Дзядзька Мікола

ІТАЛЬЯНСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК

DIZIONARIO ITALIANO-BELARUSSO

Прадмова,

якая амаль непатрэбна ў такім маленечкім слоўніку.

Дружа,

Хто ўмее ўжываць чатырыста замежных слоў, той не заблудзіцца і не застанецца галодным у чужым краі.

Хто ўмее карыстацца тысячай чужых слоў, той здолее падтрымаць разумную гутарку.

Хто ведае чатыры тысячы слоў, той будзе цікавым суразмоўцам.

Хто захоча ўмець чытаць чужынскі падручнік гісторыі, фізікі ці біялогіі, таму спатрэбіцца каля васьмі тысяч слоў.

А далей - болей, пакуль якая-небудзь еўрапейская мова не стане тваёй прыладай здабывання зьвестак, ведаў, а чытанне на ёй - прыемным бавеннем часу.

(У гэтым слоўніку каля пяці з паловай тысяч італьянскіх слоў. Але веданне значэнняў марфалагічных элементаў- суфіксаў і прыставак- дазваляе дадаткова вызначыць значэнне багата якіх слоў.)

От для пачатку такога шляхетнага працэсу я і зрабіў гэткі невялічкі слоўнік.

Той, хто вывучае італьянскую мову, заўважыць суб’ектыўную прыгажосць абедзьвюх моў- італьянскай і беларускай. Тры найпрыгажэйшыя мовы Еўропы- гэта валійская, італьянская і беларуская. Магчыма, гэта для беларускага вуха. Але тое, што мелодыка і гучанне гэтых моў нам асабліва прыемнае - гэта так. .

Маладым беларусам надзвычай важнае хоць бы і невялікае, але ўпэўненае валоданне еўрапейскімі мовамі для здабывання ведаў і асабістых кантактаў. Вось чаму такія невялічкія слоўнічкі могуць быць тым ключыкам, што адчыняе вялікую браму.

Несумненна, той, хто хоць збольшага вывучыць італьянскую мову, міжволі вывучыць яе добра, бо яна сама цягне цікаўнага чалавека за сабою.

Студэнту ж веданне любой заходняй мовы надзвычай карыснае.

Слоўнік без прыкладаў ужывання слоў падаецца мне нуднаватым, таму я пастараўся ашчадна праілюстраваць яго невялічкімі ўзорамі-перакладамі.

Рады быць карысным,

Дзядзька Мікола, складальнік слоўнічка.

Першага сакавіка 2015г.

P.S. Хоць я дбайна прагледаў, і не раз!, слоўнік, усё ж дробныя недагляды непазьбежныя. Прашу прабачэння за іх і спадзяюся, што гэта не прынясе карыстальніку ладных нязручнасьцей.

ТЛУМАЧЭННІ ДА ЎЖЫВАННЯ СЛОЎНІКА.

Пры рэестравых італьянскіх словах прыведзены іхнія найважнейшыя беларускія адпаведнікі. Вядома, часта акрамя пададзеных, існуюць і іншыя значэнні і сэнсы слоў.

Рэестравыя словы ў слоўніку разьмешчаныя ў алфавітным парадку. Назоўнікі пададзены ў адзіночным ліку, прыметнік, калі ён двух родаў, - у адз. л. мужчынскага роду.

Амографы падаюцца паасобна.

riso I *m* (*plf* risa) сьмех

riso II *m* рыс

Пры італьянскіх словах пазначана граматычная катэгорыя пераходнасьці ***vt*** /непераходнасьці ***vi***. Зваротныя дзеясловы маюць займенік **si;** як правіла, яны непераходныя

preparare *vt* рыхтаваць; ***p.rsi*** рыхтавацца

Калі слова выступае ў розных катэгорыях, то кожная катэгорыя пазначаецца асобна.

urgente *1agg* пільны, тэрміновы; *2avv* пільна, тэрмінова

Назоўнікі і прыметнікі на –**co**, **-go** якія ў множным ліку мяняюць гук [к] на [ч], а [г] на [дж] маюць ля сябе пазнаку (-ci), (-gi)

Назоўнікі і прыметнікі на –**co** і –**go** якія ў множным ліку захоўваць гэтыя гукі і пішуцца -**chi**, -**ghi**, за рэдкім выняткам не маюць аніякіх пазнак.

Ілюстрацыі да слова выдзелены напаўтлустым курсіўным шрыфтам. Рэстравае слова падаецца першай літарай

scàrica *f* залп; разрад; ***s. elèttrica*** электрычны разрад (*трэ чытаць **scàrica elèttrica***)

Калі ў ілюстрацыі слова пададзена ў множным ліку, то ілюстраванае слова падаецца першай літарай, а канчатак **a** ці **o** пададзены як **e** ці **i**.

prova *f* доказ; выпрабаванне; ***…non avere p.e*** не мець доказаў (*трэ чытаць **non avere prove***)

Пры некаторых дзеясловах і прыметніках у дужках пададзена кіраванне.

accòrgersi (di) заўважаць, ...

condito *1agg* (con) прыпраўлены (*чым-н.*)

Пры дзеясловах III спражэння ў дужках пазначана ўстаўка -***sc***-: **unire** (-sc-) …

Два дзесяткі найважнейшых дзеясловаў (andare… volere) праспраганыя ў корпусе слоўніка ў цяперашнім часе абвеснага ладу.

Нажаль, ладная колькасць "няправільных" дзеясловаў змусіла мяне адмовіцца ад уключэння табліцы іхніх парадыгмаў у слоўнічак. Яны проста пазначаныя зорачкай*****, дапр**.*stravòlgere** Такія дзеясловы і іх формы трэба шукаць у граматыках і большых слоўніках. Зрэшты, пры цяперашняй павальнай інтарнетызацыі няма праблем знайсьці спражэнне любога дзеяслова, набраўшы ў гуглі што-небудзь кшталту **verbi italiani** ці сам дзеяслоў і пабачыць поўную парадыгму спражэння.

Слоўнічак маленькі, таму пры ім няма іньшых звычайных дадаткаў: геаграфічных назваў, сьпісу імён, скаротаў і пад. Такія звесткі пры неабходнасьці можна знайсьці ў іньшых крыніцах.

Неабходны мінімум граматычных зьвестак знаходзіцца у дадатку да слоўніка.

Італьянскія скароты, ужытыя ў слоўніку:

agg aggettivo прыметнік
avv avverbio прыслоўе
cong congiunzione злучнік
escl esclamazione выклічнік
f femminile назоўнік жаночага роду
fpl femminile plurale назоўнік жаночара роду множнага ліку
invar незмяняльнае слова
m maschile назоўнік мужчынскага роду
mpl maschile plurale назоўнік мужчынскага роду множнага ліку
num card nùmero cardinale колькасны лічэбнік
num ord nùmero ordinale парадкавы лічэбнік
pl plurale множны лік
pp participio passato дзеепрыметнік мінулага часу
prep preposizione прыназоўнік
pron pronome займеннік
sg singolare адзіночны лік
vi verbo intransitivo непераходны дзеяслоў
vt verbo transitivo пераходны дзеяслоў

a A

a *prep* (*перад словам, што пачынаецца з галоснай можа мець форму* ad) да, на, у; ***acqua al ginocchio*** вада па калена
abbagliare *vt* асьляпляць; падманьваць
abbaiare *vi* брахаць, гаўкаць
abbandonare *vt* пакідаць; ***a.rsi al dolce farniente*** цешыцца гуляннем
abbassare *vt* апускаць, паніжаць; ***a.rsi*** апускацца, прыгнуцца
abasso далоў!
abbastanza *avv* даволі, дастаткова
abbàttere *vt* зваліць, скінуць
abbellire (-sc-) *vt* упрыгожваць
abbigliamento *m* вопратка, адзежа
abbonamento *m* падпіска, абанемент
abbonarsi падпісвацца
abbondante *agg* раскошны, багаты
abbondanza *f* шматлікасць, багацце, мноства
abbordàbile *agg* дасяжны; ***i prezzi sono molto più a.li*** цэны куды больш дасяжныя
abbottonare *vt* заплікаць
abbracciare *vt* абдымаць
abbraccio *m* абдымак, абдыманне
abbreviazione *f* скарачэнне, скарот
abbronzante *agg* які спрыяе загару; ***olio a***. алей для загару
abbronzarsi загарэць
abbronzatura *f* загар
abete *m* елка
àbile *agg* спрытны, умелы, здольны
abilità *f* здольнасць
abitante *m* жыхар, насельнік
abitare *vi*, *vt* жыць
abitato *agg* (da) населены
abitazione *f* кватэра
àbito *m* касцюм, вопратка
abituare *vt* (a) прывучаць; прышчапляць; ***a.rsi*** прывыкаць, прызвычайвацца
abituato *agg* (a) які прывык, звычны
abitùdine *f* прывычка, звычай
abolire (-sc-) *vt* скасаваць
abusare *vi* (di) злоўжываць; гвалціць
abusivo *agg* незаконны, супрацьзаконны
abuso *m* злоўжыванне
***accadère** *vt* здарацца
accamparsi усталяваць лагер
accanto *avv* (a) побач (з)
accarezzare *vt* лашчыць
accattivante *agg* чароўны
accèdere** *vi* пагаджацца; ***a. a мець доступ да
accelerare *vt* паскараць
accèndere** *vt* запаліць; уключыць; ***a. il televisore уключыць тэлевізар; ***a. il fuoco*** запаліць агонь; распаліць вогнішча
accendino *m* запальнічка
accenno *m* кіў, знак галавою; намёк
accentuare *vt* акцэнтаваць, падкрэсьліваць, выдзяляць
accerchiamento *m* акружэнне, атачэнне
acceso I *1agg* запалены; *2pp да* accèndere
accessìbile *agg* дасяжны, даступны
accesso II *m* уваход; доступ
accessorio *m* прылада, рыштунак; дэталь
accettare *vt* прымаць; дапускаць; ухваляць
acciaccato *agg* скамечаны, пакамечаны
acciaio *m* сталь
accidentale *agg* выпадковы, ненаўмысны; другасны, неістотны
accidente *m* выпадак, здарэнне; ***a.ti!*** *escl* халера ясная!; данежне!
accoglienza *f* прыём; ***trovare una calda a***. сустрэць цёплы прыём
***accógliere** *vt* прымаць, сустракаць
accolto *1agg* прыняты; *2pp да* accògliere
***accògliere** *vt* прымаць, сустракаць
accomodarsi уладкоўвацца; сядаць
accompagnare *vt* праводзіць, суправаджаць

acconsentire *vt* пагаджацца
accontentare *vt* задаволіць, дагадзіць
accordo *m* згода, дамова, пагадненне; ***d`a.*** згода!; ***èssere d'a.*** пагаджацца
***accorgersene** заўважаць (*што-н.*)
accòrgersi** (di) заўважаць, здагадвацца, убачыць; ***a. di avere molta fame раптам адчуць страшэнны голад
accorso *1agg* заўважаны; *2pp да* accòrgere
accorto *agg* праніклівы, прадбачлівы; ***èssere più a***. быць болей здагадлівым
accostare *vt* наблізіць, падсунуць, прыставіць
accumulare *vt* запасіць; зьбіраць
accusa *f* абвінавачанне
accusare *vt* вінаваціць
aceto *m* воцат
àcido *1m* кіслата; *2agg* кіслы
acqua *f* вада
acquarello *m* акварэль
acquazzone *m* лівень
acquistare *vt* набываць, купляць
acquisto *m* набытак, пакупка
acrobazìa *f* акрабатызм
acuto *agg* востры; рэзкі
ad = a
adagio *avv* ціха, павольна
adattare *vt* прыстасоўваць; прыладжваць
adatto *agg* прыдатны; ***a. a*** + *inf* прыстасаваны да + *наз*.
addetto *m* аташэ
addio *m* разьвітанне; ***a.!*** бывайце!
addirittua *avv* неадкладна, адразу, прама
addormentarsi засынаць
addossarsi ускінуць на сябе, браць на сябе
addosso *avv* на сабе, на плячах; з сабою
aderente *agg* які прыліпае, прылягае; у абліпку (*пра вопратку*)
aderire (-sc-) *vi* прылягаць, прыліпаць, прыставаць; далучацца, уступаць
adesivo *agg* клейкі, ліпкі
adesso *avv* зараз, цяпер
adocchiare *vt* разглядаць, выглядаць
adolescente *1agg* юны, падлеткавы; *2m* падлетак
adolescenziale *agg* падлеткавы
adoràbile *agg* чароўны, любімы
adorare *vt* моцна любіць, захапляцца
adottare *vt* прымаць, ухваляць; усынаўляць
adulto *agg*, *m* дарослы
aereo *1agg* паветраны; *2m* самалёт
aeròbica *f* аэробіка
aeroplanino *m* самалёцік; ***a. di carta*** самалёцік з паперы, папяровы самалёцік
aeroplano *m* самалёт
aerospaziale *agg* авіякасьмічны; ***ingegneria a***. авіяпрамысловасць
afa *f* спёка, задуха
affàbile *agg* ветлы, ласкавы
affaciarsi высоўвацца, выглядаць з
affamato *agg* галодны, змарнелы з голаду
affare *m* справа, праца; ***a. fatto!*** дамовіліся!
affascinante *agg* чароўны, захапляльны
affascinare *vt* зачараваць, заваражыць
affaticato *agg* стомлены
affatto *avv* зусім, цалкам; ***non mi importa a. di come*** мне зусім няважна як...
affermare *vt* сцвярджаць; замацоўваць
affermativo *agg* сцьвярджальны
affermazione *f* сцвярджэнне, пацверджанне
affetto *m* пачуццё, любасць
affettuoso *agg* прыязны, прыветны
affezionarsi пасябраваць, прывязацца
affezionato *agg* (a) прывязаны; прызвычаены да
affidare *vt* давяраць, даручаць

***affiggere** *vt* павесіць (*абвестку, плакат*)
affinchè *cong* каб
affinità *f* блізкасць, роднаснасць
affisso *1agg* прымацаваны, павешаны; *2pp да* affiggere
affittare *vt* арандаваць, аддаваць/ браць у найм
affitto *m* найм, арэнда; арэндная плата; плата за кватэру
affluire (-sc-) *vi* сьцякацца, зьбірацца
affondare *vt* апускаць на дно, затапляць; тапіць
affrescare *vt* расьпісваць фрэскамі
affresco *m* фрэска
affrettarsi пасьпяшацца
affrontare *vt* выстаяць, супраціўляцца
aforisma *m* афарызм
agente *m* агент, пасрэднік; рэчыва
agganciare *vt* прычапіць
aggeggio *m* дробязь
aggettivo *m* прыметнік
aggiornato *agg* абноўлены, папоўнены; /*пра тэрмін*/ прызначаны; ***èssere a. su*** быць прызначаным на
aggiudicarsi здабыць, заваяваць (*месца*)
aggiùngere** *vt* дадаваць; ***a.rsi дадацца
aggiustare *vt* ладзіць, рапараваць; ***a. la radio*** паладзіць радыё
aggressione *f* агрэсія, напад
aggressivo *agg* агрэсіўны
àgile *agg* увішны, вёрткі
agire (-sc-) *vi* дзейнічаць, рабіць, чыніць
agitare *vt* махаць; хваляваць; боўтаць, трэсці
agitato *agg* усхваляваны, неспакойны
agli = a + gli
aglio *m* часнок
agnellino *m* ягнятка
agnello *m* ягня
ago *m* (*pl* aghi) іголка
agonìstico (*pl* -ci) *agg* спартыўны; ***stagione a.a*** спартыўны сезон
agostano *agg* жнівеньскі
agosto *m* жнівень
agrìcolo *agg* земляробчы, сельскагаспадарчы
agricoltore *m* зямляроб, хлебароб
agricoltura *f* земляробства
agrumi *mpl* цытрусавыя
ai = a + i
aiutare *vt* дапамагаць
aiuto *m* дапамога; ***a., N***! памажы, N!
al = a + il
ala *f* (*mpl* ali, *fpl* ale) (*у розных сэнсах*) крыло; плаўнік
alato *agg* крылаты
alba *f* зара, досьвітак; ***all`a.*** на досьвітку
albergo *m* атэль; прытулак
àlbero *m* дрэва; мачта; ***a. maestro*** грот-мачта
albicocca *f* абрыкос /*плод*/
albicocco (*pl* -cchi) *m* абрыкосавае дрэва
alce *m* лось
alcuno *pron* ніякі (*у адмоўных сказах*)
aleggiare *vi* паволі махаць крыллем, лунаць; веяць (*пра вецер*)
alieno *agg* чужы; неахвочы; далёкі ад
alimentare *1vt* карміць; сілкаваць; *2agg* харчовы
alimentazione *f* харчаванне, ежа; сілкаванне
**all`** = a + l`
alla = a + la
allagamento *m* паводка
allargare *vt* пашырыць
allarmante *agg* трывожны, які выклікае непакой
allarmare *vt* непакоіць, трывожыць
allarme *m* трывога, неспакой, сігнал трывогі; ***dare***/ ***lanciare l'a***. узьняць трывогу; ***il sistema d`a***. сістэма сігналізацыі
alle = a + le
alleanza *f* пагадненне, саюз
alleato *1agg* саюзны; *2m* саюзнік
allegramente *avv* весела

allegrare *vt* радаваць; ***a.rsi*** радавацца, цешыцца
allegrìa *f* весялосць
allegro *agg* вясёлы, бадзёры
allenamento *m* трэніроўка
allenare *vt* трэніраваць; ***a.rsi*** трэніравацца
allenatore *m* трэнер
allergìa *f* алергія
allestire (-sc-) *vt* рыхтаваць
allettante *agg* прывабны
allevamento *m* гадаванне, гадоўля
alligatore *m* алігатар
allineare *vt* разьмяшчаць, расстаўляць, выраўноўваць
allineati *agg* расстаўленыя
allo = a + lo
alloggio *m* жыллё, кватэра
allontanare *vt* аддаляць; ухіляць; адсунуць; ***a.rsi*** аддаляцца, адыходзіць
allora *avv* тады, у такім разе; ***da a***. з таго часу, з тае пары; ***di a***. тагачасны
allungare *vt* падаўжаць, выцягваць ***a. un braccio*** падаць руку
almeno *avv* прынамсі
alpeggio *m* альпійскі луг, паша
altalena *f* арэлі
alternativa *f* чаргаванне; альтэрнатыва; ***mèttere di fronte all'a***. паставіць перад выбарам
altezza *f* вышыня; вяршыня; рост
altitùdine *f* вышыня (*над роўнем мора*)
altipiano *m* пласкагор'е
alto *1agg* высокі; значны; позні; гучны; *2avv* высока, угары; гучна; *3m* вышыня; верх; ***salire in a***. узьняцца, праславіцца
altrettanto *avv* столькі ж
altrimenti *avv* інакш; а то
altro *agg* іньшы, другі; ***le a.e volte*** тыя разы; ***a.i... a.i***... адны… другія
altronde, **d`a**. *avv* адтуль, адкуль-небудзь; зрэшты, з іньшага боку
altrove *avv* у іньшым месцы
alzabandiera *m* узьняцце сьцягу
alzare *vt* узьнімаць, падымаць; ***alzate un piede***! падыміце нагу!; ***a.rsi*** падымацца, уставаць (*і ад сну*)
amante *1agg* які любіць; *2m* аматар, палюбоўнік; ***sono un a. di*** я люблю
amare *vt* любіць, кахаць; жадаць
amarezza *f* горыч; горкі смак
amaro *agg* горкі
ambasciata *f* пасольства; пасланне
ambasciatore *m* пасол
ambedue *agg, pron* абедзьве, абодва
ambiente *m* атачэнне, асяродак; ***a. naturale*** навакольны асяродак
ambiguo *agg* двухсэнсоўны, сумнеўны; дваісты
àmbito *m* абшар, сфера; ***nell'à. di*** у рамках *чаго-н.*
ambizione *f* ганарыстасць; памкненне
ambulante *agg* вандроўны; ***venditrice a***. вандроўная гандлярка
ambulanza *f* хуткая дапамога (*машына*)
amica *f* сяброўка
amichèvole *agg* сяброўскі
amicizia *f* сяброўства, дружба
amico (*pl* -ci) *m* сябар
ammalarsi захварэць
ammanettato *agg* у кайданках
ammazzare *vt* забіваць
ammesso *agg* дапушчаны, прыняты
***amméttere** *vt* дапускаць, дазваляць; пагаджацца
amministrativo *agg* адміністратыўны
ammiraglio *m* адмірал
ammirare *vt* зьдзіўляцца, дзівіцца; захапляцца
amnistia *f* амністыя
amo *m* кручок (*рыбалоўны*)
amore *m* каханне, любасць, любоў
amoroso *agg* які кахае, палюбоўны
ampio *agg* шырокі, прасторны
amplificarsi павелічацца
anàlisi *f* аналіз
analizzare *vt* аналізаваць
anche *avv* таксама, акрамя таго, яшчэ
ancora *avv* яшчэ, зноў, усё яшчэ
andamento *m* ход, разьвіццё

andare** *vi* (vado, vai, va, andiamo, andate, vanno) хадзіць існці, езьдзіць, дзейнічаць; ***come vanno le lezioni? як ідуць заняткі; ***andiamo*** хадзем/це; паехалі! ***andiamo a sentire***... хадзем паслухаем; ***lasciare a.*** адпусьціць; ***a.rsene*** пайсьці, адыйсці
anello *m* пярсьцёнак
àngelo *m* анёл
àngolo *m* кут, вугал; рог (*вуліцы*)
angoscia *f* смутак, маркота, неспакой
anguilla *f* вугор
angustia *f* нястача; трывога, непакой
ànima *f* душа
animale *1agg* жывёльны; *2m* жывёліна
animare *vt* ажыўляць, удыхаць жыццё
animazione *f* ажыўленне, ажыўленасць
animo *m* дух; бадзёрасць; думка
anniversario *m* гадавіна
annegare *vt* затапіць; ***a.rsi*** утапіцца
anno *m* год; ***l'a. scolàstico*** навучальны год; ***gli a.i passano anche per me*** і мяне гады не абмінаюць; ***per dieci anni*** на дзесяць год
annoiare *vt* надакучваць, назаляць; ***a. senza scampo*** страшэнна абрыдаць; ***a.rsi*** сумаваць
annotare *vi* адзначаць, запісваць
annuale *agg* штогадовы
annunciare *vt* абвяшчаць, паведамляць
annuncio *m* вестка, абвестка
annusare *vt* нюхаць, абнюхаць; вынюхаць, празнаць
anónimo *agg* ананімны, безымянны
ansa *f* ручка, дужка; затока
ansioso *agg* неспакойны; трывожны; які прагне, які імкнецца
antàrtico *agg* антарктычны
antefatto *m* папярэдняя падзея
antenato *m* продак
antenna *f* антэна; ***a. parabólica*** парабалічная/ спадарожнікавая антэна
anteriore *agg* папярэдні
antichità *f* старажытнасць; антыкварыят
anticipare *vt* выконваць /рабіць дачасна; ***a. il tempo/ i tempi*** апярэджваць час
anticipato *agg* дачасны, папярэдні
anticipo *m* апярэджанне; ***con qualche giorno di a***. за некалькі дзён да
antico *agg* старажытны, антычны
antipático (*pl* -ci) *agg* антыпатычны, непрыемны
antishock *agg*: ***il casco a.*** засьцерагальная каска
anzi *1avv* наадварот, нават, больш за тое; *2prep* раней, даўней; *3cong* ***a. che*** замест таго каб
anziano *1agg* пажылы; *2m* стары
anziché *cong* замест таго каб
anzitutto *avv* найперш
ape *f* пчала
aperto *1agg* адчынены; *2pp да* aprire
apertura *f* адтуліна, дзірка; ***l'a. alare*** размах крыла/ў
appalto *m* падрад, заказ; ***vìncere l`a***. выйграць падрад/ заказ
apparecchiato *agg* /*стол*/ прыгатаваны, сабраны
apparecchio *m* прылада, прыстасаванне; ***a. radio*** радыёпрымач
apparenza *f* бачнасць, падабенства; зьнешнасць
***apparire** (-sc-) *vi* зьяўляцца
appartamento *m* кватэра
***appartenere** *vi* належаць, уваходзіць склад
appassionato *1agg* палкі, заўзяты; *2m* аматар; ***èssere a. di*** надта захапляцца, вельмі ўпадабаць
appena *avv* ледзь, толькі што; ***non a***. як толькі, ледзь толькі
appetito *m* апетыт
appetitoso *agg* апетытны, смачны
applicare *vt* прыкладаць, наносіць
appoggiare *vt* падтрымліваць, дапамагаць; падпіраць
appoggio *m* падпора; апора, падтрымка

appositamente *avv* наўмысна
appósito *agg* прыдатны, дарэчны; адмысловы
apposta *avv* наўмысна
appresso *1prep* каля, блізу, побач; *2avv* пазьней, пасьля
apprezzare *vt* цаніць
approfittare *vi* (di) карыстацца, скарыстаць
approfondire *vt* паглыбляць
approvare *vt* ухваліць
appuntamento *m* спатканне
appunto *avv* менавіта, як раз, дакладна
aprile *m* красавік
aprire** *vt* адчыняць, адмыкаць; адкрываць; ***a. la strada пракласьці дарогу
áquila *f* арол
àrabo *1m* араб; *2agg* арабскі
araldo *m* вяшчун
arancia *f* апельсін
aratro *m* плуг
arbitro *m* суддзя, арбітр
arbusto *m* куст
arcano *agg* таемны
archeológico (*pl* -ci) *agg* археалагічны
archeólogo *m* археолаг
architetto *m* дойлід, архітэктар
architettónico (*pl* -ci) *agg* архітэктурны
architettura *f* архітэктура, дойлідства
arco *m* дуга, выгін; лук; арка
arcobaleno *m* вясёлка
area *f* плошча; зона, раён; пляцоўка; ***a. protetta*** забароненая зона, запаведнік
argento *m* срэбра
argilla *f* гліна
àrgine *m* дамба, насып, плаціна
argomento *m* аргумент, довад; зьмест, сюжэт
aria I *f* паветра; ***all`a. aperta*** на вольным паветры, пад адкрытым небам
aria II *f* выгляд, зьнешнасць, выраз твару
ariete *m* баран, таран
arma *f* зброя
armadio *m* шафа
armamento *m* зброя, узбраенне
armare узбройваць
aromatizzato *agg* араматызаваны
arrabiarsi злавацца, шалець; раздражняцца
arrabiato *agg* у шаленстве, раз'юшаны, раззлаваны
arrampicarsi узлазіць, залезьці; ***a. sul tetto***/ ***su un álbero*** залезьці на страху/ на дрэва
arrampicata *f* стромкі пад'ём, цяжкае ўзыходжанне
arredamento *m* рыштунак; ***rovinare l`a.*** сапсаваць рыштунак/ абсталяванне
arrendersi здавацца, капітуляваць; ***mi arrendo!*** здаюся!
arrestare *vt* спыняць, затрымліваць; арыштаваць
arresto *m* затрыманне, арышт; затрымка, спыненне
arretrare *vt* адступаць, адыходзіць; ***a. di un passo*** адступаць на крок
arrichire *vt* узбагачаць; ***a.rsi*** багацець
arrivare *vi* (a) прыязджаць, прыходзіць; дасягаць; даставаць да; падыходзіць; ***ci sto arrivando*** я да гэтага падыходжу; ***a. sul posto*** прыязджаць у гэтую мясціну
arrivederci *escl* бывайце! да сустрэчы!
arrivo *m* прыбыццё, прыезд, прыход
arrostire (-sc-) *vt* смажыць, пражыць
arrostito *agg* смажаны
arrosto *m* смажаніна
arrovellarsi біцца; ***a. a sui libri*** гарбець над сваімі кнігамі
arsenale *m* арсенал; склад зброі
arso *agg* пражаны; спалены; ***fu a. al rogo*** быў спалены на вогнішчы
arte *f* мастацтва; майстэрства
àrtico *agg* арктычны, паўночны
artícolo *m* артыкль; артыкул; выраб

artificiale *agg* штучны
artificio *m*, **artifizio** *m* прытворства, хітрасць
artigiano *m* рамеснік
artiglieria *f* артылерыя
artista *m*, *f* артыст, -ка
artístico (*pl* -ci) *agg* мастацкі
ascella *f* падпаха
ascensore *m* ліфт
asciugamano *m* уціральнік, ручнік
asciugare *vt* выціраць
asciutto *agg* сухі, не мокры
ascoltare *vt* слухаць; ***ascolta!*** паслухай!
asilo *m* прытулак; сховішча
asino *m* асёл
aspettare *vt* чакаць; ***farsi a***. забавіцца, змусіць сябе чакаць; ***non ti fare a***. не баўся
aspetto *m* чаканне; від, выгляд; аспект
aspirapólvere *m invar* пыласос
aspirare *vi* імкнуцца
aspirazione *f* імкненне, памкненне
asportare *vt* пераносіць, перавозіць
aspro *agg* кіслы
assaggiare *vt* каштаваць, смакаваць, паспытаць
assaggio *m* выпрабаванне; каштаванне, смакаванне
assai *1avv* даволі, дастаткова; *2agg* багата хто, многія
***assalire** *vt* нападаць; накідацца
assassinare *vt* забіваць
assassino *m* забойца
asse I *f* дошка
asse II *m* вось; ***a. orizzontale***/ ***verticale*** гарызантальная/ вертыкальная вось
assecondare *vt* садзейнічаць, спрыяць
assediare *vt* абкладаць; тоўпіцца вакол
assedio *m* аблога; ***lo stato d`a***. асаднае становішча
assemblea *f* сход, асамблея
assente *agg* адсутны
assenza *f* адсутнасць
assetato *agg* сасмаглы, які прагне; ***a. di vendetta*** які прагне помсты
assicurare *vt* запэўніваць; забясьпечыць, гарантаваць; страхаваць
assicurazione *f* запэўненне; страхаванне
assiduità *f* старанне, стараннасць; ***con maggiore a***. старанней, з большым стараннем
assieme *avv* разам, гуртам
assistenza *f* прысутнасць; дапамога; догляд; ***a. domiciliare*** догляд дома
***assístere** *vi* спрыяць; прысутнічаць; даглядаць (*хворага*)
associazione *f* асацыяцыя, суполка, аб’яднанне
assolto *1agg* вызвалены, адпушчаны; *2pp да* assòlvere
assolutamente *avv* абсалютна, безумоўна
assoluto *agg* абсалютны, неабмежаваны; безумоўны
***assòlvere** *vt* адпусціць, вызваліць
assomigliarsi *vt* (a) быць падобным да
assorbente *m* абсарбент, паглынальнік; ***a. igiènico*** гігіенічная падкладка
assordante *agg* аглушальны
***assúmere** *vt* браць на сябе (*адказнасць*); прымаць; набываць (*памеры, размах*)
assunto *m* абавязацельства, задача
assurdo *agg* недарэчны, абсурдны
astrale *agg* зорны
astratto *agg* адцягнены, абстрактны
astro *m прам. пер*. зорка, сьвяціла
astrología *f* астралогія
astronave *f* касьмічны карабель
astronomía *f* астраномія
astrónomo *m* астраном
astuto *agg* хітры, каварны
ateo *m* атэіст, бязбожнік
atleta *m* атлет, спартовец
atmosfera *f* атмасфера
atómico *agg* атамны
àtomo *m* атам
atroce *agg* жорсткі, люты

atrocità *f* жорсткасць, лютасць
attacare *vt* далучаць, прымацоўваць; нападаць
attacato *agg* прымацаваны, прывязаны
attacco *m* напад, атака; прыступ, прыпадак
attegiamento *m* стаўленне, падыход
***attèndere** *vt* чакаць; браць пад увагу
attentato *m* замах
attento *agg* уважлівы; паслужлівы; ***a.!*** зважай!
attenzione *f* увага; ***fare piú a***. надаваць болей увагі
atterraggio *m* прызямленне; ***a. di fortuna*** змушаная пасадка
atterrare *vi* прызямляцца, садзіцца
attesa *f* чаканне; ***per ingannare l`a***. каб забавіць час
áttimo *m* імгненне, момант
attività *f* чыннасць, дзейнасць
atto *m* учынак, справа, акт, дзея
attore *m* актор, артыст; дзейная асоба
attorno *1avv* навокал, кругом; *2prep* ***a. a*** вакол, каля
***attrarre** *vt* прыцягваць; вабіць
attraversare *vt* пераходзіць, перасякаць, працінаць
attraverso *1avv* упоперак, наўскасяк; *2prep* праз, скрозь
attrazione *f* прывабнасць, цяга
attrezzatura *f* аснашчэнне, абсталяванне; начынне, рыштунак
attrezzo *m* прылада, прыстасаванне, рыштунак
attribuire (-sc-) *vt* прыпісваць /*аўтарства*/
attrice *f* актрыса, артыстка
attricetta *f* актрыска
attuale *agg* цяперашні
attualità *f* рэчаіснасць; актуальнасць
audace *agg* сьмелы, адважны
audacia *f* сьмеласць, адвага
augurare *vt* прадказваць; віншаваць
augurio *m* прадказанне; віншаванне; ***tanti auguri!*** шчыра віншую
aumentare *vt* расьці; падвышаць
aumento *m* павелічэнне, рост
auricolare *m* слухаўка; ***a.i*** слухаўкі
auscultare *vt* выслухаць (*хворага*)
ausiliare *agg* дапаможны
auto *m* аўтамабіль; ***finire sotto un`a.*** трапіць пад машыну
autoambulanza *f* санітарны аўтамабіль, хуткая дапамога
autografo *m* аўтограф; ***concèdere a***. даць аўтограф
automático (*pl* -ci) *agg* аўтаматычны
autonomìa *f* аўтаномія, самакіраванне
autonominarsi выдаваць сябе за
autore *m* аўтар
autorèvole *agg* аўтарытэтны
autorità *f* улада
autoritario *agg* аўтарытарны, уладарны
autorizzare *vt* дазваляць; упаўнаважваць
autorizzazione *f* дазвол; паўнамоцтвы
autrice *f* аўтарка
autunnale *agg* асенні
autunno *m* восень
ava *f* бабуля, баба
avanguardia *f* авангард
avanti *1avv* раней, дагэтуль; паперадзе, наперад; ***più a***. далей, ніжэй (*у тэксьце*); *2prep* перад; *3escl* наперад!
avanzare *1vt* рухаць наперад, прасоўваць; вылучаць; выперадзіць, абагнаць; *2vi* рухацца наперад, прасоўвацца
***avere** *1vt* (*спраж. ў ц. часе* ho, hai, ha, abbiamo, avete, hanno) мець, валодаць; (*дапаможны дзеяслоў для ўтварэння мінулых часоў пераходных дзеясловаў*); *2m* маёмасць
aviazione *f* авіяцыя
avifauna *f* птушынае царства, авіфаўна
avvelenamento *m* атручанне
avvelenare *vt* атруіць
avvelenato *agg* атручаны; ***èssere a.*** быць атручаным
avvenimento *m* падзея, здарэнне

***avvenire** *vi* адбывацца, праходзіць; здарыцца
avventura *f* прыгода
avventuriero *m* прайдзісьвет, авантурыст
avverbio *m* прыслоўе
avversario *m* праціўнік, вораг
avversità *f* нягода, няшчасьце, цяжкасць
avvertenza *f* перасцярога, папярэджанне; асцярожнасць
avvertire *vt* папярэджваць, перасьцерагаць; заўважаць, адчуваць
avviare *vt* прыводзіць у рух, заводзіць, запускаць; пачынаць
avvicinarsi набліжацца, падыходзіць
avvincente *agg* захапляльны, цікавы
avvocato *m* адвакат
***avvòlgere** *vt* захутаць, абгарнуць, закруціць
azienda *f* гаспадарка; прадпрыемства
azionare *vi* прыводзіць у дзеянне, запускаць, уключаць
azione *f* дзеянне; учынак; узьдзеянне
azzardarsi рызыкаваць, асьмеліваццa
azzardato *agg* рызыкоўны
azzuro (**azzurro**) *agg* блакітны, сіні

b B

babbo *m* тата
bacchetta *f* палачка, шпень; ***b. màgica*** чароўная плачка
baciare *vt* цалаваць
bacio *m* пацалунак
badare *1vt* даглядаць жывёлу; вартаваць; 2*vi* зважаць; асьцерагацца
badile *m* рыдлёўка, залязьняк
baffo *m* вус
bagaglio *m* багаж
bagnare *vt* мачыць; купаць; ***b.rsi*** купацца
bagnato *agg* мокры
bagno *m* ванна; лазьня; ***avere bisogno di andare al b.*** мець патрэбу памыцца
balcone *m* балкон
balena *f* кіт (*жывёла*)
baleno *m* маланка; ***in un b.*** умомант
balía *f* улада; панаванне
bàlía *f* карміцелька; ***fare da b***. быць карміцелькаю
balla *f* пак, скрутак, рулон; ***b. di fieno*** рулон сена
ballare *vi*, *vt* скакаць, танцаваць
ballerina *f* балерына; ***infaticabile b.*** нястомная танцорка
ballerino *m* танцор
balletto *m* балет
ballo *m* скокі, танец; баль
balzare *vt* скакаць, падскокваць
balzo *m* скачок
bambina *f* дзяўчынка
bambino *m* дзіця, немаўля; хлопчык
bàmbola *f* лялька
banalità *f* банальнасць
banca *f* банк
bancario *agg* банкаўскі; банкірскі
banchetto *f* банкет
banco *m* лава; прылавак; станок
banda *f* край, бок; банда
bandiera *f* сьцяг
baobab *m* баабаб
bara *f* труна, дамавіна
barba *f* барада
barbabiètola *f* бурак
barbagianni *m invar* пугач
barbarie *f* варварства
barca *f* лодка, човен; ***b. a vela*** парусная лодка
barchetta *f* лодка
barella *f* насілкі
barista *m* бармэн
barriera *f* бар'ер, перашкода; ***una b. insormontabile*** неадольная перашкода; ***oltrepassare una b.*** пераадолець перашкоду
barzelletta *f* анекдот, жарт, досьціп
base *f* аснова, падмурак; база
baseball *m* бейзбол
basílica *f* базіліка; збор, сабор
basso *1agg* нізкі, невысокі; *2avv* нізка; ціха, нягучна; *3m* бас
bassorilievo *m* барэльеф

basta *escl* годзе! досыць!
bastare *vi* хапаць, быць дастатковым
battaglia *f* бітва
battello *m* лодка, невялікае судна
báttere *1vt* біць, стукаць; *2vi* біць /*пра гадзіннік*/
battuta *f* удар; такт
bau *escl* гаў; ***bau bau*** гаў-гаў; ***il bau bau*** брэх, гаўканне
baule *m* куфар
be' I *agg скарот да* bei
be' II *avv скарот да* bene; ну, ладна
becco *m* дзюба; рот; носік, кончык
bei = belli
bel = bello
bellezza *f* прыгажосць, хараство
bellíssimo *agg* надзвычай прыгожы
bello *agg* /*у формах м.р. перад назоўнікам мае формы* bel, bello, bell`, bei, begli/ прыгожы, цудоўны, добры
belva *f* звер; ***b. feroce*** люты звер
ben: ***ben ti sta, zio!*** так табе і трэба!
benchè *cong* хоць, нягледзячы на тое, што
bene I *avv* добра; ***va b.!*** добра!; ***e va b***. добра!; ***starai subito b***. ты хутка ачуняеш; ***va b. cosi?*** так добра?; ***ben b.*** добра, пільна
bene II *m* дабро
beneficio m карысць, выгода
benèssere *m* дабрабыт
benna *f* коўш /*экскаватара*/
bensì *cong* вядома ж, праўда
benvenuto *m, escl* сардэчна запрашаем! ***date il b***. лічы, што ты дома
benzina *f* бензін
***bere** *vt* (bevo, bevi,beve,beviamo, bevete, bevono) піць
bersaglio *m* мішэнь; ***colpire il b***. патрапіць/ пацэліць у мішэнь
bestia *f* жывёліна, скаціна, худоба
bestiale *agg* жывёльны, зьвярыны
bestiame *m* жывёла, худоба
bevanda *f* напой
bevitore *m* п'яніца; піток; ***b. di sangue*** крывасмок
biancheria *f* бялізна
bianco *agg* белы, чысты
bibita *f* напой
biblioteca *f* бібліятэка
bicentenario *m* двухсотгоддзе
bicchiere *m* шклянка, келіх
bici *f,* **bicicletta** *f* веласіпед
bieco *agg* косы, непрыязны
bicicletta *f* веласіпед
bielorusso *1agg* беларускі; *2m* беларус
bigliettino *m* запісачка; білецік
biglietto *m* білет; запіска; ***b. di andata e ritorno*** білет туды і назад
bilanciato *agg* ураўнаважаны
bilancio *m* каштарыс, бюджэт; баланс
bimba *f* дзяўчо
binócolo *m* бінокль; ***con un b***. праз бінокль
biodegradábile *agg* біялагічна разбуральны; ***materiale b***. біялагічна разбуральны матэрыял
biología *f* біялогія
bionda *f* бялявая, бландзінка
biondo *agg* бялявы
birra *f* піва
bisbético (*pl* -ci) *agg* капрызны; дзіўны
bisognare *1vi* мець патрэбу, бракаваць; *2impers* быць патрэбным, быць неабходным; ***bisogna*** трэба
bisogno *m* справа, праца; патрэба, неабходнасць; ***aver b. di*** мець патрэбу ў
bisognoso *agg* бедны; ***b. di qualche soldo*** без шэлега
bizantino *agg* візантыйскі
bloccare *vt* блакаваць; спыніць
bloccato *agg* заблакаваны; ***èssere b***. быць заблакаваным
blù *agg* сіні
bocca *f* рот; пашча; ***tenere la b. chiusa*** маўчаць, трымаць язык за зубамі
boccale *m* карэц; збан
boccone *m* кавалак; глыток; ***b. di pane*** кавалак хлеба
bollettino *m* бюлетэнь; талон
bollire *vi* кіпець

bollito *agg* /*пра ваду*/ пераварaны; звараны; ***finire b***. зварыцца
bomba *f* бомба, граната
bombardamento *m* бамбардаванне, абстрэл
bombardare *vt* бамбіць; абстрэльваць
bómbola *f* пузатая пасудзіна; балон; ***b. d`ossigeno*** кісларoдны балон
bontà *f* дабрата
borbottio *m* бесперапыннае мармытанне, бесперапынная буркатня
bordo *m* борт; бераг***; a b.*** на борце; ***sul b. del laghetto*** на краі возера
borgata *f* пасёлак; ускраінны квартал (*у Рыме*)
borghese *1agg* буржуазны; цывільны; ***agente in b***. паліцыянт у цывільным; *2m* буржуа
borsa *f* торба; кашалёк; біржа; ***b. nera*** чорны рынак
borsellino *m* торбачка; кашалёк
bosco *m* лес
bottega *f* лаўка, крама
bottiglia *f* бутэлька, пляшка
botto *m* удар; стрэл
bottone *m* гузік
braccetto *m*: ***andare a b. con***ісьці пад руку з
braccio *m* рука; (*pl* le braccia); ***tendere le b.a*** абдымаць
brama *f* прага, моцнае жаданне
brandello *m* шматок, кавалак (*тканіны*); ***b.i*** лахманы
bravo *agg* выдатны, цудоўны; чэсны; сьмелы, адважны
breve *agg* кароткі, непрацяглы
brevíssimo *agg sup* надзвычай кароткі; ***tra b***. вельмі хуценька
brillante *agg* бліскучы, блішчасты
brìvido *m* дрыжыкі, дрыготка
brodo *m* поліўка, булён
brontolare *vi* бурчаць, муркаць
bruciare *1vt* паліць, абпальваць; *2vi* гарэць
bruno *agg* карычневы; ***camicie b.e*** карычневыя кашулі /*нацысты*/
brutale *agg* жывёльны, скацінны; жорсткі, брутальны
brutto *agg* непрыгожы, брыдкі, паганы
buca *f* яма; дзірка; магіла**; *b. delle lèttere*** *f* паштовая скрынка
bucato *agg* дзіравы, цяклівы
bue *m* вол, бык
buffo *agg* сьмешны, камічны
bugía *f* хлусьня, мана
bugiardo *1agg* ілжывы; *2m* хлус, манюка
buio *1agg* цёмны; *2m* цемра, змрок
bulldozer *m* (*pl* i bulldozer) бульдозер
bullo *m* хуліган; ***fare il b***. хуліганіць
buon = buono *перад наз. м. р.*
buonanotte *escl* дабранач!
buonasera *escl* добры вечар!
buongiorno *escl* добры дзень!
buono *agg* добры, чэсны, сардэчны; ***di buon ora*** рана
burattino *m* лялька, марыянетка
burro *m* масла
burrone *m* строма, абрыў; ***spìngere giù nel b***. скінуць/ спіхнуць са стромы
bussare *1vi* стукаць; *2vt* біць
bùssola *f* компас
busta *f* канверт
buttare *vt* кідаць, выкідаць; ***b. via*** выкідаць вон, выкінуць прэч

c C

caccia *f* паляванне; ***dare la c. a*** паляваць на
cacciare *1vi* паляваць; *2vi* гнаць; кідаць; ***c. nei guai*** патрапіць у бяду
cacciatore *m* паляўнічы, мысьлівец
cadàvere *m* труп
cadere** *vi* падаць, упасьці; ***c. giù падаць уніз, валіцца; ***c. per*/ *a terra*** падаць на зямлю
caduta *f* падзенне, ападанне
caduto I *1agg* які ўпаў; *2m* забіты; ***monumento ai caduti*** помнік загінутым
caffè *m* кава; ***fare il c***. зварыць каву

calare *1vt* апускаць, спускаць; *2vi* апускацца, спускацца; ***cala la notte su*** ноч апускаецца на
calcagno *m* пята
calciatore *m* футбаліст
calcio *m* насцак, высьпятак; футбол
calcistico (*pl* -ci) *agg* футбольны
calcolare *vt* вылічаць; абдумваць, узважваць
caldo *1agg* цёплы, гарачы; *2m* сьпёка
calma *f* зацішша; спакой; ***c.!*** спакойна!
calmare *vt* супакойваць***; c.rsi*** сьціхаць, супакойвацца
calmata *f* зацішша; ***dare una c.*** супакоіць
calmo *agg* спакойны, ціхі
calo *m* зьмяншэнне; ***èssere in c.*** зьмяншацца
calore *m* цеплыня, цяпло
calza *f* панчоха, шкарпэтка; *fpl* ***calze*** панчохі
calzare *vt* абуваць
calzino *m* шкарпэтак; ***c.i bucati*** падраныя шкарпэткі
calzo *m* абутак
calzoni *mpl* штаны
camaleonte *m* хамелеон
cambiamento *m* перамена
cambiare *1vt* мяняць, замяняць; *2vi* мяняцца, змяняцца
cambio *m* абмен, замена; ***in c. di*** замест, у замен
camera *f* пакой; камера; палата /*парламенту*/; ***c. da letto*** спальня
cameretta *f* пакойчык
cameriere *m* афіцыянт
camicetta *f* кофта; майка /*лідэра* /
camicia *f* кашуля; абгортка; ***c. nera*** фашыст (*італьянскі*)
caminetto *m* комінак, камін
camino *m* комін
camminare *vi* ісьці, крочыць, шпацыраваць
cammino *m* шлях, дарога
camoscio *m* замша
campagna *f* поле; сельская мясцовасць, вёска; кампанія
campana *f* звон; шкляны каўпак
campanello *m* званок
campanile *m* званіца
campeggio *m* турыстычны лагер; месца для лагеру
campione *m* чэмпіён
campionessa *f* чэмпіёнка; ***c. di salto in lungo*** чэмпіёнка па скачках у даўжыню
campo *m* поле, ніва; пляцоўка; ***c. di concentramento*** канцлагер
camposanto *m* могілкі
can *m* хан
canadese *1agg* канадскі; *2m* канадзец
canale *m* канал
cancellare *vt* закрэсліваць, выкрэсьліваць; адмяняць, скасаваць
cancelliere *m* канцлер
cancello *m* дзьверы, вароты
cancro *m* рак (*хвароба*)
cane *m* сабака
cannochiale *m* пад’зорная труба
cannone *m* гармата
cannuccia *f* трубачка; піпка
canoa *f* лодка, байдарка
cantante *m, f* спявак, спявачка
cantare *vi*, *vt* сьпяваць, апяваць
canto I *m* сьпеў, сьпевы
canto II *m* кут, рог; бок; ***d’altro c.*** з іньшага боку; ***dal c. mio/ tuo*** з іньшага боку; што тычыцца мяне/ цябе
canzone *f* песьня
caòtico (*pl* -ci) *agg* бязладны, хаатычны
capace *agg* здольны, умелы; ёмісты
capacità *f* здольнасць; ёмістасць; ***c. di lavoro*** працаздольнасць
capanna *f* хаціна
capeggiare *vt* узначальваць, ачольваць
capeggiato *agg* узначалены, ачолены
capello *m* волас; ***la ragazza dai lunghi c.i*** дзяўчына з доўгімі валасамі
capiente *agg* зьмяшчальны
capire (-sc-) *1vt* разумець; *2vi* зьмяшчацца, улазіць
capitale I *agg* асноўны, галоўны

capitale II *1m* капітал; *2f* сталіца
capitano *m* капітан
capitare *vi* зьяўляцца; здарацца; ***c. di vedere*** удавацца ўбачыць
capito *1agg* зразумелы; ***c.!*** зразумела!; *2pp да* capire
capìtolo *m* разьдзел (*кнігі*)
capo *m* галава; верхавода; начальнік; ***c.!*** шэф!; ***da c***. ад пачатку
capofitto: ***a c***. *avv* уніз галавою
capolavoro *m* шэдэўр
***capovòlgere** *vt* перакуліць, перавярнуць
cappella *f* капліца
cappello *m* капялюш
capìtolo *m* раздзел (*кнігі, дакументу*)
capo *m* начальнік, шэф; галава
capofitto: ***a c***. уніз галавою
cappella *f* капліца
cappotto *m* паліто
capra *f* каза
capriolo *m* касуля /*самец*/
caprone *m* казёл
cara *agg*, *f* дарагая, любая
carabinière *m* карабінер, жандар
caràttere *m* характар
caratterìstica *f* асаблівасць, характэрная рыса
carbone *m* вугаль
carburante *m* паліва; ***fare provvista di c***. заправіцца палівам
càrcere *m* турма
cardiaco *agg* сардэчны; ***per un attacco c***. ад сардэчнага прыпадку
cardiopático (*pl* -ci) *m* хворы на сэрца
carezza *f* ласка, пяшчота
cárica *f* пасада; зарад; атака; ***rimanere in c***. застацца пры пасадзе
caricare *vt* грузіць; зараджаць; заводзіць; ***c.il grammofono*** заводзіць грамафон
càrico *1agg* нагружаны; *2m* груз
carie *f* карыес
carino *agg* прыгожы, любы
carne *f* мяса; цела, плоць
carnìvoro *agg* мясаедны, драпежны
caro *agg* дарагі, любы; дарагі, нятанны
carota *m* морква
carrello *m* каляска, калясачка; павозка
carriola *f* тачка
carro *m* калёсы; вагон; ***c. armato*** танк
carrozza *f* карэта, каляска; вагон
carta *f* папера; аркуш; дакумант; хартыя; карта /*і для гульні*/; ***c. da gioco*** ігральная карта; ***c. e penna*** папера і ручка; ***c. igiènica*** гігіенічная папера
cartellino *m* этыкетка, картка; ***c. rosso*** чырвоная картка /*знак спагнання*/
cartoleria *f* крама канцылярскіх тавараў
cartolina *f* паштоўка
cartone *m* кардон; ***c.i animati*** мультыплікацыя
casa *f* хата, дом; фірма
casalinga *f* хатняя гаспадыня
cascata *f* вадаспад; ***c. sotterranea*** пад'земны вадаспад
caschetto *m* кепка
casco *m* каска, шлём; ***il c. antishok*** засьцерагальная каска
casella *f* скрыначка; клетачка; ***c. postale*** паштовая скрынка
casetta *f* хаціна
casino *m* хаціна; казіно; гармідар, бязладдзе
caso *m* выпадак, здарэнне; справа; ***per c.*** выпадкам, выпадкова, часам
cassa *f* скрынка; каса
cassaforte *f* (*pl* casseforti) сейф
casseruola *f* каструля (*звыч. з ручкай*)
cassetta *f* скрынка, скрыначка
cassetto *m* шуфляда
castello *m* замак, цьвярдыня; вежа
catapultare *vt* катапультаваць
catarifrangente *agg* святлаадбівальны; ***le strisce c.i*** святлаадбівальныя палоскі
catàstrofe *f* катастрофа
categorìa *f* катэгорыя, група

catena *f* ланцуг, канвеер; шэраг; ***c. dei grandi magazzini*** сетка універмагаў; ***c. alimentare*** харчовы ланцуг
catino *m* міса
cattedrale *f* сабор
cattiveria *f* злосць; нізкасць
cattivo *agg* паганы, кепскі, дрэнны; ліхі
cattólico (*pl* -ci) *1agg* каталіцкі; *2m* каталік
cattura *f* арышт, затрыманне; захоп
catturare *vt* затрымліваць, захапіць арыштоўваць; злавіць /*рыбу*/
causa *f* прычына; справа; ***a c. di*** з-за, з прычыны
causare *vt* спрычыняць, выклікаць
cauzione *f* паручыцельства; заклад
cava *f* пячора
cavallo *m* конь
cavare *vt* капаць
cavetto *m* шнур, тросік
cavo I *m* провад, кабель, трос; ***c.i elettrici*** электрычныя правады
cavo II *agg* пусты; дуплаваты; ***albero c***. дуплаватае дрэва
càvolo *m* капуста; ***c.!*** халера ясная!
cd *m* кампакт-дыск
ce *pron. pers* нас, нам
ce *avv* там, туды
c`è** (*pl* ci sono; *мін. час* ***c`era*; ***c`erano***) ёсць, існуе; ***N. non c`è più*** N. болей няма (*г. зн. памёр*)
***cèdere** *vi* паддацца, саступіць; не вытрымаць, рухнуць, зламацца
celare *vt* хаваць, таіць
celebrare *vt* спраўляць, святкаваць; ***c. le nozze*** спраўляць вяселле
cèlebre *agg* славуты
celeste *agg* нябесны; ***corpo c***. нябеснае цела
célibe *1agg* нежанаты; *2m* нежанаты, халасьцяк /*толькі пра мужчыну*/
cellula *f* клетка, ячэйка
cellulare *agg* клеткавы; ***telefono c.*** сотавы/ мабільны тэлефон
céltico (-ci) *agg* кельцкі
cemento *m* цэмент; бетон
cena *f* вячэра ***é ora di c***. час вячэраць
cenare *vi* вячэраць
cènere *f* попел
Ceneréntola *f* Папялушка
cenno *m* знак, намёк
centimetro *m* сантыметр
centinaio *m* (*pl* centinaia) сотня; ***c.a di miglaia*** сотні тысяч
cento *num. card*. сто
centrale *agg* цэнтральны
centro *m* цэнт/а/р, асяродак
ceppo *m* пень, цурбак; калодка
ceràmica *f* кераміка
cercare *1vi* шукаць; *2vt* імкнуцца, намагацца
cerchio *m* круг, акружнасць; абруч ***quadratura del c.*** квадратура кругу; ***trovarsi dentro ad un normale c***. быць у нармальным асяродку
certezza *f* упэўненасць, перакананне
certificare *vt* засьведчыць
certo *1agg* упэўнены; несумненны; нейкі; *2avv* напэўна, вядома; *3pron*: ***un c***. нейкі, пэўны, нехта
certuno *pron. indef, agg*. некаторы; (*pl* certuni) некаторыя
cervello *m* мозг; розум
cervo *m* алень
cespuglio *m* кусты, карчы; ***in mezzo ai c.i*** у кустах
cessare *1vt* спыняць, пераставаць; *2vi* канчацца, спыняцца
cestino *m* кошык; сьметніца для паперы
cesto *m* кошык
cetriolo *m* агурок
che I *1pron. relat*. які, што; *2pron.interr*. што?; *3agg dimostr*. які? каторы? што за?
che II *cong* што; каб; няхай, хай
chi *1pron invar* той, той хто; *2interr* хто? ***chi puo èssere?*** хто гэта можа быць?
chiacchierare *vi* размаўляць; балбатаць
chiacchierata *f* размова, гутарка
chiamare *vt* гукаць, клікаць, называць; ***c.rsi*** называцца, іменавацца

chiamata *f* выклік; сігнал выкліку; ***c. telefònica*** тэлефанаванне
chiarezza *f* празрыстасць, чысьціня; яснасць
chiaro *agg* ясны, чысты; зразумелы
chiasso *m* гоман, шум
chiave *f* ключ
chiédere** *vt* прасіць, патрабаваць; ***c.rsi думаць
chiesa *f* царква, сьвятыня
chilogrammo *m* кілаграм
chilometro *m* кіламетр
chìmica *f* хімія
chìmico (*pl* -ci) *agg* хімічны
chiodo *m* гвозд, цьвік
chioma *f* густыя валасы
chiosco (*pl* -chi) *m* кіёск
chirurgo *m* хірург
chissà *escl* магчыма, хто ведае, напэўна
chitarra *f* гітара
chiúdere** *vt* зачыняць, замыкаць; канчаць; ***c.rsi in se stesso замкнуцца ў сабе
chiunque *pron indef. invar*. хто б то ні быў, уся/ля/кі, любы
chiuso *1agg* зачынены, замкнёны; *2pp да* chiudere
chiusura *f* закрыццё; заканчэнне
ci *pron pers* (*перад* lo, la, li, ne *мае форму* ce) нам, нас, пра нас; ***ci siamo!*** вось мы і прышлі!; (*у формах зваротных безасаб. дзеясл. замяняе* si) ***ci si potrà incontrare*** можна будзе сустрэцца
ci *avv* тут, там, туды: ***c'è*** ёсць; ***c'era*** быў, была, было; ***c'era una volta un re*** жыў-быў цар
cianfrusaglia *f* дробязь, цацка
ciao *escl* бывай!; прывітанне!
ciascuno *agg* кожны, усялякі
cibaria *f* ежа, харчы
cibo *m* ежа, страва
ciclàbile *agg* для веласіпеднай язды; ***una pista c.*** дарожка для веласіпедаў
ciclismo *m* веласпорт
ciclista *m* веласіпедыст
cicloturismo *m* велатурызм
cicogna *f* бусел
cieco (*pl* -chi) *agg* сьляпы, невідушчы
cielo *m* неба
cifra *f* лічба
ciglio *m* (*fp* ciglia, *mpl* cigli) край (*ямы, дарогі*) павейка; брыво
cigno *m* лебедзь
cilecca *f* кпіна; падман, хітрасць
cima *f* вяршыня; шчык; ***sulla c. della collina*** на вяршыні пагорка
cimentare *vt* выпрабоўваць; ***c.rsi con*** памерацца сілаю з
cimitero *m* могілкі
cìnema *m* кіно; ***c. muto*** нямое кіно
cinematogràfico (*pl* -ci) *agg* кінематаграфічны
cinguettio *m* шчэбет; балбатня
cinquanta *num card* пяцьдзесят
cinque *num card* пяць; пяты
cinquecento *num. card*. пяцьсот
cintura *f* папруга, рэмень; талія; ***c. di sicurezza*** рэмень/ пас бясьпекі
cio *pron* гэта
cioccolata *f* шакалад
cioè *cong* то бо
cipolla *f* цыбуля
circa *avv* прыблізна, каля
circo *m* цырк
circolare *vi* рухацца; распаўсюджвацца
circolazione *f* аварачэнне, рух; распаўсюджанне
cìrcolo *m* круг
circondare *vt* акружаць, атачаць
circondato *agg* акружаны; ***èssere c. da*** быць акружаным *чым-н.*
circostanza *f* акалічнасць
città *f* горад
cittadinanza *f* грамадзянства; ***prèndere la c. italiana*** зяць італьянскае грамадзянства
cittadino *1m* грамадзянін; гараджанін; *2agg* гарадзкі
civile *agg* цывільны; цывілізаваны; грамадзянскі; ***diritti c.i*** грамадзянскія правы
civiltà *f* культура, цывілізацыя
clamoroso *agg* гучны, шумны

clandestino *agg* таемны, сакрэтны; пад’земны, падпольны
classe *f* клас
classìfica *f* клас, катэгорыя
clavìcola *f* ключыца
cliccare *vt* пстрыкаць (*кампутарнай мышкай*)
clientela *f* кліентура
clima *m* клімат
climàtico (*pl* -ci) *agg* кліматычны
climatizzatore *m* кандыцыянер
clìnica *f* клініка, лякарня
coagolare *vt* зьяднаць, аб’яднаць; ***c. le forze*** згуртаваць сілы
coalizione *f* аб’яднанне, кааліцыя
coalizzarsi аб’яднацца
cobalto *m* кобальт
cocchio *m* карэта, павозка
coccodrillo *m* кракадзіл
coda *f* хвост; чарга; канец; ***in c***. у канцы
codesto *pron* той
còdice *m* код, ключ; ***il c. d’accesso*** пароль, код доступу
***coesìstere** *vi* суіснаваць
***cògliere** *vt* зрываць, браць
cognome *m* прозьвішча
coincidenza *f* супадзенне; састыкаванне (*раскладу руху і пад*.)
***coincìdere** *vi* супадаць
***coinvòlgere** *vt* (con) уцягваць
colabrodo *m* друшляк; ***diventare una sorta di c.*** стаць падобным на друшляк
colazione *f* сьнеданне; ***fare c***. сьнедаць; ***è ora di c.*** час сьнедаць
colei *pron dimostr* яна, тая
colla *f* клей
collaborare *vi* супрацоўнічаць
collaborazione *f* супрацоўніцтва; узаемадзеянне; ***chiedere la c***. прасіць дапамогі
collana *f* кара́лі; нізка, збор (*твораў*)
collega *m* калега; ***egregio c***. шаноўны калега
collegamento *m* сувязь, злучэнне
collegare *1vt* злучаць; *2vi* мець сувязь
collezionare *vt* зьбіраць /*калекцыю*/
collezione *f* калекцыя
collezionista *m* калекцыянер
collina *f* пагорак
collinetta *f* горка
collo *m* шыя; каўнер
collocare *vt* ставіць, разьмяшчаць; уладкоўваць /*на працу*/
colmo *1agg* поўны, поўны як вока; *2m* вяршыня, верх, мяжа
colombo *m* голуб; ***C***. Калумб (*па-нашаму* Голуб, *адкрывальнік Амерыкі*)
colonna *f* калона; стоўп
colonnello *m* палкоўнік
colorato *agg* каляровы; падфарбаваны
colore *m* колер; фарба; ***di che c. è?*** якога колеру?
coloro *pron dimostr pl* яны, тыя
colpa *f* віна, правіна; ***la c. e vostra*** вы вінаватыя; ***dare la c. a*** ускладаць віну на; ***sentirsi in c. per quanto successo*** пачувацца вінаватым за тое, што адбылося
colpèvole *agg* вінаваты
colpire (-sc-) *vi*,*vt* біць, выцяць, ударыць; патрапіць /*у цэль* /; абрынацца (*пра нягоды*)
colpo *m* удар; штуршок; стрэл; ***di c.*** раптоўна; адразу; ***un brutto c***. цяжкі ўдар
coltellata *f* удар нажом
coltello *m* нож
coltivare *vt* абрабляць (*зямлю*); вырошчваць; культываваць, працаваць над (*пра інтэлектуальны занятак*)
colto *agg* апрацаваны, абраблены; культурны
colui *pron dimostr* той, ён
comandare *vi* загадваць, вялець
comando *m* загад; камандаванне; кіраванне
combàttere *vi* біцца, змагацца
combattimento *m* змаганне, бой
combinare *vt* злучаць, спалучаць
combustìbile *1agg* які гарыць; *2m* паліва

come *1avv* як; як, у якасьці; якім чынам?; *2cong* што; як; ***c. se*** быццам як, усёроўна як
cominciare *1vt* пачынаць; *2vi* пачынацца
comitato *m* камітэт
comizio *m* мітынг, сход
commedia *f* камедыя
commerciale *agg* гандлёвы, камерцыйны
commercio *m* гандаль, камерцыя; зносіны
commestìbile *1agg* ядомы, харчовы; *2mpl* харчы, харчовыя тавары
commisionare *vt* заказваць; ***c. il lavoro*** заказваць работу
***commuòvere** *vt* расчуліць, узрушыць, крануць
commosso *1agg* расчулены, узрушаны; *2pp да* commuòvere
comodamente *avv* зручна; заможна
cómodo *agg* зручны; спакойны
compact disc, **cd** (*pl =sg*) кампакт-дыск
compagnia *f* кампанія, таварыства
compagno *m* сябар, таварыш
comparare *vt* параўноўваць
comparativo *agg* параўнальны
comparire (comparisco/compaio) *vi* зьяўляцца, паяўляцца
comparso *1agg* які зьявіўся; *2pp да* comparire
***compartire** *vt* падзяляць; разьмяркоўваць
compartito *agg* разьдзелены, падзелены
compatìbile *agg* (con) сумяшчальны (з)
compenso *m* кампенсацыя; ганарар
compiaciuto *agg* задаволены
compire** (-sc-) *vt* канчаць, завяршаць; спаўняцца; ***c. 400 anni дасягаць/ спаўняцца 400 год
cómpito *m* заданне, урок; задача
compiuto *agg* закончаны, выкананы, завершаны, зьдзейсьнены
compleanno *m* дзень нараджэння; ***buon c.!*** з днём нараджэння! ***la festa di c.*** сьвяткаванне дня нараджэння
complemento *m* дапаўненне
complesso *1agg* складаны; састаўны; *2m* сума, вынік, аб’яднанне
completamente *avv* зусім
completare *vt* канчаць, завяршаць
completo *1agg* дасканалы; поўны, абсалютны; запоўнены; *2o* гарнітур, камплект
complicare *vt* ускладняць
còmplice *m* хаўрусьнік, саўдзельнік
***comporre** *vt* утвараць, складаць
comportamento *m* паводзіны
composizione *f* склад, складанне
comprare *vt* купляць
***comprèndere** *vt* утрымліваць, уключаць; разумець
comprensorio *m* раён работ
compreso *1agg* зразумелы; уключаны, які утрымлівае; *2avv* уключаючы, уключна; ***un`età c.a tra dieci e venti anni*** узрост ад 10 да 20 год
compromesso *m* саступка, кампраміс
computer *m* кампутар
comune *agg* агульны; звычайны; ***avere qualcosa in c.*** мець нешта агульнае
comunicativo *agg* гаваркі, камунікабельны
comunicazione *f* паведамленне; сувязь
comunità *f* супольнасць
comunque *avv* як бы тое ні было; прынамсі
con *prep* з, разам з; з-за, з прычыны; супраць
concédere** *vt* даваць; ***c. autografo даваць аўтограф; ***c.rsi*** даць сабе, дазволіць сабе
concentrare *vt* засяроджваць, канцэнтраваць; ***c.rsi*** засяроджвацца
concentrato *agg* засяроджаны
concentrazione *f* засяроджанасць; канцэнтрацыя; збіранне
concerto *m* канцэрт
***conclùdere** *vt* завяршаць, канчаць; заключаць /*дамову*/

conclusione *f* завяршэнне, заканчэнне; выснова
concluso *agg* завершаны, скончаны; заключаны пра /*дамову*/
concorso *m* конкурс, спаборніцтва
condanna *f* прысуд; асуджэнне, неўхваленне
condannare *vt* прысуджаць (*да кары*); не ўхваляць, ганіць
condimento *m* прыправа
condito *1agg* (con) прыпраўлены; *2m* прыправа
condizione *f* стан, становішча; умова
conducere**, **condurre** *vt* (conduco, conduci, conduce, conduciamo, conducete, conducano) вадзіць; весьці, кіраваць; весьці, праводзіць, завесці; ***conducetemi правядзіце мяне
conduttrice *f* вядучая; ***c. televisiva*** тэлевізійная вядучая
conferenza *f* канферэнцыя, нарада
confermare *vt* пацвярджаць
confessare *vt* прызнацца
configurazione *f* абрыс, канфігурацыя, будова
confine *m* мяжа
conflitto *m* канфлікт
***confòndere** *vt* блытаць, пераблытаць; бянтэжыць
confrontare *vt* супастаўляць, параўноўваць
confronto *m* параўнанне, супастаўленне; ***nei c. di*** у адносінах да, у параўнанні з
confusione *f* бязладдзе, блытаніна; зьбянтэжанасць, замяшанне
congedare *vt* даваць адпачынак; даваць адстаўку
congiuntivo *m* каньюнктыў
congiunzione *f* злучнік
congresso *m* кангрэс, зьезд; ***un centro c.i*** цэнтр кангрэсаў
coniglio *m* трус
coniugazione *f* спражэнне
connesso *agg* зьвязаны, злучаны
conoscente *m* знаёмы
conoscenza *f* знаёмства; ***c.e*** веды; знаёмства, сувязі
conóscere** *vt* ведаць, разумець; быць знаёмым; ***c. a memoria ведаць напамяць
conquista *f* заваёва
conquistare *vt* заваёўваць
consapèvole *agg* (di) які ўсьведамляе; сьведамы
consecutivamente *avv* пасьлядоўна; запар; таму, вось чаму
consecutivo *agg* пасьлядоўны, які ідзе адзін за адным; ***tre giorni c.i*** тры дні запар
consegnare *vt* аддаць, перадаць; ***c. il còmpito*** здаць заданне
conseguenza *f* вынік, наступства
consentire *1vi* пагаджацца; *2vt* дапускаць
conservare *vt* захоўваць
considerare *vt* узважваць, улічваць
considerèvole *agg* значны, буйны
consigliàbile *agg* які можна параіць; ***è c***. лепей + *дзеяслоў*
consigliare *vt* раіць, радзіць
consigliere *m* дараднік; дэпутат (*мясцовай Рады*)
consiglio *m* парада, думка
***consìstere** *vi* складацца, мець у складзе; быць з, заключацца; засноўвацца
consolare *vt* суцяшаць
consolidare *vt* кансалідаваць; умацаваць
consonante *1agg* сугучны, адпаведны; *2m* зычны (*гук*)
consueto *agg* звычайны, звычны
consulto *m* кансіліум; нарада, абмеркаванне
consumare *vt* спажываць, траціць; зношваць /*вопратку, абутак*/
consumo *m* спажыванне, выдатак; знос (*машыны*)
contadino *m* селянін
contagioso *agg* заразны, інфекцыйны
contaminazione *f* забруджанне; заражэнне

contare *1vt* лічыць; спадзявацца (su на); *2vi* мець значнасць
contatto *m* кантакт, сувязь; ***lenti a c.*** кантактавыя лінзы
contemporàneo *1agg* сучасны; адначасны; *2m* сучасьнік
contenere** *vt* утрымліваць у сабе, зьмяшчаць; стрымліваць; ***che contiene які ўтрымлівае
contento *agg* задаволены
continente *m* кантынент
continuamente *avv* увесь час, пастаянна
continuare *1vt* працягваць; *2vi* працягвацца, доўжыцца
contìnuo *agg* суцэльны, бесперапынны; ***frenare di c***. увесь час тармазіць
conto *m* падлік, разьлік; рахунак /*у банку*/; ***avere un c. aperto con*** мець рахунак адчынены у
contorno *m* гарнір; ***con c. di patatine fritte*** з гарнірам з смажанай бульбы
contrada *f* квартал, раён гораду
***contraddire** *vi* супярэчыць; абвяргаць
contraddittorio *agg* супярэчлівы
contrario *1agg* супрацьлеглы; *2m* супрацьлегласць; ***al c. di*** у адрозьненне ад; ***niente in c. si*** ты не будзеш пярэчыць, калі (*я, мы і г.д.*)
contrastare *1vi* кантраставаць; *2vt* не дапусьціць, перашкодзіць
contratto *m* дамова, кантракт; ***c. di vendita*** кантракт продажу; ***il c. a termine*** часовы кантракт
contro *prep* супраць, насуперак; ад; аб
controllare *vt* правяраць, кантраляваць
controllo *m* праверка, кантроль
convalescente *agg* які папраўляецца; ***èssere c***. папраўляцца, ачуняць
convento *m* кляштар, манастыр
conversare *vi* размаўляць, гутарыць
conversazione *f* гутарка, размова
convincente *agg* пераканаўчы
***convìncere** *vt* пераконваць
convinto *agg* перакананы
convivenza *f* супольнае жыццё, суіснаванне
convocare *vt* склікаць
cooperativa *f* кааператыў
coperchio *m* вечка, накрыўка
copertina *f* вокладка
coperto *1agg* пакрыты, накрыты, закрыты; *2pp да* coprire
coppa *f* келіх, кубак
coppia *f* пара /*людзей*/, мужчына і жанчына
coprire** *vt* накрываць, прыкрываць; ***c.rsi пакрывацца, накрывацца
coraggio *m* мужнасць, сьмеласць; ***riprèndere c***. пасмялець; ***c.!*** сьмялей!
coraggioso *agg* смелы, адважны
corda *f* вяроўка, канат; струна
coricarsi класьціся спаць
corna *pl да* corno
cornacchia *f* варона
cornice *f* рама, рамка; карніз
corno *m* (*mpl* corni край, канец, *fpl* corna рогі (*жывёлы*) рог; кант
cornuto *agg* рагаты
coro *m* хор; ***in c***. хорам
corpo *m* цела; рэчыва; ***c. celeste*** нябеснае цела
corredare *vt* забясьпечваць, аснашчаць
corrente *1agg* які цячэ, які бяжыць; ***conte c***. бягучы рахунак; *2m* плынь; электраток
còrrere** *1vi* бегаць, бегчы; ***mi corre incontro бяжыць насустрач мне; *2vt* ***c. il rischio*** рызыкаваць, падвяргацца рызыцы
corridoio *m* калідор
***corrispóndere** *vi* адпавядаць; перапісвацца
corruzione *f* псота, разбэшчанне; карупцыя
corsa *f* бег, прабег; гонка; ***c. a ostàcoli contro il tempo*** гонка з перашкодаю на час; ***di c***. бягом, бяжком; ***andare di c. in farmacia*** падскочыць у аптэку; ***scèndere le scale di c***. зьбягаць па лесьвіцы

corsaro *m* пірат
corsìa *f* праход; палата (*бальнічная*)
corso *m* плынь; курс, накірунак; прасьпект
corte *f* двор (*суверэна*); суд, трыбунал
cortese *agg* ветлівы
cortile *m* (нутраны) двор
corto *agg* кароткі
corvo *m* крумкач
cosa *f* рэч; прадмет; нешта ***che c.*** што; ***che c. vuol dire...?*** што значыць..? ***ogni c.*** усё; с.? што? ***cos`e questo fumo?*** што гэта за дым? ***c. fa?*** што вы робіце?
coscienza *f* сьведамасць; сумленне; ***avere sulla c***. вінаваціць/ папракаць сябе за
così *avv* так, гэтак, гэткім чынам; ***non c***. не так; ***un capellino c.*** такі каптурык; ***così... come...*** такі… як і…
cosidetto *agg* гэтак званы
cospicuo *agg* прыкметны, яўны; выбітны
costante *agg* сталы, бесперапынны; ***èssere in c. aumento*** увесь час узрастаць
costa *f* узбярэжжа, бераг
costare *vi* каштаваць, абыходзіцца
costei *pron dimostr*. яна, тая
costituire (-sc-) *vi* складаць, утвараць, быць
costituzione *f* канстытуцыя
costo *m* кошт, вартасць; ***a ogni c***. любым коштам; ***a tutti i c.i*** чаго б тое ні каштавала
còstola *f* рабрына
costoro *pron dimostr*. яны, гэтыя, тыя
costoso *agg* дарагі
costretto *1agg* змушаны; ***c. a letto*** прыкаваны да ложка; ***è c***. ён мусіць; *2pp да* costrìngere
***costrìngere** *vt* (a) змушаць, даводзіць да
***costruire** (-sc-) *vt* (costruisco, costruisci, costruisce, costruiamo, costruite, costruiscono) будаваць, узводзіць
costruttivo *agg* канструктыўны; ***svolgere un ruolo c***. адыграць канструктыўную ролю
costruzione *f* будаўніцтва, будоўля
costui *pron dimostr*. ён, той
cotone *n* бавоўна; вата
cotta *f* варка; абпальванне; ***prendersi la c***. напіцца
cotto *agg* вараны, печаны, абпалены
crànico (*pl* -ci) *agg* чарапны; ***trauma c***. чарапная траўма
cravatta *f* гальштук
cravattino *m* гальштук- матылёк
creare *vt* ствараць; засноўваць
crèdere *vt*, *vi* верыць; лічыць, меркаваць; ***non posso crederci*** не магу гэтаму паверыць
crema *f* сьмятана; паста; ***c. dentifricia*** зубная паста
crepa *f* трэшчына
***créscere** *vi* расьці, вырастаць; большаць, павелічацца; прыбываць
cresciuto *1agg* які вырас; *2pp да*
cricca *f* хеўра; ***c. di furfanti*** хеўра нягоднікаў
criminale *1agg* злачынны; крымінальны; *2m* злачынец
crimine *m* злачынства
criminoso *agg* злачынны
crisi *f* крызіс; ***èssere in c***. знаходзіцца ў стане крызісу
cristallino *agg* крышталічны, крышталёвы
cristallo *m* шкло; ***di c***. шкляны
crìtico (*pl* -ci) *agg* крытычны
croce *f* крыж
crollare *1vt* трэсьці, гайдаць; *2vi* абрынацца, абвальвацца; ***far c***. абрынуць, зваліць
crollo *m* абвал, развал, крах
cronómetro *m* секундамер
cruciale *agg* вырашальны, пераломны, крытычны; ***momento c***. вырашальны момант
cruciverba *m* крыжаванка
crudele *agg* люты, жорсткі; нясьцерпны
crudeltà *f* жорсткасць, лютасць

crudo *agg* сыры, нязвараны, нясьпелы
cubo *m* куб, кубік
cucchiaio *m* лыжка
cuccia *f* сабачая будка; ***far la c.*** знайсьці сабе пасьцель
cucina *f* кухня; пліта; страва, кухня
cucinare *vt* варыць, гатаваць
***cucire** *vt* шыць
cugina *f* дваюродная/ стрыечная сястра
cugino *m* дваюродны /стрыечны брат
cui *pron relat. invar*. які, якому, якім
culla *f* калыска
culto *m* культ; ***c. della personalità*** культ асобы
cultura *f* культура
culturale *agg* культурны, датычны культуры
***cuócere** *vt* варыць, пячы
cuoco *m* кухар
cuore сэрца; ***tenere il c. troppo tenero*** мець надта мяккае сэрца; ***portare nel c. di*** насіць у сэрцы.; ***in cuor suo*** у глыбіні душы
curare *vt* лячыць; апекавацца
curativo *agg* лекавы; ***proprietà c.e*** лекавыя уласьцівасьці
curiosare *vi* цікавіцца, разглядаць з цікавасьцю
curiosità *f* цікаўнасць; выдатнасць
curioso *agg* цікаўны; дзіўны
curva *f* крывая рыса, траекторыя
cuscino *m* падушка
custode *m* вартаўнік; захавальнік
custodire (-sc-) *vt* вартаваць; наглядаць /*дзіця*/
cyberspazio *m* кіберпрастора

d D

da *prep* ад, да, з, па; ***da quel giorno*** ад/ з таго дня; ***piove da tre giorni*** вось ужо тры дні ідзе дождж; ***vado dal mèdico*** я іду да лекара; (*з інфінітывам*- мусіць, трэба, каб) ***ho un dovere da compiere*** у мяне абавязак, які трэба выканаць; (*у канструкцыях з залежным станам не перадаецца*) ***la lettera è scritta da lui*** ліст напісаны ім; ***da***...***a***... з...да..; ***partire da più di un'ora*** пайсьці ўжо болей за гадзіну таму
dagli = da + gli
dai = da + i
dal = da + il
**dall`** = da + l`
dalla = da +la
dalle = da + le
dallo = da + lo
danaroso *agg* багаты, заможны
dannare *vt* асуджаць на пакуты; ***d.rsi*** аддаваць сябе на згубу
dannato *agg* пракляты
danneggiare *vt* шкодзіць, псаваць, чыніць шкоду
danno *m* шкода, урон
danza *f* скокі, танец
danzatrice *f* танцорка, балерына
dappertutto *avv* усюды
dapprima *avv* сьпярша, найперш
***dare** *vt* (*спраж ў ц. часе* do, dai, dà, diamo, date, danno) даваць
data *f* дата, чысло
dato *agg* дадзены; схільны;
datore *m* даўца, давальнік; ***il d. di lavoro*** працадаўца
davanti *avv* (a) паперадзе, сьпераду
davanzale *m* падаконнік
davvero *avv* сапраўды
dèbito *m* доўг
dèbole *agg* слабы
debolezza *f* слабасць
decantare *vt* расхвальваць; ***d. la sua bellezza*** расхвальваць ейную прыгажосць
deceduto *1agg* памерлы; *2m* нябожчык
decennio *m* дзесяцігоддзе
decesso *m* скон, сьмерць; ***i d.i*** сьмерці
decibel *m* дэцыбел
***decìdere** *vt* рашаць, вырашаць
decifrare *vt* расшыфраваць
décimo *num ord* дзесяты
decina *f* дзесятак
decisamente *avv* рашуча, без ваганняў

decisione *f* рашэнне
decisivo *agg* рашучы, вырашальны
deciso *agg* рашучы, цьвёрды; ***mi sono a*** + *inf* я гатовы да таго, каб
decorare *vt* аздабляць, упрыгожваць
dédica *f* прысьвячэнне
dedicare *vt* прысьвячаць; аддаваць
dedurre** *vt* рабіць выснову, выводзіць; ***si deduce з гэтага вынікае
definitivo *agg* аканчальны, вырашальны
definizione *f* вызначэнне, рашэнне
degno *agg* (di) годны, варты
degrado *m* заняпад, запусьценне
delfino *m* дэльфін
delicato *agg* далікатны, мяккі
delinquente *1agg* злачынны; *2m* злачынец
delitto *m* злачынства
delizioso *agg* чароўны; смачны; ***d.!*** чароўна!
deltaplano *m* дэльтаплан
delusione *f* расчараванне; падман
deluso *agg* (da) расчараваны; падмануты
demolire (-sc-) *vt* разбураць, руйнаваць
demolizione *f* разбурэнне, знос /*будынка*/
denaro *m* грошы
denigrare *vt* ганіць
denso *agg* густы; шчыльны
dente *m* зуб; ***battere i d.i per la paura*** ляскаць зубамі ад страху
dentista *m* зубны лекар
dentro *1avv* унутр; унутры; *2prep* (di) у, унутры, унутр
denunciare *vt* абвяшчаць; выкрываць
***deporre** *vt* класьці; адкладаць; ускладаць; скідаць
depositare *vt* укладаць, уносіць; аддаваць на захаванне; ***d. le uova*** несьці яйкі
deposto *1agg* скінуты, зьняты; ***èssere d.*** быць скінутым; *2pp да* deporre
deprimente *agg* прыгнятальны; ***una situazione d***. прыгнятальнае становішча
depurazione *f* ачыстка, ачышчэнне; ***impianto di d.*** ачышчальныя збудаванні
***derìdere vt** высьмейваць
deriso *agg* высьмеяны; ***èssere d***. быць высьмеяным
derivare *vi* паходзіць
***descrivere** *vt* апісваць
descrizione *f* апісанне
deserto *1agg* пусты; бязьлюдны; *2m* пустыня
desiderare *vt* жадаць
desiderio *m* жаданне, памкненне
desinenza *f* канчатак
destare *vt* будзіць, абуджаць
destinare *vt* прызначаць, вызначаць
destinato *agg* прызначаны
destinazione *f* прызначэнне; месца прызначэння
destino *m* лёс; месца прызначэння
destro *agg* спрытны; правы
***detenere** *vt* затрымаць, арыштаваць
detenuto *m* затрыманы, арыштаваны
determinare *vt* вызначаць, акрэсьліць
determinato *agg* вызначаны, акрэсьлены; азначальны (*артыкль*)
detersivo *m* пральны/ мыйны сродак
detonatore *m* дэтанатар
detrito *m* адходы, рэшткі
dettaglio *m* падрабязнасць, дэталь; частка, дэталь
detto *1agg* сказаны; 2 слова; выслоўе, афарызм; ***d. popolare*** народная мудрасць; ***così d.*** гэтак званы; *3pp да* dire
devastare *vt* пустошыць, нішчыць, руйнаваць
devastato *agg* зруйнаваны, спустошаны, панішчаны
deviare *1vt* адводзіць; *2vi* адхіляцца
di *prep* з, ад; пра; (*перадае родны склон*)
diagonale *1agg* дыяганальны; *2f* дыяганаль; ***muoversi in d.*** рухацца па дыяганалі; ***scritto in d***. напісаны па дыяганалі
diagonalmente *avv* па дыяганалі
diapositiva *f* дыяпазітыў

diario *agg* аднадзённы
dicembre *m* сьнежань
dichiarare *vt* заявіць
diciannove *num card* дзевятнаццаць; дзевятнаццаты
diciannovèsimo *num ord* дзевятнаццаты
diciassette *num card* сямнаццаць; сямнацаты
diciassettèsimo *num ord* сямнаццаты
diciottèsimo *num ord* васемнаццаты
diciotto *num card* васемнаццаць; васемнаццаты
dieci *num card* дзесяць; дзесяты
dieta *f* дыета
dietro *1avv* ззаду; *2prep* ***d. di*** за, ззаду; ***d. agli alberi*** за дрэвамі; ***stare d. a*** стаяць за *кім-*, *чым-н.*
difatti *avv* сапраўды, на самай справе
difèndere** *vt* абараняць; ***d.rsi абараняцца
difesa *f* абарона
difeso *agg* абаронены
differenza *f* розьніца; адрозьненне; ***a d. di*** у адрозьненне ад
difficile *agg* цяжкі; ***è d. da credere*** цяжка паверыць; ***è molto d. da trovare*** вельмі цяжка знайсці
difficoltà *f* цяжкасць
diffidenza *f* недавер, падазронасць
diffòndere** *vt* распаўсюджваць, пашыраць; пашыраць; ***d.rsi распаўсюдзіцца, пашырыцца; рассеяцца
diffuso *1agg* распаўсюджаны, пашыраны; *2pp да* diffòndere
digitale *agg* лічбавы
dignità *f* годнасць; высокая пасада
dignitoso *agg* годны; важны, значны
diligente *agg* старанны, рупны
diligenza *f* стараннасць, руплівасць; ***con d****.* старанна, рупна
dimensione *f* памер; працягласць
dimenticare *vt* забываць
diminuire (-sc-) *1vt* зьмяншаць; *2vi* зьмяншацца
diminutivo *agg* памяншальны
dimostrare *1vt* даказваць; выражаць; даказваць; *2vi* паказваць, дэманстраваць
dinámico (*pl* -ci) *agg* дынамічны, энергічны
dinamite *f* дынаміт
dinanzi *1avv* паперадзе, сьпераду; *2prep* ***d. a*** перад, у прысутнасьці
dinosauro *m* дыназаўр
dintorni *mpl* наваколле
dio *m* (*pl* gli dei) бог
dipendente *agg* залежны
dipèndere *vi* залежаць
***dipìngere** *vt* маляваць; апісваць
dipinto *1agg* намаляваны; апісаны; *2pp да* dipìngere
dire** *vt* (dico, dici, dice, diciamo, dite, dicono) гаварыць, казаць; ***vuol d. (гэта) значыць; ***che cosa vuol d...?*** што значыць..?; ***cosa ne dici di*** што ты скажаш пра
diretta *f* прамая тэлеперадача; ***in d****.* у простым эфіры
direttamente *avv* прама, непасрэдна; напрасткі; ***bere d. dalla bottiglia*** піць прама з пляшкі/ з рыльца
diretto *agg* прамы, непасрэдны
dirìgere** *vt* кіраваць, накіроўваць; ***d.rsi накіроўвацца; зьвяртацца
diritto I *1agg* прамы; правільны; *2avv* прама
diritto II *m* права; ***d.i civili*** грамадзянскія правы; ***d. di*** + *inf* права на + *наз.*; ***avere d. a*** мець права на
disaccordo *m* нязгода
disastro *m* бяда, няшчасьце; катастрофа
disastroso *agg* бядотны; няшчасны; катастрафічны; ***d.a disfatta*** катастрафічная параза
disavventura *f* нягода, няўдача
discèndere** *vi* пускацца, сходзіць; ***d. da паходзіць ад / з
disciplina *f* дысцыпліна; ***d.e sportive*** спартыўныя дысцыпліны
discorso *m* прамова
discoteca *f* дыскатэка; ***èssere in d****.* быць на дыскатэцы

discussione *f* абмеркаванне, дыскусія, спрэчка
***discùtere** *vt* абмяркоўваць; спрачацца
disegnare *vt* маляваць, апісваць; задумаць
disegnatore *m* дызайнер; малявальшчык
disegno *m* малюнак; чарцёж; дызайн
disfatta *f* параза, разгром; ***subire una d***. пацярпець паразу
disgrazia *f* няшчасьце, бяда; няміласць
disgustoso *agg* непрыемны, агідны
***disillùdere** *vt* расчараваць
disillùso *agg* расчараваны
disoccupato *1agg* незаняты, гуляшчы; беспрацоўны; *2m* беспрацоўны
disoccupazione *f* беспрацоўе
disordinato *agg* бязладны, хаатычны
disòrdine *m* бязладдзе, хаос
disperare *vt*, *vi* адчайвацца
disperato *agg* у адчаі
dispetto *m* абурэнне, раздражненне; пагарда; крыўда; ***fare un d. a*** нанесьці крыўду
dispiacere** *vi* не падабацца; ***dispiace мне шкада; ***se non vi dispiace*** будзьце ласкавы; калі ласка
disponìbile *agg* вольны, незаняты; наяўны; ***d. verso*** схільны да
disponibilità *f* наяўнасць; гатовасць
disporre** *1vt* разьмяшчаць, рыхтаваць; *2vi* (di) мець; распараджацца; ***d.rsi рыхтавацца
dispositivo *m* механізм, прылада
disposizione *f* размяшчэнне; схільнасць; пастанова, распараджэнне
disposto *1agg* разьмешчаны; схільны; ***èssere d. a*** быць схільным да; *2pp да* disporre
disprezzare *vt* пагарджаць
disprezzo *m* пагарда; нядбайнасць
***dissòlvere** *vt* рассейваць, разганяць; распускаць (*рэчыва ў вадкасьці*)
distanza *f* адлегласць
distare *vi* знаходзіцца на адлегласьці, ляжаць; ***d. 10 km da*** ляжаць/ знаходзіцца за 10 кіламетраў ад
disteso *agg* расьцягнуты, распасьцёрты; прасторны; падрабязны, доўгі
***distìnguere** *vt* (da) адрозьніваць
distinto *agg* асаблівы, адрозны
distrarre** *vt* расьцягваць; адцягваць; ***d.rsi адрывацца; быць няўважлівым ***se ti distrai un attimo***... калі ты адарвешся на хвілінку; ***non posso d.mi*** я не магу адарвацца
distratto *1agg* няўважлівы; *2pp да* distrarre
distribuire (-sc-) *vt* разьмяркаваць, раздаць
distribuzione *f* разьмеркаванне, раздача
***distrùggere** *vt* разбурыць; руйнаваць
distrutto *1agg* разбураны; *2pp да* distrùggere
disturbare *vt* непакоіць, трывожыць, хваляваць
disubbedienza *f* непаслушэнства, непадпарадкаванне; ***d. civile*** грамадзянскае непаслушэнства
dito *m* (*mpl* i diti пальцы (*узятыя па аднаму*); *fpl* le dita пальцы (*усе*)) палец
ditta *f* фірма; ***una d. di pulizie*** фірма, якая займаецца прыборкаю
***divenire** *vi*, **diventare** *vi* стаць, зрабіцца, ператварацца
diverso *1agg* розны, адрозны, іньшы; ***io sono d***. я не такі; ***durare d.rsi giorni*** доўжыцца некалькі дзён; *2avv* інакш, па-іньшаму
divertente *agg* цікавы; сьмешны; ***che storia d.!*** якая цікавая гісторыя!
divertimento *m* забаўка, весялосць
divertire *vt* забаўляць; ***d.rsi*** цешыцца, забаўляцца
***divìdere** *vt* дзяліць, падзяляць; раздзяляць, разлучаць
divieto *m* забарона
divisione *f* дзяленне, разьмеркаванне

diviso *1agg* аддзелены, падзелены; *2pp да* divìdere
divorare *vt* жэрці; зьнішчыць, паглынуць
divoratore *m* пажыральнік
divorzio *m* развод; *пер*. аддзяленне, разрыў
divulgare *vt* распаўсюджваць; ***d. la scoperta*** папулярызаваць адкрыццё
dizionario *m* слоўнік
doccia *f* душ; ***prèndere d***. памыцца ў душы
dodicèsimo *num ord* дванаццаты
dódici *num card* дванаццаць; дванаццаты
dogana *f* мытня
dolce *agg* салодкі; пяшчотны, мілы; прэсны /*пра ваду*/; ***il d. far niente*** прыемнае лайдакаванне
dolere** *vi* выклікаць/ прычыняць боль; mi duole lo stòmaco*** мне баліць страўнік
dolore *m* боль
doloroso *agg* балючы; горкі; ***la d.a storia*** жаласная гісторыя
domanda *f* пытанне; попыт
domandare *vt* пытаць, прасіць
domani *avv* заўтра
domare *vt* утаймаваць; ***d. l`incendio*** справіцца з пажарам, узяць пажар пад кантроль
domattina *avv* заўтра ўранні; ***non arrivare sino a d.*** прыехаць толькі заўтра ўранні
domènica *f* нядзеля
domiciliare *agg* хатні, жыллёвы; ***assistenza d***. дапамога па месцы пражывання, дапамога ў хаце
dondolare *vt* гайдаць; трэсьці
donna *f* жанчына; жонка
dono *m* дар, дарунак
dopo *1prep* пасьля; ззаду; ***d. appena*** усяго толькі праз..; ***poco d***. неўзабаве пасьля; ***d. un po'*** праз нейкі час; *2avv* потым, пасьля; *3cong* ***d. che*** пасьля таго як
dopochè *cong* пасьля таго, як; калі
dopodomani *avv* пасьлязаўтра
dopotutto *avv* урэшце, акрамя таго
doppiare *vt* падвойваць; дубляваць
doppio *agg* падвойны; парны
dorato *agg* пазалочаны; залацісты
dormire *vi* спаць; ***d. i sonni beati*** спаць, як пшаніцу прадаўшы
dormita *f* сон; ***una salutare dormita*** здаровы сон; ***che bella d.a!*** як цудоўна выспаўся /выспалася!
dotare *vt* даць у пасаг; аснашчаць;
dotato *agg* аснашчаны, абсталяваны; ***èssere d. di*** мець, быць аснашчаным, абсталяваным
dotto *agg* вучоны, адукаваны
dottore *m* доктар; лекар
dottoressa *f* лекарка
dove *avv* дзе; куды; ***d. sei?*** дзе ты? ***d. vai?*** куды ідзеш? ***da d.?*** адкуль?
dovere** *1vt* (devo/debbo, devi, deve, dobbiamo, dovete, devono/debbono) мусіць; напэўна; ***questo dev`èssere. гэта напэўна..; ***devono avere colpito il serbatoio*** нам, мусіць, патрапілі ў паліўны бак; *2vi* трэба, быць абавязаным; 3*m* абавязак; неабходнасць; ***d.i*** урок, хатняе заданне
dovunque *avv* дзе б ні, куды б ні
dovuto *1agg* належны; *2pp да* dovere
dozzina *f* тузін
drago *m* цмок, дракон
drapello *m* аддзел (*салдат*)
droga *f* вострая прыправа; наркатычнае рэчыва, наркотык; *pl* ***droghe*** наркотыкі
dubbio *m* сумненне, няўпэўненасць; ***produrre dubbi*** выклікаць сумненне
dubitare *vi* сумнявацца, вагацца
due *num card* два; другі
duecento *num card* дзьвесьце
dunque *cong* такім чынам, значыць
durante *prep* пад час, напрацягу
durare *vi* доўжыцца, працягвацца; вытрымліваць; ***d. più a lungo*** вытрымаць даўжэй; ***durerà ancora molto***..? ці доўга яшчэ...?
durata *f* працягласць
duro *agg* цьвёрды; цяжкі; суровы

e E

e *cong* (*перад галосным гукам* ***ed***, *зрэшты, не заўсёды*) і; а
è *3. а. адз. л. ц. ч. дзеяслова* ***èssere***
ebbene *partic*. ну; дык што ж, ладна; усё ж
ebreo *1agg* жыдоўскі; *2m* жыд
eccèdere *vt* пераўзыходзіць, перавышаць
eccelente *agg* выдатны
eccessivo *agg* празьмерны, надзвычайны
eccesso *m* лішак
eccètera *m invar* рэшта; і гэтак далей
eccetto *prep* акрамя, за выняткам
eccezionale *agg* выключны, надзвычайны
eccezione *f* вынятак, выключэнне; надзвычайнасць
eccitare *vt* узбуджаць, выклікаць
ecco *partic*. вось; ***e. fatto!*** вось і гатова! ***eccola!*** вось яна! ***eccoli!*** вось яны! ***eccovi!*** вось вы!
èco *m* водгулле, рэха
ecològico (*pl* -ci) *agg* экалагічны
ecologista *m* экалагіст
economìa *f* эканоміка, гаспадарка
económico (*pl* -ci) *agg* гаспадарчы, эканамічны
ecosistema *m* экасістэма
ecoturismo *m* экатурызм
edìcola *f* газетны кіёск
edificio *m* будынак
edizione *f* выданне
educazione *f* адукацыя
effettivamente *avv* сапраўды, папраўдзе
effettivo *agg* дзейсны, эфектыўны
effetto *m* узьдзеянне, эфект, вынік
efficace *agg* дзейсны, эфектыўны
efficienza *f* эфектыўнасць, моц
ègida *f* эгіда (*шчыт Зеўса і Мінервы*); *пер*. ахова, пратэкцыя; ***sotto l'è. di*** пад эгідай (*пад пратэкцыяй*)
egiziano *1agg* егіпецкі; *2m* егіпцянін
egli *pron. pers*. ён
egregio *agg* выбітны; шаноўны
elefante *m* слон
elegante *agg* элегантны
***elèggere** *vt* абіраць, выбіраць
elemento *m* элемент; частка; стыхія
elenco *m* сьпіс, паказьнік, пералік
eletto *agg* адборны, найлепшы; абраны
elettorale *agg* выбарчы
elettricità *f* электрычнасць
elèttrico (*pl* -ci) *agg* электрычны
elettrònico (*pl* -ci) *agg* электронны
elevare *vt* павышаць; узьнімаць; узводзіць
elevato *agg* узвышаны; узьведзены; высокі; ***velocità e.e*** высокія хуткасьці
elezione *f* выбар; ***e.i*** выбары
elicóttero *m* верталёт
eliminare *vt* выдаляць, выключаць; зьнішчаць; прыбраць, забіць
eliminazione *f* выдаленне, ухіленне; зьнішчэнне
èlite *f invar* эліта
ella *pron. pers*. яна; Вы /*ветлівы зваротак у 3 а. адз. л.*/
emanare *vt* выдзяляць (*пах*), спраменяць (*цяпло*); выдаваць (*закон*)
emergente *agg* які выступае/ узьнімаецца; які ўзьнікае/ праяўляецца
***emèrgere** *vi* зьяўляцца, выступаць (*з-пад чаго-н.*), узьнімацца
emerso *1agg* які ўзьнік, які выступае; *2pp да* emèrgere
emigrare *vi* эміграваць
emigrazione *f* эміграцыя; эмігранты
emittente *f* радыёперадатчык, радыёстанцыя
energìa *f* энергія
enigma (*pl* -mi) *m* загадка, таямніца
enigmàtico (*pl* -ci) *agg* загадкавы
enologìa *f* вінаробства
enorme *agg* велізарны, агромністы
ente *m* істота; установа, арганізацыя
entrambe *pron* абедзьве
entrambi *pron* абодва
entrare *vi* уваходзіць, заходзіць

entro *avv, prep.* = dentro; ***e. un`ora*** цягам гадзіны, праз гадзіну
entusiasmante *agg* захапляльны; ***e.i giochi*** захапляльныя гульні
entusiasmo *m* энтузіязм
època *f* эпоха, перыяд
eppure *avv* аднак, усё ж, усёткі; ***e. è cosi!*** і ўсё ж гэта так!
equilibrio *m* раўнавага; ***far perdere l'e.*** зьбіць з ног
equitazione *f* конны спорт, верхавая язда
equìvoco (*pl* -ci) *1m* непаразуменне, памылка; ***chiarire l'e***. высьветліць непаразуменне; *2m* двухсэнсоўны, няпэўны
era I *1 і 3а. адз. л. імпэрфэкту да* èssere
era II *f* эра, эпоха
erba *f* трава
eredità *f* спадчына
ereditare *vt* атрымаць у спадчыну, пераняць
eremita *m* пустэльнік
***erìgere** *vt* будаваць, узводзіць
errore *m* памылка; ***grave e***. грубая памылка; ***per e***. памылкова
erudito *agg* начытаны, дасьведчаны
eruzione *f* вывяржэнне (*вулкана*)
esagerare *vt* перабольшыць
esagerato *agg* перабольшаны, празьмерны
esaltare *vt* хваліць, услаўляць
esaminare *vt* разглядаць; дасьледаваць; ***e. in dettaglio*** дэталёва разгледзець
esasperato *agg* у адчаі; ***èssere e***. не ведаць што і рабіць
esattamente *avv* дакладна, правільна
esatto *agg* дакладны, правільны; акуратны; так, менавіта так (*пацверджанне згоды*)
esaurire *vt* вычэрпваць; траціць
esca *f* нажыўка; трут
esclamare *vi* усклікаць
***esclùdere** *vt* выключаць, адхіляць
escluso *1agg* выключаны, адхілены; *2pp да* esclùdere
escogitare *vt* прыдумаць; ***e. un piano*** прыдумаць план
escursione *f* экскурсія; ***e. didàttica*** навучальная экскурсія
escursionista *m, f* экскурсант/ка
eseguire (-sc-) *vt* выконваць
esempio *m* прыклад, узор; ***per e.*** дапрыкладу
esèrcito *m* войска
esercizio *m* практыкаванне
esibirsi выступаць перад публікаю, выстаўляць сябе
esigenza *f* патрабаванне; патрэба
esiguo *agg* малы, нязначны
esistenza *f* існаванне
***esìstere** *vi* існаваць
esitare *vi* вагацца, сумнявацца
esitazione *f* ваганне, няўпэўненасць; ***senza e***. не адкладаючы, не вагаючыся
èsodo *m* вывад; масавы выхад, масавы выезд; ***e. per le ferie*** масавы выезд з гораду на вакацыі
***espèllere** *vt* выганяць; выключаць (*з школы, партыі*)
esperienza *f* досьвед, дасьведчанасць; досьлед
esperto *1agg* дасьведчаны; *2m* знаўца
esplìcito *agg* ясны, выразны, недвухсэнсоўны
***esplòdere** *vi* выбухнуць, разарвацца
esplosione *f* выбух
esplosivo *1agg* выбуховы; *2m* выбухоўка
***esporre** *vt* выстаўляць, экспанаваць; падстаўляць; тлумачыць
esposizione *f* выстаўка, экспазіцыя; выкладанне, паведамленне
esposto *1agg* выстаўлены, разьмешчаны; *2pp да* esporre
espressivo *agg* выразны, экспрэсіўны
***esprìmere** *vt* выказваць, выяўляць; выражаць
essa *pron pers* яна
esse *pron pers fpl* яны
essenziale *agg* істотны, галоўны, асноўны
***èssere** I *vi* (*спраж. ў ц. часе*: sono, sei, è, siamo, siete, sono) быць, жыць,

існаваць; ***c'è***/ ***v'è*** ёсць; ***non è. cosi severo!*** не будзь такім суровым!; ***ci siamo!*** гатова!; ***siamo in quattro*** нас чацьвёра; (*дапаможны дзеясл. для ўтварэння складаных прошлых часоў непераходных і зваротных дзеясловаў, а таксама залежнага стану*)
èssere II *m* істота; існаванне, быццё
essi *pron. pers. mpl* яны, іх
essicato *agg* сушаны, высушаны; ***carne e.a*** высушанае мяса
esso *pron. pers* ён, гэта
est *m* усход
estasiato *agg* у захапленні; ***esclamare e.*** усклікнуць у захапленні
estate *f* лета; ***scorsa e.*** летась улетку; сёлета ўлетку /*калі год яшчэ не скончыўся*/; ***d'e.*** улетку
***estèndere** *vt* расцілаць; развешваць; распаўсюджваць, пашыраць
esterno *1agg* зьнешні, вонкавы; *2m* зьнешні бок; ***dall'e.*** знадворку
èstero *1m* замежжа; *2agg* замежны
esteso *agg* пашыраны, расьцягнуты; прасторны, шырокі
estinto *agg* патушаны; пагашаны (*доўг*); вымерлы, зьніклы
estivo *agg* летні
***estrarre** *vt* выймаць, даставаць, выцягваць; здабываць (*карысныя выкапні*)
estremità *f* край, канец
estremo *agg* крайні, апошні
esultare *vi* радавацца: ***e. di gioia*** моцна радавацца, скакаць ад радасьці
età *f* век, узрост; ***alla nostra e.*** у нашым узросьце, у нашыя гады
etere *m* эфір, сусьветная прастора
eternità *f* вечнасць, бясконцасць
eterno *agg* вечны, бясконцы
ètnico (*pl* -ci) *agg* этнічны
etnogràfico (*pl* -ci) *agg* этнаграфічны; ***museo e.*** этнаграфічны музей
euro *m* (*не мае мн. л.*) еўра (*грашовая адзінка*)
europeo *1agg* еўрапейскі; *2m* еўрапеец
***evàdere** *vi* уцякаць; ухіляцца (*ад абавязкаў*)
evento *m* падзея, мерапрыемства
eventuale *agg* магчымы, верагодны; выпадковы
evidente *agg* відавочны; ***è e.*** няма сумневу
evidentemente *avv* відавочна
evitare *vt* пазьбягаць, ухіляцца
evviva! *escl* хай жыве!
extracomunitario *agg* чужак, чалавек не з гэтай камуны; не з краін ЕЭС; з краін трэцяга сьвету
extragalàttico (*pl* -ci) *agg* пазагалактычны
extraterrestre *agg* пазазямны

f F

fa (*3 а. адз. да* fare): ***tanti anni fa*** столькі год таму; ***due anni fa*** два гады таму
fàbbrica *f* фабрыка, завод
fabbro *m* каваль
faccia *f* твар
facciata *f* зьнешні выгляд; фасад
fachiro *m* факір
fàcile *agg* лёгкі, нецяжкі; ***è molto f. da trovare*** вельмі лёгка знайсьці
facilità *f* лёгкасць, дасяжнасць
facoltà *f* здольнасць; факультэт; ***f. universitaria*** факультэт універсітэта
fagiolo *m* квасоля
faglia *f* скід, вертыкальны зрух; ***f. tettònica*** тэктанічны скід
fagotto *m* клунак
falce *f* серп; каса; ***f. di luna*** серп Месяца
falco *f* сокал
falegname *m* сталяр
fallimento *m* банкруцтва
fallire (-sc-)*1vi* памыляцца, не адпавядаць; *2vt* пацярпець няўдачу
fallito *1agg* няўдалы; *2pp да* fallire
falso *agg* фальшывы, крывадушны

fama *f* вядомасць, слава
fame *f* голад, прага; ***avere f.*** хацець есці; ***ho f.*** я хачу есьці; ***mi è venuta un po' f.*** я крышку прагаладаўся
famiglia *f* сям'я
famoso *agg* вядомы, славуты
fanale *m* ліхтар; маяк
fanciulla *f* дзяўчынка
fanciullo *m* хлопец
fango *m* глей, гразь
fantascienza *f* навуковая фантастыка
fantasìa *f* фантазія, уяўленне
fantasioso *agg* фантастычны; дзіўны; ***un tipo f.*** дзіўны тып
fantasma *m* прывід, здань
fantàstico *agg* фантастычны
fante *m* драб, пехацінец; валет
fanullone *m* абібок, гультай
farabutto *m* шахрай, нягоднік
fare** (*спраж. ў ц. часе*: faccio, fai, fa, facciamo, fate, fanno) *1vt* рабіць, займацца, ствараць; ***f. l`amore*** займацца каханнем; ***f. il morto*** прытварыцца мёртвым; *2vi* дзейнічаць; ***avere molto da f.*** мець шмат працы; ***ora ho da f.*** зараз у мяне шмат працы; ***non ce la faccio più!*** болей не магу!; ***f. da scrivano*** працаваць пісарам; ***l`etere farà da filo эфір будзе провадам; ***f. a*** + *inf* змушаць+ *інф*.; ***come farete a liberarli?*** як вы іх вызваліце? ***non f. che*** + *inf* толькі тое і рабіць, што; ***sapere con chi avere a che f.*** ведаць з кім маеш справу; ***sapete con chi avete a che f., no?*** вы ведаеце з кім маеце справу, а?; ***non avere fatto niente di male*** не зрабіць нічога паганага; ***che si fa adesso?*** што рабіцьмем зараз? ***f. parte di*** уваходзіць у склад; ***che più far per te?*** што яшчэ зрабіць для цябе? ***come fate a saperlo?*** адкуль вы ведаеце?; ***da non poter f. a meno di innamorarsi*** такая/ такі што нельга не закахацца ***fa caldo*** горача; ***fa freddo*** холадна
farfalla *f* матылёк
farina *f* мукá
farmacia *f* аптэка
Farnesina *f* Фарнэзіна /*іньшая назва МЗС Італіі*/
fascìcolo *m* брашура
fascino *m* чароўнасць, прыгажосць
fastidioso *agg* абрыдлы, надакучлівы
fasto *m* раскоша, пышнасць; ***celebrare con grande f.*** пышна адсьвяткаваць
fata *f* фея
fatale *agg* фатальны, пагібельны
fatica *f* цяжкая праца, намаганне; ***senza alcuna f.*** без асаблівых цяжкасьцяў
faticoso *agg* цяжкі, стамляльны
fatìdico (*pl* -ci) *agg* прарочы, вешчы
fatto I *1agg* зроблены, створаны; ***ce l`abbiamo fatta!*** нам удалося! мы здолелі!; *2pp да* fare
fatto II *m* факт, падзея, здарэнне; справа
fauci *fpl* пашча
faunìstico (*pl* -ci) *agg* фаўністычны, датычны фаўны; ***patrimonio f.*** багацце жывёльнага сьвету /*пэўнай мясцовасьці*/
favilla *f* іскра
favo *m* соты; ***f. di vespo*** асіныя соты
fàvola *f* байка
favoloso *agg* казачны; незвычайны
favore *m* паслуга, ласка; ***per f.*** калі ласка; ***mi faccia il f...***.зрабіце ласку...
favorévole *agg* спрыяльны
fax *m* фак, факсавае паведамленне
fazzoletto *m* хусьцінка, хустачка; лапік /*зямлі*/
febbraio *m* люты
febbre *f* гарачка, ліхаманка
fecondo *agg* пладавіты (*і аўтар*); урадлівы; апладняльны
fede *f* вера; давер; заручальны пярсьцёнак; ***in f. mia*** пры поўнай памяці
fedele *agg* верны
fedeltà *f* вернасць, адданасць
fègato *m* печань; сьмеласць, адвага
felice *agg* шчасьлівы
felicità *f* шчасьце; ***ballare dalla f.*** скакаць ад радасьці

fémmina *f* жанчына
femminile *agg* жаночы, жаноцкі
feria *f* сьвята, выхадны дзень; ***f.e*** канікулы, адпачынак
***ferire** (-sc-) *vt* па/раніць
ferita *f* рана
ferito *agg* паранены
fermacapelli *m* прыколка, шпілька /*для валос*/; ***f. di plastica*** пластмасавая прыколка
fermare *vt* спыняць, затрымліваць; ***fermo!*** стой! ***f.rsi*** спыняцца
fermata *f* прыпынак, перапынак; ***f. degli autobus*** аўтобусны прыпынак
fermentare *vi* брадзіць
fermo *agg* нерухомы, спынены; цьвёрды, непахісны; ***f. posta*** да запатрабавання (*пра карэспандэнцыю*)
feroce *agg* люты, ліхі
ferragosto *m* фэрагоста; /*найсьпякотнейшы час лета,1-15 жніўня*/; час летніх адпачынкаў
fèrreo *agg прам., пер.* жалезны, залезны
ferro *m* жалеза, залеза; ***f. da stiro*** *m* прас
ferrovìa *f* чыгунка
fèrtile *agg* урадлівы; пладавіты
fessura *f* расколіна, шчарбіна, шчыліна
festa *f* фэст, сьвята; ***f. di compleanno*** сьвята дня нараджэння
festeggiare *vt* сьвяткаваць
fetta *f* луста, скрылік
fiaba *f* казка
fiammìfero *m* запалка; ***f.i*** запалкі
fianco *m* бок
fiato *m* дыханне; подых; сіла, энергія; ***aspettare con il f. sospeso*** чакаць, перастаўшы дыхаць
fidarsi давяраць, паверыць
fiducia *f* давер; упэўненасць
fiera *f* кірмаш, базар
figlia *f* дачка
figliastra *f* падчарка
figliastro *m* пасынак
figlio *m* сын
figura *f* зьнешнасць, аблічча, твар; постаць; малюнак
fila *f* рад, шэраг; ***in f.*** у рад
filare *1vt* прасьці, сукаць; *2vi* выцягваць; выцякаць; уцякаць
file *m* файл
film *m* фільм
filmato *agg* экранізаваны
filo *m* провад; нітка; лязо; ***f. diretto*** прамы провад, наўпростая сувязь; ***f. di voce*** слабы голас
fin: *гл.* fino; ***fin da*** ад, з, пачынаючы з; ***fin dal 1400*** з/ ад 1400 году
finale *1agg* заключны, канцавы; *2m* фінал, канец
finalmente *avv* урэшце
finché *avv* пакуль, да таго часу пакуль
fine I *f* канец; ***alla f.*** урэшце; ***fino alla f.*** да канца
fine II *m* мэта, намер
fine III *agg* тонкі, востры, дробны
finestra *f* акно
finestrino *m* акенца; шыба /*аўтамабіля*/
***fingere** *vi* прытварацца; уяўляць сабе
finire (-sc-) *1vt* канчацца; *2vi* канчаць, завяршаць; дзецца; ***f. in*** апынуцца; ***com`e finita?*** як скончылася?
finito *agg* закончаны, завершаны
fino I *agg* тонкі
fino II *prep* ***f. a*** да; ***f. da*** ад, з; ***f. a che*** пакуль; ***f. alla fine*** да канца
finora *avv* дагэтуль, дагэтага часу
finta *f* прытворства; ***fare f. di***+ *inf* рабіць выгляд што, прытварацца; ***fate f. che*** зрабіце выгляд што..
fintato *agg* прытворны
finto *1agg* прытворны, крывадушны; *2pp да* fingere; ***ho finto di*** + *inf.* я прытварыўся, што...
fioccare *vi* сыпацца; падаць /*пра сьнег*/
fiocco *m* стужка; ***caffè coi f.i*** цудоўная кава
fiore *m* кветка
firma *f* подпіс; падпісанне; фірма
firmare *vt* падпісваць

fischiare *vi* сьвістаць
fischiettare *vi* пасьвістваць; ***f. allegramente*** весела пасьвістваць
fissare *vt* прымацоўваць; прызначаць
fisso *agg* нерухомы; стацыянарны (*тэлефон*)
fitto *agg* густы, часты
fiumana *f* разводдзе; плынь; ***una f. di profughi*** рака уцекачоў
fiume *m* рака
flagrante *agg* яўны, відавочны; ***cògliere in f.*** засьпець на гарачым, засьпець на месцы злачынства
flagranza *f* відавочнасць; ***arrestare in f. di reato*** арыштаваць на гарачым/ на месцы злачынства
flessìbile *agg* гнуткі, эластычны
flessibilità *f* гнуткасць, эластычнасць
floppy *m* гнуткі дыск /*кампутара*/
flotta *f* флот
fluire (-sc-) *vi* цячы, струменіць
fluorescente *agg* які сьвеціцца, флуарэсцэнтны
fluviale *agg* рачны
focolare *m* пліта, сямейны агмень; ***èssere amante del f.*** быць добрым сем'янінам
foglia *f* ліст (*орган расьліны*); фольга
foglio *m* аркуш, ліст
folla *f* натоўп, тлум
folle *agg* шалёны, вар'яцкі; безразважны
folletto *m* гарэза
follìa *f* вар'яцтва, шаленства; безразважнасць
folto *agg* густы
fondale *m* глыбіня /*сцэны, вады*/
fondamentale *agg* грунтоўны, галоўны
fondare *vt* закладаць падмурак, засноўваць
fondativo *agg* асноватворны; ***valore f***. асноватворная каштоўнасць
fondo I *m* дно; глыбіня, грунт; фонд; ***sul f. a*** унізе
fondo II *agg* глыбокі, густы, часты; ***notte f.a*** глыбокая ноч
fonte *f* крыніца
fòrbici *fpl* нажніцы
forchetta *f* відэлец
forcina *f* шпілька/ *для валос*/
foresta *f* лес; ***f. dell' Amazzonia*** джунглі Амазоніі
forma *f* форма
formaggio *m* сыр
formalismo *m* умоўнасць, фармальнасць
formare *vt* ствараць, фармаваць, утвараць
formidàbile *agg* страшэнны
fórmula *f* формула; ***f.1*** формула 1 /*хуткасныя аўтагонкі*/
fornitore *m* пастаўнік
forse *avv* мабыць, магчыма, няўжо?
forte *agg* дужы, моцны, цьвёрды; моцна; ***è più f. di me!*** гэта вышэй за мае сілы!
fortuna *f* лёс, наканаванне, удача; ***f. inattesa*** неспадзяванае шчасьце; ***per f.*** нашчасьце; ***per nostra f.*** на наша шчасьце, ***passare per f***. быць змушаным прайсьці; ***buona f.!*** усяго вам добрага!, шчасьліва!; ***avere una f. sfacciata*** страшэнна шанцаваць; ***con un po' di f.*** калі нам трошкі пашанцуе; ***f. che sono***... добра што я...
fortunatamente *avv* нашчасьце
fortunato *agg* шчасьлівы, удалы; ***èssere f.*** быць шчасьлівым, шанцаваць; ***èssere più f. di***... пашанцаваць болей за...
forza *f* сіла, моц, энергія; ***f.!*** наперад!
fossa *f* яма, канава; магіла
fossato *m* роў /*цьвярдыні*/
fosso *m* канава, канаўка
foto *f* фота, здымак, картка
fotocopiare *vt* скапіяваць, зрабіць ксеракопію; ***f. il testo in sette copie*** зрабіць сем копій тэксту
fotografia *f* фатаграфія, фотаздымак
fra *prep* між, паміж, сярод; ад, да; ***fra poco*** неўзабаве
fràgile *agg* крохкі, далікатны
fràgola *f* суніцы
frana *f* абвал, правал
francobollo *m* марка (*паштовая*)

frase *f* сказ, фраза
fratello *m* брат
frattempo *m* прамежак часу; ***nel f****.* тым часам
frattura *f* пералом, разлом, трэшчына
freccia *f* страла; стрэлка; ***veloce come una f.*** хуткі як маланка
freccina *f* стрэлачка
freddo *1agg* халодны; *2m* холад; ***fa f****.* холадна
freddura *f* сьцюжа, холад
frenare *vt* тармазіць, запавольваць
frenético (*pl* -ci) *agg* разьюшаны, шалёны
freno *m* аброць, тормаз; ***tenere a f. la voglia di*** + *inf* стрымліваць жаданне зрабіць *штосьці*
frequentare *vt* наведваць, хадзіць; ***f. l'Università*** вучыцца ва ўнiверсітэце
frequente *agg* часты
fresco (*pl* -chi) *1agg* сьвежы; *2m* прахалода; ***un lungo soggiorno al f****.* доўгае знаходжанне ў турме
fretta *f* пасьпешлівасць, таропкасць; ***in f****.* пасьпешліва; ***perchè tanta f****.*? навошта такая пасьпешлівасць?; ***avere f****.* спяшацца; ***ho f. di*** + *inf* мне карціць + *інф*.
***frìggere** *vt* смажыць
frigorìfero *m* лядоўня
frigorìfico (*pl* -ci) *agg* астуджальны, рэфрыжэратарны
fritto *agg* смажаны, пражаны
frizione *f* церце
fronte I *f* лоб, чало, галава; ***di f. a*** перад, упоравень; ***far f. a*** супрацьстаяць *чаму-н.*
fronte II *m* фронт, лінія фронту
frontiera *f* мяжа
frumento *m* пшаніца
frutta *f* (*pl* -a) садавіна, фрукты
fruttare *vt* даваць плён/ вынік
frutti *mpl* плён, вынік
frutto *m* (*mpl* -i, *pl* -a) плод, фрукт
fucilare *vt* расстраляць
fucile *m* ружжо, вінтоўка
fuga *f* уцёкі; ***mèttere in f****.* змусіць да ўцёкаў
fuggente *agg* які ўцякае; ***l'àttimo f****.* апошні момант
fuggire *vi* уцякаць; хутка мінаць; *2vt* пазьбягаць
fuggitivo *m* уцякач
fùlmine *m* гром; ***f. a ciel sereno*** гром сярод белага дня
fumare *1vi* дыміць; *2vt* курыць, паліць /*цыгарку*/
fumetti *mpl* коміксы
funerale *m* пахoвіны
fumo *m* дым
fungo *m* (*pl* -ghi) грыб
funzionare *vi* дзейнічаць, працаваць; ***ha funzionato*** гэта падзейнічала/ спрацавала
fuoco (*pl* -chi) *m* агонь, вогнішча; ***f.!*** агонь! ***f. d`artificio*** фейерверк
fuorchè акрамя, толькі не
fuori *1avv* вонкі, знадворку; *2prep* ***f. di*** па-за, за; з, ад; ***guardare f. della finestra*** пазіраць праз акно
fuoriuscente *m* які адпаў, які выйшаў (*з арганізацыі*)
***fuoriuscire** *vi* выйсьці (*з арганізацыі, вонкі*)
furbo *agg* хітры
furfante *m* нягоднік, махляр
furgone *m* фургон; ***sul f.*** у фургоне
furia *f* ярасць, гнеў; ***andare su tutte le furie*** раз'юшыцца
furioso *agg* гнеўны, раз'юшаны
furto *m* крадзеж
futuro *1agg* будучы; *2m* будучыня

g G

gabbia *f* клетка; турма
galassia *f* галактыка
galàttico (*pl* -ci) *agg* галактычны
galera *f* галера; катарга; турма
galla *f*:***venire a g****.* усплываць; стаць вядомым
galleggiare *vi* плаваць, трымацца на паверхні

gallerìa *f* галерэя/ *і карцінная*/, тунель
gallina *f* кура
gallo *m* певень
galoppare *vi* несьціся наўскочку, імчаць
gamba *f* нага; ***g.e, N.***! уцякайма, Н.!; ***darsi a gambe*** даць лататы
gamma *f* гама, дыяпазон
gara *f* спаборніцтва, матч; ***g. di vela*** парусныя спаборніцтвы; ***g.e di sci*** лыжныя спаборніцтвы; ***g.e in moto*** спаборніцтвы на матацыклах
gas *m* газ; ***il pedale di g.*** педаль газу
gatto *m* кот
gazza *f* сарока; ***ciarlare come una g.*** трашчаць як сарока
gelato *m* марозіва; ***g. al latte*** малочнае марозіва
gelo *m* мароз, сьцюжа
gelosamente *avv* дбайна, старанна
gelosìa *f* рэўнасць, зайдрасць
geloso *agg* раўнівы; рупны, дбайны
generale *1agg* усеагульны, генеральны; *2m* генерал
generazione *f* пакаленне; вытворчасць
genere *f* род; кшталт; ***una cosa del g***. падобная рэч; ***in g***. наагул, наогул, як правіла
generoso *agg* шчодры
geniale *agg* геніяльны; прыязны
genialità *f* геніяльнасць; прыязнасць
genio *m* геній
genitori *mpl* бацькі
gennaio *m* студзень
gente *f* людзі, народ
gentile *agg* прыемны, ласкавы, мілы
geografìa *f* геаграфія
geogràfico (*pl* -ci) *agg* геаграфічны
geológico (*pl* -ci) *agg* геалагічны
gerundio *m* герунд, дзеепрыслоўе
gestore *m* кіраўнік, загадчык
gettare *vt* кідаць, шыбаць, шпурляць; ***g. a terra*** кінуць/ шпурнуць на зямлю
getto *m* струмень; ***di g.*** адразу; лёгка; ***un romanzo scritto di g***. раман, напісаны за адзін прысед
gettonato *agg* папулярны, які карыстаецца попытам /*пра песьню*/
ghiaccio *m* лёд
già *1avv* ужо; цяпер, зараз; ***già!*** данежне!; *2agg* былы, колішні
giacca *f* куртка
giacchè *cong* бо, таму што
***giacere** *vi* ляжаць, знаходзіцца
giallo *1agg* жоўты; дэтэктыўны; *2m* дэтэктыў
giapponese *agg* японскі
giardino *m* сад
gigante *m* гігант
gigantesco (*pl* -chi) *agg* гіганцкі, велізарны
giglio *m* лілея
ginnàstica *f* гімнастыка
ginocchio *m* (*pl* le ginocchia) калена
giocare *vi* гуляць; ***g. con il pallone*** гуляць у мяч
giocatore *m* гулец
giocàttolo *m* цацка
giocheria *f*: ***negozio g.*** цацкавая крама
gioco (*pl* -chi) *m* гульня; ***stare al g.*** падхапіць гульню; ***g. di parole*** гульня словаў; ***g. da tavola*** настольная гульня
gioia *f* радасць, весялосць; ***con g***. з радасьцю
gioiello *m* каштоўнасць, скарб
giornale *m* газета; ***il g. del mattino*** ранішняя газета
giornaliero *agg* штодзённы; дзённы; ***g.re sofferenze*** няспынныя пакуты; ***permesso g.*** падзённы дазвол, дазвол, які даецца толькі на адзін дзень; ***incasso g***. дзённая выручка
giornalista *m* журналіст
giornata *f* дзень /*як мера часу*/; ***una dura g.*** цяжкі дзень; ***in g***. за дзень; ***vìvere alla g***. жыць сённяшнім днём
giorno *m* дзень; ***di g. in g***. з кожным днём; ***da g.i*** вось ужо колькі дзён; ***un g.*** аднойчы, неяк
giovane *1agg* малады, юны; *2m* юнак; *3f* дзяўчына
giovanile *agg* юначы, моладзевы
giovedì *m* чацьвер; у чацвер; ***il g.*** па чацвяргах

gioventù *f* юнацтва, маладосць
gippippa *f* джып /*аўтамабіль*/
girare *1vi* вярцецца, круціцца, аблятаць; *2vt* вярцець, варочаць, павярнаць; ***g. un film*** здымаць фільм
giro *m* кола, акружнасць; аварот; хада; круг (*на стадыёне і пад.*); ***prèndere in g***. жартаваць з *каго-н.*
giù *avv* унізе, уніз
giudicare *vt* разважаць, меркаваць; судзіць; ***a g. da*** мяркуючы па
giùdice *m* суддзя; ***g. istruttore*** сьледчы
giugno *m* чэрвень
giùngere** *vi* прыходзіць, прыязджаць; дасягаць; ***è giunto il momento di + *inf* надыйшоў час + *інф*.
giungla *f* джунглі
giunto *1agg* які надыйшоў, які прыехаў, які прыйшоў; *2pp да* giungere
giurare *vi*, *vt* клясьціся, прысягаць
giuràssico (*pl* -ci) *agg* юрскі; *пер.* адсталы, дзікі
giurìdico (*pl* -ci) *agg* юрыдычны
giurisprudenza *f* юрыспрудэнцыя, правазнаўства
giustamente *avv* справядліва
giustezza *f* правільнасць; правата, справядлівасць; дакладнасць
giustificare *vt* апраўдваць
giustificazione *f* апраўданне
giusto *agg* справядлівы, правільны; дакладны
gli *1азнач. арт*. (*pl да* lo); *зліваючыся з* la, lo, le, li, ne *мае форму* glie; *2pron* яму
globalizzazione *f* глабалізацыя
glòbulo *m* шарык; ***g. rosso*** чырвоны крывяны шарык
goccia *f* кропля
godere** *1vt* карыстацца, цешыцца; *2vi* цешыцца, радавацца; ***g. di òttima salute быць жывым і здаровым
gola *f* горла, глотка
golfo *m* затока, заліў
goloso *agg* пражэрлівы, прагны
gomma *f* гума
gommone *m* гумавая/ надзіманая лодка
gonfiare *vt* надзімаць, напампаваць
gonna *f* спадніца
gonnellina *f* спаднічка; ***g. a pieghe*** плісіраваная спаднічка, спаднічка ў складкі
gota *f* шчака
governante *m* кіраўнік, валадар
governare *vt* кіраваць
governo *m* урад; ***il g. ombra*** ценявы ўрад
gradimento *m* ухвала, задавальненне, прыязнасць; ***ottenere il g. di*** здабыць *чыю-н*. прыязнасць
gradire (-sc) *vi* падабацца, быць прыемным
grado *m* ступень, прыступка; градус; ***èssere in g. di*** + *inf* быць у стане + *інф*
graffiare *vt* драпаць, чырыць
gràffio *m* драпанне, драпіна
graffito *m*: ***g.i*** графіці
gràfico (*pl* -ci) *m* графік
grammo *m* грам
gran *agg гл*. grande
grande *agg* вялікі, буйны, значны
grandezza *f* веліч; велічыня
grandioso *agg* грандыёзны, велічны
granduca (*pl* -chi) *m* вялікі князь
granducato *m* вялікае княства
grano *m* зярнятка, насенне
granturco *m* кукуруза, маіс
gratis *avv* дарма, бясплатна
gratitùdine *f* удзячнасць
grattacielo *m* хмарачос
grattare *vt* чухаць; драпаць, скрэбці
gratuitamente *avv* бясплатна; ***si puo visitare g***. можна наведаць дарма
gratuito *agg* бясплатны
grave *agg* цяжкі; сур'ёзны
gravidanza *f* цяжарнасць
grazia *f* грацыя, чароўнасць; ***di g***. калі ласка
grazie *m invar* слова ўдзячнасьці; ***g.!*** дзякую!; ***g. a*** дзякуючы *чаму-н.*
grazioso *agg* грацыёзны, зграбны

greggio, grezzo *agg* сыры, неапрацаваны, неачышчаны
gridare *vi* крычаць
grido *m* (*pl* le grida) крык
grigio *agg* шэры; сівы
grillo *m* цвыркун
groppa *f* азадак; ***in g. al suo cavallo*** верхам на кані
grosso *agg* таўсты; вялікі, буйны
grotta *f* пячора, грот
grottesco *agg* гратэскавы; дзіўны
gru *f invar* журавель, жораў; пад'ёмны кран
gruppo *m* гурт, група
guadagnare *vt* зарабляць
guadare *vt* пераходзіць; ***g. il fiume*** пераходзіць раку
guaio *m* бяда, гора; ***mèttere in g.i*** давесьці да бяды
guancia *f* шчака
guanciale *m* падушка
guanto *m* пальчатка
guardare *vt* глядзець, пазіраць; ***g. per un po'*** трохі паглядзець; ***g.rsi*** пазіраць, глядзецца
guardia *f* варта, ахова; ахоўнік; ***g. del corpo*** целаахоўнік; ***far la g. a*** вартаваць, пільнаваць
guarire (-sc-) *1vt* вылечыць; *2vi* папраўляцца, ачуняць; ***sono guarito*** я здаровы
guastare *vt* псаваць, шкодзіць; ***g.rsi*** псавацца
guerra *f* вайна, барацьба
gufo *m* пугач
guida *f* праваднік, гід
guidare *vt* весьці
guizzare *vt* выслізнуць
guscio *m* шалупінне, шкарлупка
gustare *vt* каштаваць; ***g. la merenda*** смакаваць абед
gusto *m* смак, густ; задавальненне; ***per il g. di*** да *чыёй-н.* спадобы
gustoso *agg* смачны

h H

ha *3 а. адз. л. да* avere
hai *2 а. адз л. да* avere
hamburger *m invar* гамбургер /*амерыканская ежа*/
hanno *3 а. мн. л. да* avere
ho *1 а. адз. л. да* avere

i I

i *азнач. арт. мн. л. м. р. да* il; ***mèttere i puntini sulle i*** паставіць кропкі над і
idea ***f*** ідэя, думка; ***m`è venuta una i.*** мне ў галаву прыйшла ідэя; ***idee polìtiche*** палітычныя погляды
ideale *1agg* ідэальны; *2m* ідэал
ideare *vt* прыдумаць, вынаходзіць
idèntico (*pl* -ci) *agg* ідэнтычны, тоесны
identikit *m inv* фотаробат (*састаўны партрэт чалавека*)
identità *f* ідэнтычнасць, асоба
idioma *m* мова
idrògeno *m* вадарод
ieri *avv* учора
ignòbile *agg* нешляхетны, нізкі
ignoranza *f* няведанне; невуцтва
ignorare *vt* не ведаць, ігнараваць
ignoto *agg* невядомы
iguana *f* ігвана (*яшчарка)*
il *азнач. арт. м. р. адз. л.*
illegale *agg* нелегальны, незаконны
illegìttimo *agg* незаконны; адвольны
illeso *agg* цэлы, непашкоджаны
illimitato *agg* неабмежаваны
illuminazione *f* асьвятленне
illuso *1agg* падмануты, ашуканы; наіўны; *2m* летуценнік, фантазёр; ***povero i.!*** наіўненькі!, прасьцячок!
illustrare *vt* тлумачыць, каментаваць; ілюстраваць
imbarazzato *agg* зьбянтэжаны, разгублены
imbarcazione *f* пагрузка (*на судна*); лодка
imbattìbile *agg* неперапаможны, неадольны
imbevìbile *agg* непрыдатны для піцця; ***è i.*** яго/ яе нельга піць
imbianchino *m* маляр

imbrattare *vt* пэцкаць
imbroglio *m* мешаніна, блытаніна; перашкода
imitare *vt* пераймаць; падрабляць
immaginare *vt* уяўляць, уяўляць сабе
immaginazione *f* уяўленне; выдумка
immàgine *f* выява, адлюстраванне, аблічча
immedesimazione *f* атаесамленне, прыпадабненне
immediatamente *avv* неадкладна; прама, адразу ж, непасрэдна,
immediato *agg* непасрэдны, прамы
immensità *f* бязьмежнасць, неабдымнасць
immenso *agg* бязьмежны, агромністы
***immèrgersi** (*спрагаецца як* emèrgere) акунацца, апускацца; аддавацца (*справе*)
immigrato *m* іміграант
immigrazione *f* іміграцыя
immòbile *agg* нерухомы, непахісны ***stare i***. быць нерухомым
immondizia *f* бруд, сьмецце, гразь; нізкасць, гнюснасць
immortale *agg* неўміручы
impaccio *m* перашкода, нязручнасць; ***èssere solo d`i***. толькі замінаць
impadronirsi завалодаць
imparare *vt* вучыцца, навучыцца вывучаць
impaurito *agg* напалоханы
impaziente *agg* нецярплівы
impazzire (-sc-) *vi* вар'яцець, шалець
impazzito *agg* ашалелы, здурэлы; ***èssere i***. ачмурэць
impedire (-sc-) *vt* (di) перашкаджаць, замінаць
impegno *m* абавязак, занятак; стараннe, рупнасць
imperativo *m* загадны лад
imperfetto *1agg* недасканалы; *2m* імперфект
impermeàbile *1agg* непрамакальны; *2m* плашч
ìmpero *m* імперыя
impersonale *agg* безасабовы (*пра дзеяслоў*)
impianto *m* устаноўка, прылада, збудаванне; ***i. di depurazione*** ачышчальныя збудаванні
impiccare *vt* вешаць, павесіць /*караць*/
impiccione *m* інтрыган, пляткар; ***quel i. di Tommaso*** той інтрыган Тамаш
impiegare *vt* ужываць; траціць; ***i. meno tempo*** траціць меней часу
impiegato *m* службовец
impiego *m* праца, месца /*як праца*/
impietosirsi (di) пашкадаваць, спагадаць
implacàbile *agg* няўмольны
implorare *vt* маліць
impolverarsi пакрывацца пылам; ***i. le mani*** запэцкаць рукі
imponente *agg* буйны, значны
imporre** *vt* класьці, накладаць, ускладаць; навязваць; ***i. le nostre idee навязваць нашы ідэі
importante *agg* важны, значны
importanza *f* важнасць, значнасць; ***darsi i. agli occhi di*** прыбаўляць сабе значнасьці ў вачох *каго-н*.
importare *1vt* увозіць, імпартаваць; *2vi* мець значэнне; ***non importa*** няважна; ***che t`importa?*** а табе якая справа?
importunare *vt* назаляць, надакучаць
impositivo *agg* падаткавы; ***polìtica i.va*** падаткавая палітыка
impossìbile *agg* немагчымы
impossibilità *f* немагчымасць
imposta *f* падатак
impotente *agg* слабы, нездаляшчы, бяссільны
impreciso *agg* недакладны; няясны
impregnare *vt* (di) апладняць; насычаць
impreparato *agg* непадрыхтаваны, негатовы; ***trovarsi i. su*** быць непадрыхтаваным па/ да
impressionare *vt* зьдзіўляць, уражваць
impressione *f* уражанне

impressionante *agg* уражвальны, буйны, значны
imprevedìbile *agg* непрадбачаны, неспадзяваны
imprevisto *agg* непрадбачаны, нечаканы
impreziosire (-sc-) *vt* рабіць каштоўнейшым, надаваць каштоўнасьці
imprigionare *vt* саджаць у турму; замыкаць
imprigionato *agg* асаджаны; зняволены
***imprìmere** *vt* друкаваць, выдаваць; пакідаць (*адбітак*); надаваць (*рух*)
improbàbile *agg* неверагодны, малаверагодны
impronta *f* сьлед; адбітак
improvviso *agg* нечаканы, раптоўны; ***all`i***. нечакана, раптоўна
imprudenza *f* неасьцярожнасць
impulso *m* імпульс, штуршок
imputato *m* абвінавачаны
imputazione *f* абвінавачанне; ***i. di omicidio*** абвінавачанне ў забойстве
in *prep* у, на, за
inaccetàbile *agg* непрымальны
inanimato *agg* нежывы, без дыхання
inaspettato *agg* нечаканы, неспадзяваны
inatteso *agg* нечаканы, неспадзяваны
inaugurare *vt* урачыста адчыняць
inaugurazione *f* урачыстае адкрыццё
inavvertito *agg* незаўважаны; няўважлівы
incamminarsi накіроўвацца, рушыць у дарогу
incantare *vt* зачараваць, выклікаць захапленне
incantèvole *agg* чароўны, прыемны
incapace *agg* няздольны
incapacità *f* няздатнасць, няздольнасць
incàrico *m* даручэнне, місія
incastrato *agg* захраслы, які застраў; ***si è rimasta i. tra le zanne*** яна застрала ў зубах
incatenare *vt* закаваць у ланцугі, заняволіць
incauto *agg* неасьцярожны, легкадумны
incendio *m* пажар
incertezza *f* няпэўнасць, няўпэўненасць
incerto *agg* няпэўны, неакрэсьлены
inchiesta *f* сьледства, рассьледаванне; ***aprire una i.*** распачаць сьледства
inciampare *vi* спатыкацца, зачапіцца
incidente *m* выпадак, падзея, інцыдэнт
***incìdere** *vt* запісаць (*песьню*); выразаць, выграўіраваць; *пер*. пакінуць глыбокі сьлед
incinta *agg* цяжарная, таўстая
inciso *1 agg* запісаны; выбіты, выгравіраваны; *2 pp да* incìdere
incitare *vt* падбухторваць, падбіваць
inclinare *vt* нахіляць, нагінаць
***inclùdere** *vt* уключаць, мець у складзе; укладаць
incolpare *vt* вінаваціць; ***i.rsi*** браць віну на сябе
incolumità *f* непашкоджанасць, цэласць
incòmodo *agg* няёмкі; нязручны
incomprensione *f* непаразуменне, неразуменне
inconfondìbile *agg* ясны, дакладны
incontaminato *agg* чысты, беззаганны
incontrare *vt* сустрэць, спаткаць; ***i.rsi*** сустракацца, сыходзіцца
incontro I *m* спатканне, сустрэча
incontro II *prep* упоравень, насупраць
incoraggiare *vt* падбадзёрваць, заахвочваць
incorregìbile *agg* непапраўны, заццяты
incredìbile *agg* неверагодны, няпраўдападобны
incremento *m* павелічэнне, рост
incrocio *m* скрыжаванне, перасячэнне
ìncubo *m* кашмар
incuràbile *agg* невылечны, непапраўны
incuriosito *agg* зацікаўлены, заінтрыгаваны

indagatore *agg* пранiклiвы; ***sguardo i.*** пiльны позiрк
indágine *f* сьледства, рассьледванне; ***aprire le i.i*** распачаць сьледства
indebolire *vt* аслабляць, расслабляць
indecifràbile *agg* незразумелы, неразборлiвы, якi не паддаецца расшыфраванню
indefinito *agg* неакрэсьлены; няпэўны; неазначальны (*артыкль*)
indiano *m* iндзеец
indicare *vt* паказваць
indicativo *m* абвесны лад
indicato *agg* паказаны, указаны
indicazione *f* указанне, знак
ìndice *m* паказьнiк; iндэкс; рэестр
indietro *avv* назад; ззаду; ***tornar i***. вярнуцца назад
indifferente *agg* абыякавы
indifferenza *f* абыякавасць
indìgeno *1agg* тутэйшы, мясцовы; *2m* тубылец, абарыген
indimenticàbile *agg* незабыўны, векапомны
indipendente *agg* незалежны, самастойны
indipendenza *f н*езалежнасць, самастойнасць
indire** *vt* прызначаць, абвяшчаць, уводзiць (*каляндар, звычай*); ***i. l'elezioni прызначаць выбары; ***indisse*** ён увёў
indirizzare *vt* адрасаваць; скiроўваць
indirizzo *m* адрас; кiрунак, напрамак
indispensàbile *agg* неабходны, патрэбны
indistruttìbile *agg* неразбуральны; непарушны
individuare *vt* адасабляць, выдзяляць; вызначаць; устанавiць; ***i. l'ùnico passaggio*** знайсьцi адзiны праход
individuo *m* iндывiд, асоба
indolente *agg* хваравiты; абыякавы; лянiвы, лены
indolenzito *agg* ацупелы
indomani *m* заўтрашнi дзень; ***l'i***. назаўтра, на наступны дзень
indossare *vt* надзяваць на сябе, насiць вопратку
indossatrice *f* манекеншчыца
indovinello *m* загадка
indubbiamente *avv* несумненна
industria *f* майстэрства, уменне; прамысловасць
industriale *agg* прамысловы, iндустрыяльны
inebriarsi п'янець***; i. di ossigeno*** п'янець ад кiслароду
inefficace *agg* нядзейсны, неэфектыўны
inesperto *agg* недасьведчаны, нявопытны
inesplorato *agg* недасьледаваны, нязьведаны
inestimàbile *agg* неацэнны; ***di valore i.*** велiзарнай каштоўнасьцi
inevitàbile *agg* няўхiльны, непазьбежны
infallìbile *agg* беспамылковы, беззаганны; ***un piano i***. бездакорны план
infame *agg* гнюсны, подлы
infamia *f* гнюснасць, ганьба
infantile *agg* дзiцячы
infanzia *f* дзяцiнства; ***fin dall'i***. змалку, з маленства
infastidire *vt* назаляць, надакучваць; ***i.rsi*** злавацца, шкадаваць
infaticàbile *agg* нястомны; ***i. ballerina*** нястомная балерына/ танцорка
infatti *avv* сапраўды, насамрэч
infelice *agg* няшчасны; няўдалы
inferiore *agg* нiжнi; горшы; малодшы
infermiera *f* санiтарка; медычная сястра
infermo *agg*, *m* хворы, нядужы
inferno *m* пекла, апраметная; ***l'ìnferno è selciato con buone intenzioni*** шлях у пекла забрукаваны добрымi намерамi
infiammazione *f* запаленне
infimo *agg* самы нiзкi, самы апошнi; нiкчэмны
infine *avv* урэшце, нарэшце; увогуле
infinitamente *avv* бясконца

infinito *agg* бясконцы, бязьмежны
influenza *f* уплыў, узьдзеянне; грып
influire (-sc-) *vi* /su/ уплываць, узьдзейнічаць
inforcare *vt* сядаць верхам на
informàtica *f* інфарматыка
informazione *f* інфармацыя; ***i.i*** зьвесткі
infuriarsi разьюшыцца, прыйсьці ў шаленства
infuriato *agg* разьюшаны
ingaggiare *vt* наймаць, вербаваць
ingannare *vt* падманьваць
inganno *m* падман
ingegnere *m* інжынер
ingegnerìa *f* інжынерная справа; ***i. civile*** будаўніцтва /*як від дзейнасьці*/; ***i. aerospaziale*** авіякасмічная прамысловасць
ingelosire (-sc-) *vt* абуджаць рэўнасць
ingerìbile *agg* які можна праглынуць
inghiottire (-sc-) *vt* пракаўтнуць, праглынуць; паглынуць
inginocchiarsi укленчыцца, стаць на калені
inginocchiato *agg* укленчаны, на каленях
ingiustizia *f* несправядлівасць
ingiusto *agg* несправядлівы
inglese *1agg* англійскі; *2m* англічанін
ingordigia *f* прага, ненажэрнасць
ingorgo (*pl* -ghi) *m* засьмечанне; затор (*дарожны*)
ingranaggio *m* счапленне; зубчастая перадача
ingrassare *vi* паправіцца, патаўсьцець; ***i. di al meno 12 chili*** патаўсьцець прынамсі на 12 кіло
ingresso *m* уваход, уезд
inibizione *f* запаволенне, затрымка; забарона
iniettare *vt* упускаць, уводзіць; ***i. veneno*** упускаць атруту
ininterrottamente *avv* няспынна, бесперапынна
iniziale *agg* пачатковы, першапачатковы
iniziare *1vt* пачынаць; *2vi* пачынацца; ***iniziando da*** пачынаючы з
iniziativa *f* ініцыятыва, пачын
inizio *m* пачатак; ***all`i***. напачатку; ***dare i. a*** распачаць
innalzare *vt* узвышаць; узносіць, узьнімаць; узводзіць
innamorarsi *vi* закахацца; ***se ne innamorò*** закахаўся ў яе/ закахалася ў яго; ***i.rsi di lui al primo sguardo*** закахацца ў яго з першага позірку
innamorato *agg* закаханы; ***perdutamente i***. без памяці закаханы
innanzi *prep* перад, паперадзе; перш, раней ***i. tutto*** найперш, перад усім
innanzitutto *avv* найперш, перад усім
innevato *agg* засьнежаны
innocente *agg* нявінны, беззаганны
innòcuo *agg* бяскрыўдны, бясшкодны
innumerèvole *agg* незьлічоны
inoffensivo *agg* бяскрыўдны
inoltre *avv* звыш таго, да таго ж
inquilino *m* жыхар, насельнік
insanàbile *agg* невылечны; непапраўны
insegna *f* герб, сьцяг; ***sotto le i.e di*** пад сьцягам
insegnante *m* настаўнік, выкладчык
insegnare *vt* выкладаць, навучаць
inseguimento *m* перасьлед, пагоня
inseguire *vt* гнацца, перасьледваць
inserire (-sc-) *vt* устаўляць, уключаць
insetto *m* насякомае
insidia *f* інтрыгі, падман
insidiare *vt* інтрыгаваць, падцікоўваць
insieme *1avv* разам, гуртам; *2prep* ***i. a*** разам з
insignificante *agg* нязначны, нікчэмны
insistenza *f* настойлівасць; ***con i.*** настойліва
insìstere** *vt* настойваць, упарціцца; ***i. nel errore упарціцца, не прызнаваць памылкі
insolùbile *agg* невырашальны; ***il problema i***. невырашальная праблема
insomma *avv* увогуле, урэшце, усё ж

insopportàbile *agg* невыносны, нясьцерпны
insormontàbile *agg* неадольны; ***una barriera i***. неадольная перашкода
insospettàbile *agg* які знаходзіцца па-за падозраннем, якога не падазраюць
installare *vt* ставіць, мантаваць
insuccesso *m* няўдача
insultare *vt* зьняважаць, абражаць
insulto *m* зьнявага, абраза
intanto *avv* тым часам
intatto *agg* нячэпаны
integrale *agg* поўны; увесь
integrità *f* цэласць
inteletto *m* розум, інтэлект;
intelligente *agg* разумны, кемлівы
intèndere** *vt* разумець; чуць; збірацца, наважвацца; ***i.rsi разумець, паразумецца
intenso *agg* моцны. напружаны
intento *1agg* уважлівы, пільны; *2m* намер, памкненне
intenzione *f* намер, задумка
interattivo *agg* інтэрактыўны
***interdire** *vt* забараняць; накладаць забарону (*на заняцце пасады і пад*.)
interessante *agg* цікавы, прывабны
interessare *vt* цікавіць; ***i.rsi*** цікавіцца
interesse *m* цікавасць; важнасць; процант
interiore *agg* нутраны
Internet *m* інтарнет
interno *1agg* нутраны; *2m* сярэдзіна; ***all`i***. унутры, усярэдзіне
intero *agg* цэлы, увесь; ***èssere i***. быць цэлым
intèrprete *m* каментатар; перакладчык; выканаўца (*песьні і пад*.)
interrogare *vt* пытаць, спытаць; дапытваць
***interròmpere** *vt* перапыняць, перабіваць
interruttore *m* выключальнік
interurbano *agg* міжгародні
intervenire *vi* умешвацца; удзельнічаць; рабіць аперацыю
intervento *m* умяшанне; выступ, прамова; прысутнасць; хірургічная аперацыя
intervista *f* інтэрвію, гутарка; ***i.te ai musicisti*** інтэрвію/ гутарка з музыкамі
intimidire *vt* палохаць, пужаць
intimità *f* інтымнасць, блізкасць
intitolare *vt* даваць назву, называць; ***i.rsi*** называцца
intorno *1avv* вакол, навокал; *2prep* ***i. a*** вакол, навокал *чаго-, каго-н.*
intralciare *vt* перашкаджаць, блытаць
intransitivo *agg* непераходны (*дзеяслоў*)
intrappolato *agg* які трапіў у пастку
intraprendente *agg* знаходлівы, прадпрымальны
***intraprèndere** *vt* прадпрымаць; прыступаць да
intrattenimento *m* забаўка; гутарка
intrattenitore *m* забаўляльнік
intricato *agg* заблытаны; ***i.a foresta*** непраходны лес
introdurre** *vt* (*спрагаецца па мадэлі conducere*) уводзіць унутр, усоўваць, укладаць; знаёміць; ***i.rsi уваходзіць, пранікаць; ***i.rsi in casa*** прабрацца ў хату
introduzione *f* уводзіны; уступ, пачатак; увоз
intrufolarsi улазіць, пранікаць
intuito *m* інтуіцыя, прадчуванне
inumidire (-sc-) *vt* мачыць, змачыць, намачыць
inùtile *agg* марны, непатрэбны
***invàdere** *vt* урывацца, улазіць; запаўняць
invalicàbile *agg* неадольны, неператадольны
invano *avv* марна, дарэмна
invasione *f* уварванне
invaso *agg* захоплены, акупаваны
invecchiare *1vt* старыць; *2vi* старэць
invece *avv* наадварот; ***noi i***. а мы, але мы
inventare *vt* вынаходзіць, ствараць; выдумляць

invenzione *f* вынаходніцтва, выдумка, прыдумка
invernale *agg* зімовы; ***la stagione i.*** зімовы сезон
inverno *m* зіма; ***d'i.***зімовы
inversione *f* зваротная хада, адваротны працэс; ***c'è un'i. di tendenza*** назіраецца зьмена тэндэнцыі на зваротную
inverso *agg* адваротны, супрацьлеглы
investigare *vt* рассьледаваць
investigatore *m* следчы; дасьледчык
investigazione *f* рассьледванне; дасьледаванне
investire *vt* штурхаць, папіхаць; інвеставаць, укладаць; зьбіваць, наязджаць (*машынай*)
inviare *vt* пасылаць, накіроўваць
invidia *f* зайдрасць
invitare *vt* запрашаць, прапаноўваць
invitato *m* госць
invocare *vt* упрошваць; заклікаць
io *pron. pers*. я
iodio *m* ёд
ipocrisía *f* крывадушнасць
ippopotamo *m* гіпапатам
ironia *f* іронія, насьміханне
irregolare *agg* няправільны; ***verbo i.*** няправільны дзеяслоў
irresponsàbile *agg* безадказны; неадказны
irriconoscìbile *agg* непазнавальны
irritàbile *agg* раздражняльны, лёгка ўзбуджальны
irritare *vt* раздражняць, злаваць
irruzione *f* уварванне, пранікненне; ***i. in massa*** масавы наплыў
iscrìversi (a) распісвацца; запісвацца, далучацца
isola *f* востраў
isolamento *m* адасобленасць, замкнёнасць, ізаляцыя
isolare *vt* ізаляваць; адасобіць, аддзяліць
issare *vt* узьнімаць (*сьцяг, ветразь*); ставіць, усталяваць (*крыж*)
istante *m* імгненне, момант
istituto *m* інстытут = scuola media superiore сярэдняя школа
istruttore *m* інструктар; ***giudice i***. сьледчы
istruzione *f* адукацыя, асьвета, інструкцыя
italiano *1agg* італьянскі; *2m* італьянец; італьянская мова
Iva *f* ПДВ, падатак на дабаўленую вартасць

j J

jazz *m* джаз
jeep *m* джып

k K

kaki *agg* хакі; ***color k***. колеру хакі /*шаравата-зялёны*/

l L

la I *знач. артыкль ж. р. адз. л.*
la II *pron. pers* яе; Вас; гэтую
là *avv* там; куды; ***di là*** адтуль
labbro *m* (*pl* le labbra вусны) губа; *мн. л*. вусны
laboratorio *m* лабараторыя
lacrima *f* сьляза; ***gli vennero le l.e agli occhi*** у яго на у вачах паказаліся сьлёзы
ladro *m* злодзей
laggiù *avv* там унізе; туды ўніз
laghetto *m* азярцо
lagnarsi жаліцца
lago *m* возера
lamentarsi енчыць; жаліцца
làmina *f* бляха; пласцін
lampeggiare *vi* зіхаць, бліскаць
lampione *m* ліхтар /*вулічны*/
lampo *m* маланка, бліскавіца
lana *f* воўна
lanciare *vt* кідаць, шпурляць; пускаць (*ракету*); запускаць (*моду, кампанію*); ***l.rsi*** (contro) кінуцца на
languore *m* вяласць, слабасць, млявасць, стома

lanterna *f* ліхтар
làpide *f* намагільная пліта; мемарыяльная дошка
larghezza *f* шырыня
largo *1agg* шырокі, прасторны; *2m* шырыня; ***fare l. a*** даць прайсьці
lasagna *f* локшыны
lasciare *vt* пакідаць; даваць, дазваляць
laser *m* лазер
lassù *avv* там наверсе; туды наверх
laterale *agg* бакавы
lato *m* бок; борт; ***ai l.i*** па баках
latte *m* малако: ***l. intero***/ ***scremato*** неперагнанае/ перагнанае, бястлушчанае малако
laurea *f* дыплом ВНУ
laurearsi in закончыць ВНУ
laureato *m* выпускнік ВНУ; ***èssere l. in*** скончыць ВНУ па сьпецыяльнасьці+ *назва*
lauto *agg* багаты, раскошны, пышны; ***un l. assegno*** шчодрае фінансаванне
lavaggio *m* мыццё; пранне
lavagna *f* класная дошка; ***chiamare alla l.*** выклікаць да дошкі
lavare *vt* мыць, праць; ***l.rsi*** мыцца
lavata *f* умыванне; пранне; ***qui ci vuole una bella l.!*** тут трэба добра памыць!
lavatrice *f* пральная машына
lavorare *1vi* працаваць; *2vt* апрацоўваць
lavoratore *m* працоўны
lavorazione *f* апрацоўка
lavoretto *m* праца; ***un l. pulito*** чыстая работа
lavoro *m* праца; ***l. da ragazzi*** дзіцячыя забаўкі (*пра што-н. лёгкае*); ***èssere al l.*** быць на працы
laziale *1agg* з правінцыі Лацыё; *2m* жыхар правінцыі Лацыё
le I *азнач. артыкль ж. р. мн. л.*
le II *pron. pers*. ёй; іх; Вам
lealtà *f* вернасць; сумленнасць
leccare *vt* лізаць
lècito *agg* дазволены; прыстойны
legale *agg* законны
legalità *f* законнасць
legame *m* сувязь
legare *vt* звязваць, прывязваць, завязваць, злучаць
legge *f* закон
***lèggere** *vt* чытаць
leggero *agg* лёгкі
legìttimo *agg* законны; абгрунтаваны
legname *m* дрэва, драўніна, лес
legno *m* дрэва, драўніна; ***di l.*** драўляны
legume *m* гароднiна
lei *pron. pers*. *f* яна; яе
Lei *pron. pers*. Вы; Вас
lembo *m* край; бераг
lentamente *avv* паволі, ціха, спакойна
lente *f* сачавіца, лінза; ***l.i di*** / ***a contatto*** кантактавыя лінзы
lento *1agg* павольны; *2avv* марудна
lenzuolo *m* прасьціна
leone *m* леў
lepre *f m* заяц
lèttera *f* літара; ліст
letteralmente *avv* літаральна
letteratura *f* літаратура
lettiga *f* насілкі
lettino *m* ложачак
letto I *1agg* прачытаны; *2pp да* lèggere
letto II *m* ложак
lettore *m* чытач
lettrice *f* чытачка
lettura *f* чытанне
levare *vt* узьняць, падняць; ***l.rsi*** устаць, падняцца
levataccia *f*: ***fare una l.*** устаць з пасьцелі
lezione *f* урок
li I *pron. pers. mpl* іх
lì II *avv* там; туды; ***lì per lì*** сьпярша
liberare *vt* вызваляць, збаўляць
liberazione *f* вызваленне, збавенне
libero *agg* вольны, незалежны; ***lasciare l.*** адпусьціць, выпусьціць
libertà *f* воля, свабода
libro *m* кніга
licenza *f* дазвол
licenziamento *m* звальненне

licenziare *vt* звальняць; разрываць дамову
lieto *agg* вясёлы, радасны; ***èssere l. di*** рады *чаму-,каму-н.*
lieve *agg* лёгкі
limitare *vt* абмяжоўваць
limitazione *f* абмежаванне
lìmite *m* мяжа, край
limonata *f* ліманад
lìmpido *agg* чысты, празрысты
linciaggio *m* лінчаванне, самасуд
lìnea *f* рыса, лінія; пазіцыя; ***l. dura*** цьвёрдая/ жорсткая пазіцыя
lingua *f* мова; язык
linguaggio *m* мова, гаворка
liquidare *vt* ліквідаваць, касаваць, ухіляць; распрадаваць
lìquido *agg* вадкі, плыткі
liscio *agg* гладкі, роўны; ***capelli lisci*** гладкія/ прамыя валасы
lista *f* сьпіс, пералік
litigare *vi* спрачацца, сварыцца
litigio *m* спрэчка, сварка
litorale *m* узьбярэжжа
litro *m* літр
livello *m* узровень
lo I *азнач.артыкль м.р.*(*pl* gli)
lo II *pron. 1pers* (*pl* li) яго; *2dimostr*. гэта
locale *1agg* мясцовы, лакальны; *2m* памяшканне, пакой
località *f* мясцовасць
lògica *f* логіка
lontananza *f* далячынь, аддаленасць; ***in l***. удалечыні
lontano *1agg* далёкі; *2avv* далёка; ***da l.*** здаля; ***poco l. da*** недалёка ад
loro *1pron. pers*. яны, іх, ім; *2agg, pron. poss* (*заўсёды з арт*.) іхні
Loro *pron. pers*. Вы (*ветлівая ф. для некалькіх асоб)*
losco *agg* цёмны, падазроны; ***l. individuo*** цёмная асоба
lotta *f* барацьба
lottare *vi* змагацца, весьці барацьбу
lucciccare *vi* зіхцець, ззяць
luccichio *m* зіхценне, бляск, мігценне
lùcciola *f* светлячок
luce *f* сьвятло
lucente *agg* бліскучы, зіхоткі
lucèrtola *f* яшчарка
ludo *m* гульня, спаборніцтва
luglio *m* ліпень
lui *pron. pers m* ён, яго; ***è lui*** гэта ён
lume *m* святло, агонь
lumicino *m* агеньчык
luna *f* Месяц
lunedì *m* панядзелак, ***il l***. па панядзелках
lunghezza *f* даўжыня
lungimiranza *f* дальнабачнасць
lungo *agg* доўгі, працяглы; *2m* даўжыня; *3prep* усьцяж, па, уздоўж; ***a l***. доўга; далёка
luogo *m* месца, мясцовасць; ***aver l***. адбывацца; ***in primo l***. па-першае; ***in secondo l.*** па-другое; ***in l. di*** замест
lupacchiotto *m* ваўчаня
lupo *m* воўк
lusso *m* раскоша, пышнасць
lussuoso *agg* раскошны, пышны
lutto *m* жалоба

m M

ma *1cong* але, ды; *2particella escl*. ды ну, ж; ***ma no!*** ды не!
macchè *escl* ды што ты!
macchia *f* пляма, плямка
macchiare *vt* пэцкаць, брудзіць
màcchina *f* машына; ***m. fotogràfica*** фотаапарат
madre *f* маці
maestro *m* майстра; настаўнік; маэстра
magari *avv* бадай, магчыма
magazzino *m* склад; крама
maggio *m* травень
maggioranza *f* большыня
maggiore *1agg* старэйшы; большы; *2m* начальнік, старшы; маёр
maggiorenne *agg* дарослы, паўналетні
magìa *f* магія, чараўніцтва
màgico (*pl* -ci) *agg* чароўны

magistrale *agg* галоўны, магістральны
maglia *f* спартыўная майка
maglio *m* молат
magnìfico (*pl* -ci) (*найвыш. ступень* magnificentìssimo) *agg* выдатны, слаўны, бліскучы
mago (*pl* -ghi) *m* маг, чараўнік
magro *agg* худы; рыжы, нятлусты (*пра мяса*)
mai *avv* калі-небудзь; ніколі
malato *agg* хворы, балючы
malattia *f* хвароба, немач
maldestro *agg* недасьведчаны, нявопытны
male I *m* ліха, бяда; хвароба, боль; ***non ti farò m.*** я не зраблю табе ліха; ***che c`è di m.*** а што ў тым кепскага; ***m. minore*** меньшае ліха; ***il mal di testa*** галаўны боль
male II *avv* дрэнна, кепска, блага
***maledire** *vt* праклінаць
maledetto *agg* пракляты
malga (*pl* -ghe) *f* пастушыная хаціна ў гарах
malgrado I *avv* насуперак, нягледзячы на; II *cong* хоць
malinconìa *f* скруха, туга, меланхолія
malincònico (*pl* -ci) *agg* тужлівы, маркотны
malo *agg* кепскі, дрэнны, благі
maloppo *m* клунак, кукла, скрутак
maltempo *m* негадзь
maltolto *agg* крадзены
malvagio *agg* ліхі, каварны
mamma *f* мама, маці
mammìferi *mpl* сысуны
mancante *agg* якога нестае/ бракуе/ няма
mancanza *f* недахоп, нястача, брак
mancare *vi* нехапаць, бракаваць; памыляцца; пагарджаць
mandare *vt* пасылаць, адпраўляць
màndorla *f* міндаль
maneggiare *vt* маніпуляваць; умець карыстацца, абыходзіцца
manette *fpl* кайданы, наручнікі
manganese *m* марганец
mangiare *vt* есьці; абедаць
manìa *f* манія, псіхоз
manica *f* рукаў; ***La M***. Ла Манш (*літаральна* Рукаў (*пратока*)
manicaretto *m* прысмак, ласунак
maniera *f* спосаб, чын, манер
manifestare *vt* выражаць, выяўляць, дэманстраваць
manifestazione *f* праява; дэманстрацыя
manifestino *m* улётка, лістоўка
maniglia *f* ручка, тронка
manipolazione *f* маніпуляванне; ***m. mentale*** маніпуляванне сьведамасьцю
mano *f* (*pl* le mani) рука; ***a m. di*** ад рук(і); ***in alto le m.i!*** рукі ўгару!; ***a portata di m***. пад рукою
manodopera *f* працоўная сіла, працоўныя
manovella *f* рычаг, ручка; ***a m***. рычагом, завадною ручкаю
manovrare *vt* манеўраваць, кіраваць
***mantenere** *vt* трымаць, захоўваць; падтрымліваць (*у якім-н. стане*)
manuale I *agg* ручны (*не машынны*)
manuale II *m* падручнік
manubrio *m* руль
manutenzione *f* эксплуатацыя, утрыманне, догляд
mappa *f* геаграфічная карта
marchio *m* знак, кляймо, штамп
marcia *f* хада, ход; марш; ***mèttersi in m***. адправіцца, рушыць
marciapiede *m* тратуар, ходнік
marciare *vi* крочыць, хадзіць, ісьці; ***mèttersi a m***. пакрочыць
marcio *agg* гнойны; гнілы
mare *m* мора
màrgine *m* край, маргавіна; поле
marinaio *m* матрос
marito *m* муж, сужэнец
marìttimo *agg* марскі
marmo *m* мармур; ***di m***. мармуровы
marmotta *f* сурок /*жывёліна*/; соня
marsupio *m* паясная торбачка
martedì *m* аўторак; у аўторак; ***il m***. па аўторках

martellare *1vt* каваць; біць; *2vi* тахкаць, біцца /*пра сэрца*/; паўтараць адно і тое ж
martello *m* молат, малаток
marzo *m* сакавік
màschera *f* маска
mascherare *vt* (di) маскаваць, хаваць
mascherone *m* маска *(аздоба)*
maschile *agg* мужчынскі
maschio *m* мужчына, хлопчык
mascotta *f* талісман
massa *f* маса, мноства
màssimo *agg* максімальны, найбольшы; ***al m***. найболей
masso *m* валун
masticare *vt* жаваць
matemàtica *f* матэматыка
materasso *m* матрац
materia *f* матэрыя, рэчыва; тэма, прадмет; ***m. prima*** сыравіна; ***in m.***у гэтым; ***m. di studio*** прадмет /*навучальны*/
materiale *1agg* матэрыяльны, фізічны; *2m* матэрыял; ***m. biodegradàbile*** матэрыял, які распадаецца біялагічным шляхам
materno *agg* матчын; родны
matita *f* аловак
matrimonio *m* шлюб
mattina *f* ранне, раніца; ***alla m***. раніцаю
matto *agg* звар'яцелы, шалёны
mattone *m* цагліна
maturo *agg* сьпелы
mazzo *m* пук, пачак; молат
me *pron. pers*. мяне, мне
medaglia *f* медаль; ***il rovescio della m***. адваротны /другі бок медаля
medèsimo *agg* той жа, той самы
medicina *f* медыцына; лекі; ***prèndere delle m.e*** выпіць лекі
mèdico *1m* лекар, доктар; *2agg* медычны
medievale *agg* сярэднявечны
medio *agg* сярэдні, пасрэдны
mediocre *agg* сярэдні, сярэдняга памеру; сярэдняй якасьці, пасрэдны
medioevo *m* сярэднявечча
meglio *1avv* лепей, лепш; *2agg invar*. лепшы; *3m* лепшае; ***ho fatto del mio m***. я зрабіў як мага лепей ; ***farò del mio m***. зраблю ўсё, што змагу; ***staranno m. da me che in***... ім будзе лепей у мяне, чым у.
mela *f* яблык; макаўка, плешка
melone *m* дыня
membro (*mpl* сябры (*групы*); *fpl* канечнасьці) *m* чэлес, канечнасць; сябар
memoria *f* памяць, успамін, згадка; ***a m***. напамяць
menare *vt* весьці; гнаць; вадзіць
meno *1avv* меней, меньш; *2agg invar*. меньшы, горшы; *3prep* без, апроч; ***ne tanto m.*** ні тым менш
mensa *f* абедны стол; страўня
mensile *agg* месячны, штомесячны
mentalità *f* розум, мысьленне; кшталт розуму
mente *f* розум, мысьленне
mentire (-sc-) *vi* хлусіць, маніць
mentito *agg* фальшывы, падманны; ***sotto m.e spoglie*** пад чужым імем
mento *m* падбародак, барада
mentre *cong* між тым як, пакуль; ***m. a me possono servire*** а мне яшчэ спатрэбяцца
menzogna *f* хлусьня, ілжа
meraviglia *f* дзіва, цуд; зьдзіўленне
meraviglioso *agg* цудоўны, дзівосны, незвычайны
mercato *m* рынак; ***sul m***. на рынку
merce *f* тавар
mercoledì *m* серада, у сераду; ***il m***. па серадах
mercurio *m* іртуць
merda *f* гаўно
merenda *f* полудзень
meridiano *1agg* паўдзённы; *2m* мерыдыян
meridionale *agg* паўднёвы, паўдзённы
meritare *vt* заслужыць, быць вартым
meritato *agg* заслужаны; ***m. riposo*** заслужаны адпачынак
mescolare *vt* мяшаць, змяшаць
mese *m* месяц

messa *f* імша
messaggio *m* вестка, паведамленне
messere *m* пан, спадар
messinscena *f* пастаноўка *(у тэатры)*
messo *1agg* пастаўлены; *2pp да* mèttere
mestiere *m* рамяство, занятак
meta *f* канец, мяжа; фініш
metà *f* палова, сярэдзіна; ***a m***. напалову
metàllico (*pl* -ci) *agg* металёвы
metallo *m* метал
meteora *f* метэор; атмасферная зьява
mètodo *m* метад, спосаб, чын
metro *m* метр; ***m. quadro*** квадратны метр
metròpoli *f* сталіца, галоўны горад
mèttere** *vt* класьці, ставіць, надзяваць; ***m. le lenti a contatto уставіць кантактныя лінзы; ***m.rsi*** брацца, распачынаць; ***m.rsi a studiare*** узяцца за вучобу; ***m. a piàngere*** заплакаць, расплакацца
mezzanotte *f* поўнач
mezzo I *1agg* палавінны, сярэдні; *2avv* напалову, амаль; *3m* палова, сярэдзіна, цэнтр; ***nel m***. у сярэдзіне, у цэнтры; ***vìvere in m***. а жыць між/сярод
mezzo II *m* сродак; спосаб; *pl* ***mezzi*** рэсурсы
mezzogiorno *m* поўдзень, паўдзён; ***a m***. апаўдня
mi *pron. pers*. (me *перад займеннікамі* lo, la, le, li, ne) мне, мяне
mìa (*ж.р. да* mio) мая
mica *particella* кропелька, капка; ніколечкі, зусім
microscopio *m* мікраскоп
miè (*pl да* mia) мае
miei (*pl да* mio) мае
miglia *fpl да* miglio
migliaio *m* (*pl f* migliaia) тысяча
miglio *m* міля
migliorare *vt* палепшыць; палепшаць, палепшыцца
migliore *agg* лепшы; ***il m***. найлепшы
migratòrio *agg* міграцыйны; пералётны (*птушкі*)
mila *num card* (*mpl да* mille) тысячы
miliardo *m* мільярд
milione *m num card* мільён
militare I *vi* актыўна працаваць, быць актывістам
militare *II 1agg* вайсковы; *2m* вайсковец
mille *num. card*. (*pl да* mila) тысяча
millènio *m* тысячагоддзе
millimètrico (*pl* -ci) *agg* міліметровы; ***m.a precisione*** дакладнасць да міліметра
millìmetro *m* міліметр
mimètica *f* міміка
minaccia *f* пагроза
minacciare *vt* пагражаць
minacciosamente *av* пагрозьліва
minaccioso *agg* пагрозьлівы
minatore *m* шахтар; мінёр
minerale *agg* мінеральны; ***acqua m***. мінеральная вада
minestra *f* поліўка, суп
miniera *f* капальня, руднік
mìnimo *1agg* мінімальны, найменьшы; *2m* мінімум; ***il m***. самае найменьшае
ministro *m* міністр
minivolley beach *m* пляжны валейбол
minoranza *f* меньшыня, меньшасць
minore *agg* меньшы, малодшы
minorenne *agg* непаўналетні
minùscolo *agg* маленечкі
minuta *f* чарнавік, накід
minuto I *agg* дробны, тонкі; дробязны
minuto II *m* хвіліна; ***al ùltimo m***. у апошнюю хвіліну
mìo *1pron. pers*. *m* мой; *2agg poss*. (*f* mia, *fpl* mie, *mpl* miei) мой
miràcolo *m* цуд, дзіва
miracoloso *agg* цудоўны, дзівосны
miseria *f* галеча, беднасць
misfatto *m* злачынства
mìssile *m* ракета
missione *f* місія, заданне, даручэнне; ***m. compiuta*** заданне выканана

misterioso *agg* загадкавы, таямнічы
mistero *m* таямніца. загадка
misura *f* мера, памер, меранне, вымярэнне
mite *agg* мяккі, лагодны
mitologìa *f* міфалогія
mitològico (*pl* -ci) *agg* міфалагічны
mitragliatrice *f* кулямёт
mòbile *1agg* рухомы, перасоўны, мабільны; зьменьлівы; *2m* мэбля
modellino *m* мадэлька
modello *m* мадэль, узор
modem *m* мадэм
moderato *agg* умеркаваны, стрыманы
moderno *agg* сучасны; новы
modestia *f* сьціпласць; непераборлівасць; цнота
modo *m* спосаб, чын, манер; ***in che m.?*** якім чынам?; ***che m.i!*** што за манеры! ***i m.i un po' rozzi di N.*** трошкі нячэсаныя манеры N.
mòdulo *m* бланк
moglie *f* жонка
molibdeno *m* малібдэн
moltiplicare *vt* памнажаць, множыць
moltiplicazione *f* множанне
molto *1agg* шматлікі, шмат які; *2avv* шмат, вельмі, надта; *3pron* мноства; *pl* шмат хто
momento *m* момант, імгненне; ***è il m. giusto*** гэта добрая нагода
mondiale *agg* сусьветны, усясьветны
mondo *m* сьвет, сусьвет; ***nulla al m***. нішто на сьвеце
moneta *f* манета, грошы
monitor *m* манітор
monomarcia *agg invar* аднаскарасны
montagna *f* гара; ***una m. di*** гара *чаго-н.*
montare *1vi* узьнімацца, узлазіць; *2vt* зьбіраць, усталёўваць; ***si è montato la testa*** яму закружылася галава
monte *m* гара, узвышша; ***il m. Bianco*** Белая гара (*іначай, на французскі манер, Манблан*)
montenegrino *agg* чарнагорскі
montuoso *agg* гарысты; ***il sistema m***. гарыстая/ горная сістэма, гарысты край
monumentale *agg* манументальны
monumento *m* помнік, манумент
morale *agg* маральны
mòrbido *agg* мяккі, пяшчотны, пульхны
mòrdere** *vt*, *vi* кусаць, укусіць; ***m. sul collo кусаць у шыю
***morire** (*спраж. ў ц. часе*: muoio, mori, muore, moriamo, morite, muoiono) *vi* паміраць, гінуць
mormorare *1vi* мармытаць; *2vt* бурчаць
morsetto *m* заціск, клема
mortaio *m* ступа; мінамёт
mortale *agg* сьмяротны
morte *f* сьмерць, кананне
morto *1agg* мёртвы; *2pp да* morire
mosàico (-ci) *m* мазаіка
mosca *f* муха
mossa *f* рух, жэст, крок
mostra *f* паказ, выстава
mostrare *vt* паказваць, дэманстраваць
mostro *m* пачвара
mostruoso *agg* страшэнны
motivo *m* падстава, прычына, матыў; ***m.i personali*** асабістыя прычыны
moto *f* матацыкл
motociclista *m* матацыкліст
motore *m* рухавік; ***m. a scoppio*** рухавік нутранога згарання;
motorino *m* мапед; рухавічок
motto *m* дэвіз
movimento *m* рух
mucca *f* карова
mucchio *m* куча
muggito *m* мычэнне
mugnaio *m* млынар
mulino *m* млын
multa *f* штраф
multare *vt* штрафаваць
mùngere** *vt* даіць; ***m. la mucca даіць карову
muovere** *vt* рухаць, прыводзіць у рух; ***m.rsi рухацца, варушыцца;

muoviamoci! хадзем/це; ***muoviti!*** варушыся!
muro *m* (*mpl* i muri сьцены (*хаты*); *fpl* le mura муры (*гарадскія, цытадэлі*) мур, сьцяна
museo *m* музей
mùsica *f* музыка
musicale *agg* музычны
musicassetta *f* музычная касета, касета з запісам музыкі
musicista *m* музыка, музыкант
muso *m* пыса
mutande *fpl* трусы
mutare *vt* мяняць, зьмяняць; ***m.rsi*** змяняцца; пераапранацца
muto *agg* нямы; маўклівы
mutuo *agg* узаемны

n N

nanna *f*; ***a n.!*** спаткі! у люлю! ***è a n. anche noi!*** і мы спаткі!, і мы ў люлю!
nano *m* гном, карлік
nanogramo *m* нанаграм
narcisista *m, f* нарцыс, сябелюб
narrare *vt* апавядаць
nascente *agg* які нараджаецца, які ўзьнікае; які ўзыходзіць; ***astro n***. сьвяціла, якое ўзыходзіць
***nàscere** *vi* нараджацца; узьнікаць
nàscita *f* нараджэнне
***nascòndere** *vt* хаваць, таіць
nascondiglio *m* хованка, сховішча
nascosto *1agg* схаваны, стоены; ***di n***. таемна; *2pp да* nascòndere
naso *m* нос; ***non ficcare il n. nei fatti di altrui*** не сунуць носа ў чужое проса, не лезьці ў чужыя справы
nastro *m* стужка
natale *agg* родны; ***il N***. Каляды
nato *1agg* народжаны, які нарадзіўся; *2pp да* nàscere; ***da quando sono n***. ад таго часу як я нарадзіўся
natura *f* прырода, натура, нораў
naturale *1agg* натуральны, прыродны; *2m* натура, нораў, характар
naturalista *m* натураліст, прыродазнаўца
naturalìstico (*pl* -ci) *agg* натуралістычны
naturalmente *avv* натуральна, вядома
naufragare *vi* цярпець крушэнне, цярпець няўдачу, праваліцца
nàusea *f* моташнасць, млоснасць
nàutica *f* марская навука, мараплаўства
nave *f* судна, карабель
navetta *f* чоўнік (*прылада ў кроснах, мае форму чаўна, у якую зьмяшчаецца цэлка з навітай ніткай*); ***n. spaziale*** касьмічны чоўнік
navigàbile *agg* суднаходны
navigare *vi* падарожнічаць, плаваць
navigatore *m* мараплаўца
nazionale *agg* нацыянальны
nazione *f* нацыя, народ; краіна
ne *1particella pron*. пра яго/ яе/ іх/ гэта; *2particella avv* адсюль, адтуль
nè *cong. neg* і не; ***nè...nè*** ні... ні
neanche *avv* таксама не, нават не
nebbia *f* туман
necessario *agg* неабходны
necessità *f* неабходнасць
negare *vt* адмаўляць, адкідаць
negativo *agg* адмоўны
negli = in + gli
negligente *agg* нядбайны, неахайны
negoziare *1vt* весьці перамовы, дамаўляцца; *2vi* гандляваць
negozio *m* крама; гандаль; ***n. giocherìa*** цацкавая крама; ***n. di commestìbili*** харчовая крама
nei = in + i
nel = in + il
**nell`** = in + l`
nella = in + la
nelle = in + le
nello = in + lo
nemico (-ci) *1agg* варожы; *2m* вораг

nemmeno *avv* нават не, таксама не; ***non se ne parla n***. пра гэта няварта і гаварыць
neoeletto *agg* новаабраны
neofito *m* неафіт, нованавернуты
neonato *1agg* нованароджаны; *2m* немаўля
neppure *avv* нават не
nero *agg* чорны; цёмны
nervo *m* нерв, жыла; ***n.i saldi*** моцныя нервы
nervoso *agg* нервовы, раздражняльны; ***rèndere n***. раздражняць
nessuno *1pron indef* ніхто; *2agg* ніякі
netto *agg* чысты, ахайны; ясны
neutrale *agg* нейтральны
neutro *agg* нейтральны; ніякі (*род*)
neve *f* сьнег
nevicare *vi* ісьці, падаць *(пра сьнег)*; ***nevica*** ідзе /падае сьнег
nido *m* гняздо, кубло, кубельца
niente *1pron indef* нішто, нічога; *2m* нішто, дробязь; ***avere per n***. атрымаць ні за што/ дарма *3avv* зусім не
nientemeno *1cong* аднак, усё ж, тым не меньш; *2avv* ні больш ні меньш; ***n. che*** сам, ніхто; іньшы як
nipote *m, f* пляменнік, пляменніца; унук, унучка
no *avv* не; ***il secco no*** сухое «не»; ***se no*** а то, інакш
nòbile *agg* высакародны, шляхетны
nòcciola *f* арэх
noce *1m* арэшына, ляшчына; *2f* арэх; ***n. di cocco*** какосавы арэх
nocivo *agg* шкодны
nodo *m* вузел
noi *pron pers* мы; ***da n***. у нас
noia *f* нуда, сум, туга
noialtri *pron pers* мы
noioso *1agg* сумны, абрыдлы; *2m* назола
noleggiare *vt* здаваць/ браць у найм
nomarsi называцца, звацца
nome *m* імя; прозьвішча; назва; ***dare il n***. назваць, даць імя; ***il lupo di n. Ezechiele*** воўк, празваны Эзэкіеле
nominare *vt* называць, зваць
non *avv neg* не; ***non vedo*** не бачу
nonchè *cong* не тое, каб, не толькі; а таксама
nonna *f* бабуля
nonno *m* дзядуля
nono *num ord* дзевяты
nonostante I *prep* нягледзячы на; II *cong* хоць
nord *m* поўнач; ***n.-est*** паўночны ўсход; ***n.-ovest*** паўночны захад
norma *m* норма, правіла; ***di n***. як правіла, зазвычай
nosocomio *m* лякарня, шпіталь
nostalgìa *f* туга па радзіме, настальгія
nostro *pron pers* наш
notare *vt* заўважаць, убачыць; ***non farsi n***. застацца незаўважным
notèvole *agg* значны, прыкметны
notizia *f* навіна, вестка
notiziario *m* хроніка, інфармацыя
noto *agg* вядомы, знаны; ***è n. che*** вядома што
notorietà *f* вядомасць
notte ноч; ***di n***. ноччу
nottetempo *m*: ***di n***. ноччу, уначы
notturno *agg* начны
novanta *num card* дзевяноста
nove *num card* дзевяць; дзевяты
novecento *num card* дзевяцьсот
novembre *m* лістапад
novità *f* навіна
nozze *fpl* вяселле, шлюб
nube *f* воблака
nuca *f* патыліца, карак
nucleare *agg* ядравы, ядзерны
nudo *agg* голы
nulla *pron indef* нічога; ***èssere una buona a n.*** быць ні на што нявартай
nullità *f* нязначнасць, нікчэмнасць, нішто
nullo *agg* нікчэмны; несапраўдны
numerale *m* лікавы; ***aggettivo n.*** лічэбнік
numerini *mpl* нумаркі

nùmero *m* лік
numeroso *agg* шматлікі
***nuòcere** *vt* шкодзіць; прыносіць шкоду
nuotare *vi* плаваць
nuotatore *m* плывец
nuotatrice *f* плыўчыха
nuoto *m* плаванне
nuovamente *avv* зноў
nuovo *agg* новы; ***di n***. зноў
nutriente *agg* спажыўны
nutrire** (-sc-) *vt* карміць; ***n. un odio profondo люта ненавідзець
nùvola *f* воблака, хмара
nuvoloso *agg* хмарны
nuziale *agg* шлюбны, вясельны

o O

o *cong* (*перад галоснымі* od) ці, альбо
oasi *f* аазіс; ***o. naturalìstica*** аазіс для натуралістаў
obbedire (-sc-) *vi* слухацца, падпарадкоўвацца
obbligatorio *agg* абавязковы
òbbligo *m* абавязак
oca *f* гусь, гуска
occasione *f* выпадак, нагода; ***in o. di*** з нагоды
occhiali *mpl* акуляры
occhiata *f* позірк
occhio *m* вока
occidentale *agg* заходні
occidente *m* захад
***occórrere** *vi* быць неабходным, быць патрэбным, трэба
occorrente *agg* патрэбны, неабходны
occupare *vt* займаць; ***o.rsi di*** займацца *чым-н.*
occupazione *f* занятак; акупацыя
oceano *m* акіян
od = o
odiare *vt* ненавідзець
odiato *agg* ненавісны
odierno *agg* сённяшні, цяперашні
odio *m* нянавісць
odioso *m* ненавісны
odontoiàtrico (*pl* -ci) *agg* зубаўрачэбны
odoraccio *m* душок, пашок
odore *m* пах
offèndere** *vt* крыўдзіць; ***o.rsi крыўдзіцца
offensivo *agg* крыўдны, зняважлівы; наступальны
offerta *f* прапанова; ахвяраванне
offesa *agg* крыўда, зьнявага
offeso *1agg* пакрыўджаны; ***ti sei o.a?*** ты пакрыўдзілася?; *2pp да* offèndere
***offrire** *vt* падаць, прапанаваць, падараваць
oggetto *m* прадмет, рэч
oggi *avv* сёння; ***per o***. на сёння
ogni *pron indef* кожны, усялякі; ***o. tanto*** час ад часу, раз-пораз
ognuno *pron indef* кожны, усялякі, усе
olio *m* алей
oliva *f* аліва, аліўка (*плод*)
olivo *m* аліва, аліўкавае дрэва
ologramma *m* галаграма
oltranza *f* празьмернасць, крайнасць; ***ad o***. да апошняга, упарта
oltre *prep* за, на той бок; звыш, больш; акрамя; ***o. a*** акрамя; ***o. tutto*** да таго ж, у дадатак
oltrepassare *vt* пераходзіць, пераступаць; ***o. la barriera*** пераадолець бар’ер
oltretutto *гл.* oltre
omaggio *m* пашана, павага; ***dare in o***. даць як гасьцінец (*для прывабкі пакупніка і пад.*)
ombra *f* цень, засень, шаты
ombrello *m* парасон; ***sotto il o.*** пад парасонам
omicidio *m* забойства
omònimo *1agg* аднайменны; аманімічны; *2m* амонім
onda *f* хваля; ***o. radio*** радыёхваля
ondeggiare *vi* хвалявацца, гайдацца; вагацца
onestà *f* сумленнасць, прыстойнасць
onesto *m* сумленны, годны

onnipotente *agg* усемагутны
onnipresente *agg* усюдыісны
onore *m* гонар, прыстойнасць
òpera *f* справа, твор, праца
operaia *f* работніца
operaio *m* работнік
operazione *f* аперацыя
opinione *f* меркаванне, думка
opporre** *vt* (*спрагаеца як* porre) пярэчыць; супрацьпаставіць; ***o.rsi працівіцца
opportunità *f* своечасовасць, слушнасць
opportuno *agg* своечасовы, належны, спрыяльны, удалы
opposto *1agg* супрацьлеглы; *2pp да* opporre
oppressione *f* прыгнёт
oppresso *1agg* прыгнечаны; *2pp* да opprìmere
***opprìmere** *vt* прыгнятаць; катаваць
oppure *cong* ці, альбо, або; ***oggi è venerdì o. sàbato?*** сёння пятніца ці субота
ora I *f* гадзіна; час; ***ora di punta*** гадзіна-пік; ***d`ora in poi*** надалей; ***che ore sono***? якая гадзіна***? è ora di cena*** час вячэраць
ora II *avv* цяпер, зараз; ***ora sto meglio*** зараз мне лепей
orario *m* расклад; ***arrivare in o***. прыехаць па раскладзе
orchestra *f* аркестр
ordinare *vi* загадаць, скамандаваць
òrdine *m* парадак, пасьлядоўнасць; загад; шыхт; рэжым, лад; ордэн; ***un solo punto all'ò. del giorno*** толькі адзін пункт на парадку дня
orecchiàbile *agg* лёгка запамінальны; ***mùsica o.*** лёгка запамінальная музыка
orecchio *m* вуха; слых
orfano *m* сірата
organizzare *vt* арганізаваць
organizzazione *f* арганізацыя
orgànico *agg* арганічны
organismo *m* арганізм
òrgano *m* орган
orgoglio *m* гонар, пыха; гордасць
orientale *agg* усходні
orientamento *m* арыентацыя
oriente *m* усход
originale *1agg* арыгінальны, першапачатковы; аўтэнтычны; *2m* арыгінал; дзівак
orìgine *f* пачатак, першапрычына
orizzontale *agg* гарызантальны; ***muoversi in o***. рухацца па гарызанталі; ***scritto in o.*** напісаны па гарызанталі
orizzontalmente *avv* гарызантальна
orizzonte *m* гарызонт
orlo *m* край, ускраек; беражок (*тканіны*)
orma *f* сьлед
ormai *avv* цяпер ужо, нарэшце
ornitorinco *m* качканос
oro *m* золата; ***d'oro*** залаты
orologio *m* гадзіннік
orrìbile *agg* страшэнны, жахлівы
orrore *m* жах
orsetto *m* медзьведзяня
orso *m* мядзьведзь
orto, òrtolo *m* агарод; ***òrtolo botanico*** батанічны сад
ortodosso *agg* праваслаўны
Osce *f* АБСЕ /Арганізацыя па бясьпецы супрацоўніцтву ў Еўропе/
oscillare *vi* вагацца; зьмяняцца
oscurità *f* цемра, змрок
oscuro *agg* цёмны; няясны, незразумелы
ospitalità *f* гасьціннасць
ospedale *m* бальніца
òspite *m* гаспадар; госць
osservare *vt* назіраць; азіраць, аглядаць
ossìa *cong* то бо, іначай
ossigeno *m* кісларод
osso *m* (*mpl* -i, *fpl* -a) костка, косць
ostàcolo *m* перашкода, замінка; ***rimuovere tutti gli o.i*** прыбраць усе перашкоды; ***corsa a o.i contro il tempo*** бег з перашкодамі на час
ostaggio *m* закладнік; ***prendere in o.*** узяць закладнікам

osterìa *f* карчма, астэрыя
ostile *agg* варожы
ostinato *agg* упарты
ostracismo *m* (verso *каго*) астракізм, дыскрымінацыя
ostracizzare *vt* падвяргаць астракізму, дыскрымінаваць
ottanta *num card* восемдзесят
ottavo *num ord* восьмы
***ottenere** *vt* атрымаць, дамагчыся
òttimo *agg* найлепшы, выдатны
otto *num card* восем; восьмы
ottobre *m* кастрычнік
ottocento *num card* васемсот
òve *1avv* дзе, куды; *2cong* калі, хоць бы, толькі б
òvest *m* захад
ovunque *cong* паўсюль, дзе б тое ні было, калі толькі
ovvero *cong* ці; то бо
ovviamente *avv* канешне, натуральна
ovvio *agg* просты, зразумелы, відавочны
òzio *m* вольны час; адпачынак
ozioso *agg* гуляшчы, незаняты

p P

pacchetto *m* пакунак, скрутак
pacco *m* пакет, пачак
pace *f* мір, спакой
pacìfico (*pl* -ci) *agg* мірны, спакойны
padano *agg* (пры)паданскі, датычны р. По
padella *f* патэльня
padiglione *m* павільён; ***il p. Italia*** павільён Італіі
padre *m* бацька; ойча
padrino *m* кум; хросны бацька
padrone *m* гаспадар, уласьнік
paesaggio *m* краявід
paese *m* краіна; вёска, сяло
paesino *m* вёсачка
pagare *vt* плаціць
pagato *agg* заплочаны; ***io sono p. per*** мне плоцяць за
pàgina *f* старонка
paglia *f* салома
paio *m* (*fpl* le paia) пара (*дзьве рэчы*)
pala *f* рыдлёўка
palato *m* паднябенне; пачуццё смаку
palazzo *m* гмах, вялікі будынак, палац; ***p. comunale*** ратуша
palcoscènico (*pl* -ci) *m* сцэна
palio *m* шаўковы сьцяг; ***èssere in p.*** разыгрывацца
palla *f* мяч; шар; ядро; куля
pallacanestro *m* баскетбол
pallamano *m* ручны мяч, гандбол
pallavolo *m* валейбол
pàllido *agg* бледны, белы
pallina *f* мячык
pallone *m* мяч
pallòttola *f* шарык; куля
palma *f* пальма; далоня
palmato *agg* далонепадобны
palmo *m* пядзь (*адлегласць між растапыранымі вялікім і малым пальцамі*); далоня
palo *m* слуп, кол, паля
palpebra *f* павейка
palude *f* балота
pancia *f* бруха, жывот
pane *m* хлеб
panino *m* булачка; ***p. imbottito*** сэндвіч, бутэрброд
panna *f* сьмятана, вяршкі
panno *m* тканіна, крамніна
pantaloni *mpl* штаны
papà *m* тата
papàvero *m* мак; *пер.* важная асоба, шышка
papero *m* гусяня
pappagallo *m* чыюк, папугай
pappare *vt* жэрці, каўтаць
paracadute *m invar* парашут
paradiso *m* рай
paragonare *vt* параўноўваць, супастаўляць
paràlisi *f* параліч; застой, нерухомасць
parallelo *1agg* паралельны; *2m* паралель
paraurti *m invar* буфер, амартызатар
parcheggio *m* паркоўка /*аўтамабілю*/

parchìmetro *m* паркаметр /*прылада для адліку часу стаянкі аўтамабіля*/
parco *m* парк; ***p. di divertimenti*** парк адпачынку; ***p. nazionale*** нацыянальны парк; ***p. pùbblico*** гарадскі парк
parecchio *agg* даволі, ладнага, нямала; ***p.e ore dopo*** праз некалькі гадзін
parentesi *f* дужкі***; tra p***. у дужках
parenti *mpl* родзічы, сваякі
parer *m*: ***a p. mio*** на маю думку, па-мойму
***parere** I *vi* здавацца, быць падобным
parere II *m* меркаванне, думка
parete *f* сьцяна, перагародка
pari *agg invar* роўны, аднолькавы; ***al p. di*** гэтаксама як, як і
parità *f* роўнасць; ***p. giurìdica*** юрыдычная роўнасць
parlare *vt* гаварыць, размаўляць; ***non se ne parla nemmeno!*** пра гэта не можа быць і гамонкі!
parola *f* слова; ***in altre p.e*** іншымі словамі; ***a queste p.e*** пры гэтых словах; ***sono senza p.e!*** у мяне слоў няма!
pàrroco *m* сьвятар
parte *f* частка, доля; ***p. del discorso*** часьціна мовы; ***trovarsi da tutt`altra p.*** быць зусім у іншым месцы
partecipare *vi* удзельнічаць, браць удзел
partecipazione *f* удзел
partenza *f* ад’езд, адыход
particella *f* часьціца
participio *m* дзеепрыметнік
particolare *1agg* асаблівы, незвычайны; *2m* прыватная асоба; дэталь (*карціны*) *3avv* асабліва
particolarità *f* асаблівасць, адметнасць; дэталь
partigiano *m* партызан
partire I *vi* адпраўляцца, ад’язджаць,ісьці
partire (-sc-) II *vt* дзяліць, разьдзяляць; разьмяркоўваць
partita *f* гульня, матч
partitivo *agg* частковы
partito *m* партыя; рашэнне, ухвала
parvenza *f* выгляд; падабенства
parziale *agg* частковы; небесстаронні
pàscolo *m* паша; трава
Pasqua *f* Вялікдзень
passaggio *m* пераход, пераезд
passaporto *m* пашпарт (*замежны*)
passare *vt* праходзіць, мінаць; ***farsi p. per*** прытварацца, рабіць выгляд; ***mi è passato*** у мяне ўжо прайшло (*боль і пад.*); ***p. a trovare*** заходзіць (*да каго-н.*)
passatempo *m* бавенне часу
passato 1*agg* мінулы; *2m* мінуўшчына; ***in un p. molto lontano*** вельмі даўно, у далёкім мінулым
passeggiare *vi* гуляць, шпацыраваць
passeggiata *f* шпацыр, прагулянка
passeggiero *1agg* які мінае, які праходзіць; *2m* пасажыр
pàssero *m* верабей
passione *f* пакуты, гора; заўзятасць
passivo *agg* пасіўны, неактыўны, абыякавы; залежны (*пра стан дзеяслова*)
passo *m* крок; ***non un p. di più*** ні кроку болей; ***muovere i suoi primi p.i*** рабіць першыя крокі; ***a due p.i da*** за два крокі ад
pasta *f* цеста
pastasciutta *f* макарона з маслам і сырам
pasto *m* страва, ежа
pastore *m* пастух
patate *fpl* бульба
patatine *fpl* бульба; ***p. fritte*** смажаная бульба
paterno *agg* бацькоўскі
patinare *vi* коўзацца на каньках
patria *f* Айчына, Радзіма
patrimonio *m* спадчына; маёмасць
patto *m* дамова, пагадненне; ***a un p***. з умоваю
pattuglia *f* патруль; ***una p. in mimètica di soldati*** патруль у маскоўнай салдацкай форме

paura *f* страх, боязь; ***avere p. di*** баяцца *чаго-н*.; ***per p***. ад страху; ***niente p.!*** *н*е бойся!, не трэба баяцца
pausa *f* перапынак; спыненне; паўза
pavimento *m* падлога
paziente *1agg* цярплівы, выносьлівы; рупны; *2m* пацыент
pazienza *f* цярплівасць; рупнасць
pazzo *1agg* вар'яцкі; безразважны; *2m* вар'ят, шаленец; ***da p.i*** вельмі цяжкі, здурэць можна; ***p. da legare*** шалёны вар'ят
peccato *m* грэх; памылка; ***p.!*** шкада!
pècora *f* авечка
pedale *m* педаль; ***spìngere sul p***. ціснуць/ на/ педаль
pedonale *agg* пешаходны; ***passaggio p***. пешаходны праход
pedone *m* пешаход; пешка
peggio *1agg* горшы; *2avv* горай, горш; ***p. per loro*** тым горш для іх
peggiorare *1vt* пагаршаць; *2vi* пагаршацца, горшаць
peggiorativo *agg* пагаршальны; пагарджальны, прыніжальны, пеяратыўны (*пра суфікс*)
peggiore *agg* горшы
pelandrone *m* абібок, лайдак
pelle *f* скура, шкура
pelo *m* волас, валасіна; шэрсць, поўсць; ***parlare senza p.i sulla lingua*** гаварыць нястрымана, не саромеючыся
pena *f* пакаранне, кара; пакуты
penale *m* штраф
pèndere *vi* вісець, зьвісаць; схіляцца да; быць нявырашаным
pendio *m* схіл
penetrare *1vi* пранікаць; *2vt* працінаць
penìsola *f* паўвыспа, паўвостраў
penna *f* пяро; асадка; ***carta e p***. папера і асадка/ ручка
pennellare *vi* фарбаваць пэндзлем
pennello *m* пэндзаль, пэндзлік
pennellata *f* мазок пэндзлем
pennuto *agg* пярнаты
pensare *vi* думаць, разважаць
pensiero *m* думка; мысьленне; намер
pensione *f* пеньсія
pentirsi (di) каяцца; шкадаваць
pèntola *f* гаршчок, каструля
pentolone *m* кацёл, вялікая каструля
penùltimo *agg* перадапошні
peperone *m* струкавы перац
per *prep* у, да, праз, па; цягам, на; праз, з-за; каб, для таго, каб; ***per una ora*** на працягу гадзіны; ***per una settimana*** цэлы тыдзень
pera *f* ігруша, дуля
peraltro *avv* аднак, зрэшты
percento *m* ад соткі, процант
percepire (-sc-) *vt*, *vi* успрымаць, спасьцігаць
perchè *1cong* чаму, навошта; каб; *2m* прычына
perciò *cong* таму, таму што
***percòrrere** *vt* праходзіць, праязджаць; праглядаць
percorso *1agg* прйдзены, аб'езджаны; прагледжаы; *2m* пройдзены шлях, прабег, машрут, дарога; *3pp да* percòrrere
pèrdere** *vt* губляць, страціць; ***p. i sensi страціць прытомнасць; ***non voglio p.rmelo*** не хачу пазбавіцца яго
pèrdita *f* страта; урон
perdifiato: ***a p.*** з усяе моцы, усімі грудзьмі
perdonare *vt* даравацць, прабачаць
perdono *m* дараванне, прабачэнне
perdutamente *avv* без памяці (*кахаць*)
perduto *agg* згублены, страчаны, прапашчы
perfettamente *avv* цудоўна, дасканала; цалкам
perfetto *agg* дасканалы, поўны
perfezione *f* дасканаласць
pèrfido *agg* каварны, вераломны
perfino *1avv* нават; *2cong* да таго часу, пакуль
perìcolo *m* небясьпека, рызыка; ***còrrere il p***. рызыкаваць, падвяргацца небясьпецы
pericolosìssimo *agg* страшэнна небясьпечны

pericoloso *agg* небясьпечны
permesso *1agg* дазволены; ***p.***! дазвольце!; *2pp да* permèttere
***permèttere** *vt* дазваляць, даваць
pernottare *vi* пераначаваць
però *cong* але, аднак
perquisizione *f* ператрус
persecuzione *f* пераcьлед
perseguire *vt* перасьледаваць; ісьці сьледам, гнацца
persino *avv* нават
***persìstere** *vi* настойваць, упарціцца; працягваць
perso *1agg* страчаны, змарнаваны; *2pp да* pèrdere
persona *f* чалавек, асоба; ***in p.*** асабіста
personaggio *m* персона, асоба, дзейная асоба
personale *1agg* асабісты, індывідуальны; ***motivi p.i*** асабістыя прычыны; *2m* персанал, штат
personalità *f* асоба; індывідуальнасць
personalizzato *agg* індывідуальны, асабісты
***persuadere** *vt* пераконваць, угаворваць
pertanto *cong* таму, значыцца
pesante *agg* цяжкі
pesantemente *avv* цяжка; ***ricade p.*** цяжка кладзецца на
pesare *1vt* паважыць; абдумаць, узважыць; *2vi* важыць, мець вагу; мець значнасць, быць вызначальным
pésca I *f* рыбная лоўля; ***fare buona p.*** налавіць ладнага рыбы
pèsca II *f* персік
pescaggio *m* асадка /*судна*/
pescare *vt* лавіць рыбу
pesce *m* рыба; ***i p.i pìccoli*** *пер.* дробная рыба (*малазначныя постаці*)
peso *m* цяжар, груз, вага
pèssimo *agg superlat да* male; вельмі дрэнны, надзвычай кепскі
peste *f* пошасць, чума
pètalo *m* пялёстак
petrolio *m* нафта; газа
pettegolezzo *m* плёткі, пляткарства
pettinare *vt* часаць, прычэсваць, расчэсваць
pèttine *m* грэбень, грабянец
petto *m* грудзі; цыцкі; ***gonfiare il p.*** набраць у грудзі паветра
pezzo *m* кавалак, частка; ***da un p.*** даўно
pfui! *escl* цьфу!
***piacere** I *vi* падабацца, быць прыемным
piacere II *m* задавальненне, асалода
piacèvole *agg* прыемны, прывабны
piagnone *m* плакса, рэнда
***piàngere** *vi*, *vt* плакаць (*і па кім-н.*)
piano I *1agg* пляскаты, роўны; ціхі; *2avv* ціха, павольна; ***pian p.*** паволі, памалечку
piano II *m* раўніна; паверх; піяніна; план; ***p.i alti*** верхнія паверхі
pianta *f* расліна; ступак, падэшва
piantare *vt* садзіць, сеяць; ***p. la tenda*** паставіць палатку
piantina *f* расьлінка, каліва
pianto *1m* плач, сьлёзы; *2pp да* piàngere
pianura *f* раўніна
piatto *m* талерка; страва
piazza *f* пляц, плошча
picchiare *vt* біць, лупцаваць; ***p. alla porta*** стукаць у дзьверы
picco *m* пік, гара; вастрыё
pìccola *f* малая (*дзяўчынка*)
piccolina *f* маленькая; ***èssere p.*** быць маленькаю
pìccolo *agg* малы, маленькі
picnic *m* пікнік; ***fare un p.*** ладзіць пікнік
piede *m* нага, ступак; лапа; ***a p.i*** пешшу; ***prèndere p. in*** укараніцца, усталявацца; ***stare in p.i*** стаяць
piega *f* складка; ***gonnellina a p.ghe*** спаднічка ў складкі, плісаваная спаднічка
piegare *1vt* згінаць; нахіляць; скараць; *2vi* нагінацца; павярнаць

pieno *agg* поўны; ***fare il p***. заправіць машыну палівам
pietà *f* спагада, смутак; ***sentire p. di*** шкадаваць *каго-н.*
pietanza *f* страва, ежа
pietra *f* камень
pietruzza *f* каменьчык
pìffero *m* дудка
pigiama *m invar* піжама; ***p. a righe*** паласатая піжама
pigliare *vt* хапаць; есьці, піць
pigro *agg* лянівы, лены
pila *f* паля, апора
pilota *m* лётчык, пілот; лоцман, аўтагоншчык
pino *m* хвоя, сасна
pio *agg* набожны; міласэрны
pioggia *f* дождж
piovere** *vi* ісьці (*пра дождж*); ***piove forte/ a scroscio ідзе моцны дождж
piovoso *agg* дажджлівы
pipistrello *m* кажан
pirata *m* пірат
piscina *f* басейн; ***andare in p***. пайсьці ў басейн
pisello *m* гарох
pisolino *m* дрымота, лёгкі сон; ***fare un p.*** падрамаць
pista *f* сьлед (*нагі*); дарожка, трэк
pittore *m* мастак, жывапісец
pittrice *f* мастачка
pittura *f* жывапіс
più *avv* болей, больш; ***molto di più*** куды болей
piuma *f* пяро, пух
piuttosto *avv* лепей, хутчэй; амаль
pizza *f* піцца
pìzzico *m* драбок, каліва; ***un p. di sale*** шчыпок солі
plàstica *f* пластмаса, пластмасавая плеўка; ***togliere la p. dal formaggio*** зьняць пластмасавую абгортку з сыру
plàstico (*pl* -ci) *m* пластык, пластмаса; ***busta di p***. пластмасавы пакет; ***esplosivo al p***. пластыкавая выбухоўка
plurale *m* множны лік
pochissimo *avv* небагатка, вельмі мала
poco (*скарочаная форма* po') (*pl* -chi) *1agg* малы, невялікі; *2avv* мала, крыху; ***p. a p***. памалу, патрошку; ***un p. di, un po' di*** трошкі; ***fra p., tra p.*** неўзабаве; ***a poche miglia da*** за некалькі міляў ад; ***èssere da p. in Italia*** быць нядаўна ў Італіі
poema *m* паэма
poesìa *f* паэзія, верш
poeta *m* паэт
poetessa *f* паэтка, паэтэса
poi *avv* потым; ***e poi*** і да таго ж
poiché *cong* таму што, паколькі
polenta *f* палента (*кукурузная каша*)
polìtica *f* палітыка
polìtico (*pl* -ci) *1agg* палітычны; *2m* палітык
polizìa *f* паліцыя
poliziesco *agg* паліцэйскі
poliziotto *m* паліцыянт
pòllice *m* вялікі палец рукі; цаля (*2,54см*)
pollo *m* кураня; кура, курацiна
polmone *m* лёгкае
polmonite *f* запаленне лёгкіх
polo *m* полюс
polso *m* запясьце; пульс
poltrona *f* фатэль
pòlvere *f* пыл; парашок
polverizzare *vt* ператвараць у пыл
polveroso *agg* пыльны
pomeriggio *m* пасьляпаўдзённы час; дзень; ***al p***. удзень, пасьля абеду; ***primo p***. *частка дня адразу пасля паўдзёну*, паўдзён; ***ieri p***. учора пасьля абеду, учора адвячоркам
pomodoro *m* памідора
pompa I *f* помпа (*прылада*)
pompa II *f* пышнасць, помпа; ***in gran p***. урачыста, пышна
pompelmo *m* грэйпфрут
pompiere *m* пажарнік
ponente *m* захад
ponte *m* мост; палуба; ***il p. della nave*** палуба карабля
pontèfice *m* пантыфік, рымскі папа
popolare *agg* народны, папулярны

popolazione *f* насельніцтва
pòpolo *m* народ, нацыя
porcellana *f* парцаляна
porcellino *m* парася, парсюк
porcile *m* сьвінушнік
porco (*pl* -ci) *1agg* сьвінскі, брудны; *2m* сьвіння
***pòrgere** *vt* падаваць, працягваць (*руку*)
***porre** *vt* (pongo, poni, pone, poniamo, ponete, pongono) ставіць, класьці
porta *f* дзьверы, вароты, брама
portaèrei *f invar* авіяносец
portamento *m* пастава, поза; паводзіны
portare *vt* насіць, несьці, прынесьці, весьці; ***p. a tèrmine*** рабіць, ажыцьцяўляць; ***p. con*** узяць з (*сабою*); ***p. vìa con sè*** забраць з сабою
portata *f* зьмяшчальнасць, грузападымальнасць; радыус дзеяння; уплыў ***a p. di mano*** пад рукою
portàtile *agg* пераносны, партатыўны
portentoso *agg* цудоўны, незвычайны
porto I *m* порт, гавань
porto II *pp д*а pòrgere
porzione *f* доля, частка
posare *vt* класьці, ставіць; ***p.rsi su*** апусьціцца на, сесці на (*пра птушку, насякомае*)
positivo *agg* станоўчы; дадатны
posizionato *agg* размешчаны, усталяваны
posizione *f* пастава, становішча; стаўленне, пазіцыя
***possedere** *vt* валодаць, мець
possessivo *agg* прыналежны
possesso *m* валоданне
possìbile *1agg* магчымы; ***meno danni p***. як мага найменей шкоды; *2m* магчымае; ***fare tutto il p***. зрабіць усё магчымае
possibilità *f* магчымасць
posta *f* пошта
postale *agg* паштовы
posteggio *m* стаянка аўтамабіляў
posteriore *agg* задні; наступны, пазьнейшы
posticino *m* месцейка, мясцечка
postino *m* паштар, паштальён
posto *1m* месца, пост, пункт; ***èssere a p***. быць на месцы; ***non c`è p. per*** няма месца (*чаму-н*); ***se al nostro p.*** калі/ б на нашым месцы; *2pp. да* porre
potente *agg* магутны, дужы, моцны
potenza *f* сіла, моц, магутнасць; дзяржава
***potere** I (*спраж. ў ц. часе*: posso, puoi, puo, possiamo, potete, possono) *vi* магчы, здолець
potere II *m* улада; сіла, здольнасць
poveretta *f* небарака, бедненькая
pòvero *1agg* бедны, убогі; *2m* бядняк, гаротнік
povertà *f* беднасць
pozza *f* лужына; ***p. d'acqua*** лужына вады
pozzo *m* калодзеж; шахта, ствол; ***p. di petroleo*** нафтавая шчыліна
pranzare *vi*, *vt* абедаць
pranzo *m* абед
praticare *vt*, *vi* займацца, практыкаваць; ***p. lo sci*** катацца на лыжах
praticità *f* практычнасць, зручнасць
prato *m* луг
precedente *agg* папярэдні
***prècedere** *vt* iсьці паперадзе, папярэднічаць; выперадзіць
preceduto *agg* які папярэднічае, які ідзе паперадзе; ***p. da un soggetto*** перад якім стаіць дзейнік
precipitarsi кінуцца
precipitevolissimevolmente *avv* найшпарчэй, як мага хутней
precisare *vt* удакладняць
precisione *f* дакладнасць, яснасць
preciso *agg* дакладны
precursore *m* папярэднік
preda *f* здабыча, ахвяра; трафей; ***prèndere in p.e*** узяць як трафей

predicato *m* выказьнік
prediletto *agg* улюбёны, абраны
predominio *m* панаванне, перавага
preferire (-sc-) *vt* аддаваць перавагу, лічыць за лепшае
preferito *agg* любімы, упадабаны; ***il piatto p***. любімая страва
prefisso *m* прыстаўка, прэфікс
pregare *vt* прасіць; маліцца; ***prego!*** калі ласка!
pregato *agg*: ***siete pregata di non*** + *inf* калі ласка, не + *загадны лад;* ласкава просім не + *інф*.
pregèvole *agg* каштоўны
preghiera *f* малітва
preistoria *f* прадгісторыя
prelevare *vt* вылічаць (*грошы*)
***prèmere** *vt* націскаць, цiснуць, сьціскаць
premio *m* узнагарода, прэмія, прыз; ***strepitoso p***. шумная узнагарода
premura *f* клопат, стараннe; сьпешнасць
prèndere** *vt* браць, захапіць; ***p. il te піць гарбату***; p. la strada di sinistra*** пайсці па левай дарозе; ***p. a correre*** пабегчы
prenotare *vt* запісваць загадзя, заказваць
prenotazione *f* папярэдні запіс
preoccupante *agg* трывожны, які непакоіць; ***non è niente di p.*** нічога страшнага
preoccupare *vt* хваляваць, турбаваць; ***p.rsi*** непакоіцца, турбавацца; ***non ti preoccupare!*** не турбуйся!
preoccupato *agg* заклапочаны, устурбаваны, усхваляваны
preoccupazione *f* заклапочанасць, непакой
preparare *vt* рыхтаваць; ***p.rsi*** рыхтавацца
preparativo *m* (*звычайна ў мн. л.*) падрыхтоўка, зборы
preparato *agg* гатовы, падрыхтаваны
preparazione *f* падрыхтоўка
preposizione *f* прыназоўнік
presa *f* узяцце; здабыча; кіназдымка; ***p. di corrente*** электраразетка
presagire (-sc-) *vt* прадказваць, прадракаць
presentare *vt* прадстаўляць, знаёміць; прад’яўляць, паказваць; падстаўляць
presente *1agg* прысутны; цяперашні; *2m* падарунак; цяперашні час
presentimento *m* прадчуванне
presenza *f* прысутнасць
prèside *m* дырэктар школы
presidente *m* прэзідэнт
preso *1agg* узяты; захоплены; *2pp да* prèndere
pressapoco *avv* прыблізна
pressione *f* ціск; напор
presso *1avv* блізка, паблізу, побач; *2prep* каля, блізу; *3mpl* ***i pressi*** ваколіцы; ***abitare nei pressi di Milano*** жыць пад Міланам
pressocchè *avv* амаль што, каля
prestare *vt* пазычаць; даваць, прадастаўляць; ***p. soccorso*** даваць дапамогу
prestigio *m* штука, фокус; ***gioco di p.*** фокус
prestigioso *agg* уплывовы, аўтарытэтны
prestito *m* крэдыт; ***chièdere in p***. пазычыць (*у каго-н.*)
presto *agg* хуткі, шпаркі; ***a p***.! да сустрэчы!
prete *m* сьвятар
***pretèndere** *vt* жадаць; патрабаваць, прэтэндаваць
pretesto *m* падстава, нагода; ***col p. di*** пад выглядам; быццам
***prevalere** *vi* пераважаць, перавышаць
***prevedere** *vt* прадбачыць, прадугледжваць
previsione *f* прадбачанне
previsto *1agg* прадугледжаны; *2pp да* prevedere
prezioso *agg* каштоўны
prezzo *m* цана, кошт; ***a caro p***. дорага, па высокай цане
prigione *f* турма

prigionìa *f* палон
prigioniera *f* нявольніца, палонніца
prigioniero *m* палонны, зьняволены
prima *1avv* сьпярша, раней; ***essi da p. non vollero*** яны сьпярша не хацелі; *2prep* ***p. di*** + *inf* перш чым, перад тым як + *інф*.; *3cong* ***p. che*** перш чым, раней чым; ***come p***. як раней; ***siamo ai p.i del 1300*** пачатак чатырнаццатага стагоддзя; *4f* прэм’ера; ***p. del film*** прэм’ера фільма
primavera *f* вясна
primitivo *agg* першабытны; просты, прымітыўны
primo *1agg* першы; галоўны; *2avv* па-першае
primordiale *agg* першапачатковы, першасны
principale *agg* галоўны, асноўны
prìncipe *m* князь, прынц
principessa *f* князёўна, прынцэса
principio *m* пачатак
privare *vt* пазбаўляць
privato *agg* прыватны; пазбаўлены
privo *agg* пазбаўлены, без
probàbile *agg* верагодны, магчымы; ***è molto p.*** цалкам магчыма
probabilità *f* імавернасць
problema *m* праблема, задача; ***un p. insolùbile*** невырашальная задача; ***evadere dai p.i*** ухіляцца ад праблем
***procèdere** *vi* дзейнічаць, рабіць; ісьці наперадзе; ісьці (*пра працу*)
procedimento *m* метад, прыём; працэс; ***p. disciplinario*** дысцыплінарнае спагнанне
procedura *f* працэдура; ***le p.e abbreviate*** спрошчаная працэдура
processare *vt* заводзіць судовую справу; ладзіць судовы працэс
processo *m* працэс, хада; метад, чын; судовы працэс
processore *m* працэсар
proclamazione *f* абвешчанне
procurare *vt* здабыць, разжыцца, прыдбаць; прычыніць, нарабіць; ***p. il danno*** нарабіць шкоды; ***p.rsi*** здабываць сабе, забясьпечваць сябе
prodigio *m* дзіва, цуд
prodotto *1agg* зроблены, выраблены; *2m* выраб, прадукт; *3pp да* produrre
***produrre** (*спрагаецца як* conducere, condurre) *vt* рабіць, вырабляць; выклікаць
produzione *f* вытворчасць, прадукцыя
professionalità *f* прафесійнасць
professione *f* прафесія, сьпецыяльнасць
professionista *m* прафесіянал
professore *m* настаўнік (*у старэйшых класах*)
professoressa *f* настаўніца (*у старэйшых класах*)
profeta *m* прарок
profondità *f* глыбіня, глыб
profondo *agg* глыбокі
pròfugo *m* (*pl* -ghi) уцякач, выгнаннік
profumo *m* пах, водар; парфума
progetto *m* праект, план; ***p. per il futuro*** план на будучыню
programma *m* праграма
progresso *m* прагрэс, поступ, рух наперад
proibire (-sc-) *vt* забараняць; перашкаджаць
proibito *agg* забаронены
proibizione *f* забарона
proibizionìstico (*pl* -ci) *agg* забараняльны, забарончы
proiettare *vt* кідаць; паказваць (*фільм*)
proiettile *m* куля; набой; ракета
prolungare *vt* падаўжаць, працягваць
promesso *1agg* па/абяцаны; *2pp да* promèttere
promèttere *vt* абяцаць, запэўніваць
***promuòvere** *vt* садзейнічаць, заахвочваць, стымуляваць
pronome *m* займеннік
pronto *agg* гатовы, падрыхтаваны; ***p.!*** алё! слухаю!; ***p. a*** + *inf* гатовы да таго, каб+ *інф*.; ***state p.i!*** рыхтуйцеся! ***siete p.i?*** вы гатовыя? ***il P. Soccorso*** хуткая дапамога
pronuncia *f* вымаўленне
pronunciare *vt* вымавіць, сказаць

propagare *vt* пашыраць, распаўсюджваць; ***p.rsi*** пашырацца, распаўсюджвацца
proporre *vt* прапанаваць
propòsito *m* намер, мэта; ***a p***. дарэчы
proposta *f* прапанова
proposto *1agg* прапанаваны, вылучаны; *2pp да* proporre
proprietà *f* уласнасць; асаблівасць, уласьцівасць
proprietario *m* уласьнік, уладальнік
proprio *1agg* уласны, свой; *2avv* сапраўды, менавіта, акурат; ***p. dopo*** якраз пасьля
prosa *f* проза
***prosciògliere** *vt* вызваляць (*ад абавязкаў*); апраўдаць, зьняць (*абвінавачанне*)
prosciolto *1agg* вызвалены (*ад абавязку*); зьняты (*абвінавачанне*) *2pp да* prosciògliere
prosciutto *m* вяндліна, кумпяк
proseguire *1vt* працягваць; *2vi* ісьці далей; ***p. a piedi*** працягваць шлях пешшу
prosperità *f* дабрабыт, заможнасць
pròspero *agg* спрыяльны; заможны, квітнеючы
pròssimo *agg* блізкі, суседні; найбліжэйшы, наступны; нядаўні
protagonista *m*, *f* галоўны герой, галоўная дзейная асоба
***protèggere** *vt* ахоўваць, засьцерагаць
protesta *f* пратэст
protestare *vt* пратэставаць
protettivo *agg* ахоўны; пратэкцыянісцкі
protetto *1agg* ахаваны, абаронены; *2pp да* protèggere
prova *f* доказ; выпрабаванне; ***come p***. як доказ; ***non avere p.e*** не мець доказаў; ***mèttere alla p***. падвяргаць выпрабаванням; ***mèttere a dure p.e*** падвергнуць цяжкім выпрабаванням
provare *vt* правяраць, выпрабоўваць; даказваць
provenire** *vi* паходзіць, вынікаць; ***da dove proviene... адкуль паходзіць...
proverbio *m* прымаўка, прыказка, прыгаворка
provocare *vt* прычыняць , выклікаць (*шкоду і пад.*); правакаваць; ***p. i danni*** прычыніць шкоду
provvedimento *m* мерапрыемства, захады
provvisorio *agg* часовы
provvista *f* запас; *пер*. запас, багаж; ***fare p.e di*** запасіцца *чым-н.*
prugna *f* сьліва (*плод*)
prugno *m* сьліва (*дрэва*)
psicoterapeuta *m* псіхатэрапеўт
pubblicare *vt* публікаваць, выдаваць
pubblicità *f* рэклама
pubblicizzare *vt* рэкламаваць
pùbblico (*pl* -ci) *1m* людзі, публіка; *2agg* грамадскі, публічны; адкрыты
pudore *m* сорам, сарамлівасць
pugile *m* баксёр
pugnale *m* кінжал
pugno *m* кулак; ***mostrare il p. a*** паказваць *каму-н.* кулак
pulire (-sc-) *vt* чысьціць, ачышчаць; шліфаваць /*твор*/
pulito *agg* чысты, ахайны
pulizia *f* чысьціня, ахайнасць; чыстка; ***la p. etnica*** этнічная чыстка
pullulare *vi* кішэць, быць у мностве
punire (-sc-) *vt* караць, ушчуваць
punizione *f* пакаранне, ушчуванне
punta *f* вастрыё, канец, кончык
puntare *1vi* /su/ настойваць на, дамагацца; *2vt* утыкаць; наводзіць, скіроўваць
puntata *f* удар; выпуск, адбітак; ***a p.e*** асобнымі выпускамі; ***in tre p.e*** трыма выпускамі
punteggiatura *f* пунктуацыя
punto *m* кропка; ачко; месца, пункт; ***in p***. дакладна; ***p.i cardinali*** бакі сьвету; ***èssere sul p. di*** быць на мяжы *чаго-н.*, ледзь не
purchè *cong* абы толькі, толькі б
pure *1avv* усё ж, прынамсі; *2cong* але, аднак; ***dormi p***.! ды спі ты!

purezza *f* чысьціня
puro *agg* чысты; правільны, чысты;
purtroppo *avv* нажаль
puttana *f* прастытутка
puzzare *vi* сьмярдзець

q Q

qua *avv* тут; ***leggi qua!*** чытай вось тут!
quaderno *m* сшытак
quadrato *1agg* квадратны; *2m* квадрат; рынг
quadratura *f* квадратура; ***q. del cerchio*** квадратура кругу (*невырашальная задача*)
quadro *m* карціна; квадрат; табліца
quaglia *f* перапёлка
qualche *agg invar* нейкі, які-небудзь, любы; некалькі (*назоўнік ставіццаўу адз. л.*) ***q. libro*** некалькі кніг
qualcosa *pron indef* нешта, штосьці, што-небудзь
qualcuno *pron indef* нехта, хтосьці, хто-небудзь
quale *agg* які? каторы?; ***il q***. які (*злучнік*); ***per q. motivo..?*** па якой прычыне..?
qualìfica *f* кваліфікацыя
qualità *f* якасць, асаблівасць, уласьцівасць
qualsiasi *agg indef* які-колечы, любы
qualunque *agg invar* любы, кожны, які-небудзь; ***a q. costo*** любым коштам/ чынам
quando *1avv* калі; ***da q.*** ад/ з таго часу як; *2cong* калі, пакуль
quantità *f* колькасць, велічыня
quanto *1agg* колькі; *2pron* колькі?; *3avv* наколькі, як; ***grazie per tutto q. hai fatto per***... дзякую за ўсё, што ты зрабіў для...
quaranta *num card* сорак
quarto *num ord* чацьвёрты
quasi *1avv* амаль, як бы, прыблізна; *2cong* як быццам
quattordicèsimo *num ord* чатырнаццаты
quattòrdici *num card* чатырнаццаць
quattrini *mpl* грошы
quattro *num card* чатыры
quattrocento *num card* чатырыста
quegli *1pron dimostr* той, ён; *2agg dimostr*. тыя
quei *agg dimostr* тыя
quel *agg pron* (*гл.* quello) той
quell` *гл.* quello
quello *1agg* той; *2pron dimostr* той, тое
quercia *f* дуб
questione *f* пытанне; праблема
questo *1agg* гэты; *2pron dimostr* гэты, гэта; ***per q***. таму
questore *m* начальнік паліцыі
questura *f* управа паліцыі
qui *avv* тут, сюды; ***sono qui!*** я тут! ***da qui in poi*** надалей
quindi *avv* таму, вось чаму; пасьля таго, затым
quindicèsimo *num ord* пятнаццаты
quindici *num card* пятнаццаць
quinto *num ord* пяты
quota *f* частка, доля; вышыня (*палёту*)
quotidiano *1agg* штодзённы, будзённы; *2m* штодзённая газета

r R

rabbia *f* злосць, гнеў; ***per la r.*** ад злосьці
***racchiùdere** *vt* змяшчаць, утрымліваць у сабе
raccògliere** *vt* зьбіраць, падбіраць; ***r. fondi зьбіраць сродкі; ***r. il guanto*** прыняць выклік (*літаральна* "падняць пальчатку")
raccolto *1agg* сабраны; *2m* ураджай; *3pp да* raccogliere
raccomandato *agg* рэкамендаваны; даручаны; заказны (*ліст і пад.*)
raccontare *vt* апавядаць, расказваць, загадаць; ***non ti ho mai raccontato di*** хіба я табе не расказваў пра...;
racconto *m* апавяданне; аповяд
raddopiare *vt* падвоіць

ràdere** *vt* галіць, брычыць; скрэбці; ***r. al suolo раўнаць з зямлёю
radicale *agg* радыкальны; карэнны
ràdice *f* корань
radio *f* радыё
radiocommandato *agg* радыёкіроўны
rado *agg* рэдкі, не часты; рэдкі, перыядычны; ***di r***. рэдка, зрэдзьчас
radunare *vt* зьбіраць, склікаць; ***r.rsi*** зьбірацца
raduno *m* збор, зьлёт, сход
raffigurare *vt* пазнаваць; сімвалізаваць, выяўляць; ***una statua raffigurante Adamo*** статуя, якая прадстаўляе Адама
raffinato *1agg* ачышчаны, рафінаваны; вытанчаны; *2m* эстэт; гурман
raffinerìa *f* нафтаперапрацоўчы завод
rafforzare *vt* мацаваць, узмацняць
raffreddare *1vt* студзіць, ахаладжваць; *2vi* чахці, астуджацца; ***r.rsi*** прастудзіцца
raffreddore *m* прастуда
rafting *m* спуск /*на надзіманых лодках па рэках*/
ragazza *f* дзяўчына, дзяўчынка
ragazzo *m* хлопец, хлопчык, юнак
raggio *m* прамень; радыус; сьпіца (*кола*)
ragione *f* розум, развага, інтэлект; рацыя, довад; падстава
ragionèvole *agg* разумны, разважлівы; ***molto più r.*** куды болей разумна
***raggiùngere** *vt* дасягаць, дабірацца; дастаць; дагнаць; выязджаць (*на шлях*)
ragnatela *f* павуціннe
ragno *m* павук
rallentare *vt* запавольваць, затрымліваць; сьцішыць хуткасць
ramaglia *f* сухое сучча, галлё, ламачча
rame *m* медзь
rammentare *vt* помніць, успамінаць; нагадваць; згадваць
ramo *m* галіна
rana *f* жаба
rapidità *f* хуткасць, шпаркасць
ràpido *agg* хуткі, шпаркі
rapina *f* рабаванне, крадзеж
rapinare *vt* рабаваць
rapiere (-sc-) *vt* выкрадаць, адбіраць
rapporto *m* даклад, справаздача; сувязь; ***r.i*** стасункі, узаеміны
rappresentante *m* прадстаўнік, упаўнаважаны
rappresentare *vt* прадстаўляць, уяўляць з сябе
raramente *avv* рэдка, нячаста
raro *agg* рэдкі; няшчыльны; выключны
rasare *vt* стрыгчы; галіць
rasoio *m* брытва, галяк
rassegna *f* агляд
rastrellamento *m* грабенне (*граблямі*); прачасанне, аблава
rastrellare *vt* грэбці; прачэсваць, праводзіць аблаву
rasrello *m* граблі
rata *f* грашовы ўнёсак
rattristare *vt* маркоціць, засмучаць
razza *f* раса; парода
razzìa *f* аблава; налёт, набег
razzismo *m* расізм
razzo *m* ракета
re *m* (*pl* i re) кароль, цар
reagire *vi* рэагаваць; супраціўляцца
reale I *agg* сапраўдны, існы, рэальны
reale II *agg* каралеўскі, царскі
realizzare *vt* ажыццяўляць, зьдзяйсьняць
realtà *f* рэчаіснасць, ява, сапраўднасць
reame *m* каралеўства, царства
reato *m* злачынства
reazione *f* рэакцыя; супрацьдзеянне
rebus *m* рэбус
recare *vt* прыносіць, дастаўляць; даводзіць да; ***r.rsi*** ехаць, ісьці, накіроўвацца; ***r.rsi al cìnema*** пайсьці ў кіно
recentemente *avv* нядаўна, надоечы
recente *agg* свежы, нядаўні

recettore *m* рэцэптар
recinto *1agg* абгароджаны; *2m* загарадзь; абгароджаны пляц
recipiente *m* пасудзіна, бак
recìproco *agg* узаемны
recluso *1agg* зьняволены, увязьнены; ***stare r***. быць у зьняволенні; *2m* вязень, зьняволены
recuperare *vt* вяртаць сабе, атрымаць назад; ***r. il tesoro*** вярнуць сабе скарб
redazione *f* рэдакцыя; рэдагаванне, складанне
rèddito *m* даход, прыбытак
refurtiva *f* крадзенае, крадзеныя рэчы
regalare *vt* дарыць, частаваць
regalo *m* падарунак; ***dare in r.*** падараваць
***règgere** *1vt* правіць, кіраваць; трымаць; *2vi* трываць; доўжыцца
reggimento *m* полк
reggiseno *m* станік
regìa *f* пастаноўка, рэжысура
regime *m* лад, рэжым; парадак; ***a r. di pane e acqua*** (*пасадзіць*) на хлеб і ваду
regina *f* каралева
regionale *agg* раённы, рэгіянальны, абласны
regione *f* ваколіца, наваколле; край, акруга
regista *m*, *f* рэжысёр
registrare *vt* запісваць; ***r. un cd*** запісаць на кампакт-дыск; ***r.rsi*** адзначацца, фіксавацца
regnare *vi* панаваць
regno *m* каралеўства, царства
règola *f* правіла; парадак; ***in piena r.*** у поўным парадку
regolare I *vt* рэгуляваць, парадкаваць; карэктаваць (*агонь*)
regolare II *agg* рэгулярны; правільны
relativo *agg* адносны
relax *m* расслабленне, рэлаксацыя, зьняцце напружанасьці/ стрэсу
relazione *f* сувязь, адносіны; расказ
relegare *vt* выганяць; адсоўваць
religione *f* рэлігія, вера
remare *vi* вяславаць
remo *m* ясло
remoto *agg* далёкі, аддалены
removìbile *agg* які можна ўхіліць
rèndere** *1vt* аддаваць, вяртаць; рабіць (*якім-н*), ператварыць; ***r. nervoso зьнерваваць; ***r. felici*** рабіць шчасьлівымі, ашчасьлівіць; ***r.rsi*** здавацца, капітуляваць
rene *m* нырка
reo *1agg* злачынны; *2m* злачынец
reperto *m* знаходка; ***r. archeològico*** археалагічная знаходка
repressione *f* рэпрэсія, здушэнне
***reprìmere** *vt* душыць, уціхамірваць
repùbblica *f* рэспубліка
resa *f* вяртанне, аддача; капітуляцыя; ***r. dei conti*** справаздача; ***r. dei conti è rimandata*** справаздача адтэрмінаваная / адкладаецца
residuo *1agg* рэштkавы; *2m* астача; асадак; ***r.i*** адыходы
resistente *agg* які супраціўляецца, не паддаецца; трывалы, моцны, цубкі; выносьлівы, цягавіты
resistenza *f* супор, супраціў
resìstere *vi* супраціўляцца; выстаяць, вытрымаць
***respìngere** *vt* адхіляць; адбіваць (*напад*)
respinto *1agg* адбіты (*напад*); адхілены (*прапанова*); *2pp да* respìngere
respirare *vi* дыхаць
responsàbile *agg* адказны
responsabilità *f* адказнасць
restare *vi* заставацца; ***non ci resta che*** нам нічога не застаецца, як
restauratore *m* рэстаўратар
restauro *m* рэстаўрацыя
restituire (-sc-) *vt* вяртаць, аддаваць, аднаўляць
resto *m* рэшта, рэшткі; ***del r***. зрэшты; ***il r. lo sai*** астатняе ты ведаеш
***restrìngere** *vt* зьмяншаць, скарачаць, абмяжоўваць
rete *f* сець, сетка (*у розных сэнсах*)

retìcolo *m* сетка (*прылады*); крата; ***r. cristalino*** крышталёвая крата
retribuzione *f* заробак, ганарар
retro *avv* ззаду; ***a*** /***di r.*** назад; ззаду
retrogrado *agg* адсталы, рэтраградны
retta I *f* простая лінія
retta II *f* увага; ***dare r. a*** пагаджацца з *кім-н.*, слухаць *каго-н.*
rettàngolo *m* прастакутнік
retto *agg* просты, прамы; правільны
riabbassare *vt* зноў апусьціць; зноў паніжаць
riaprire *vt* зноў разгарнуць, зноў адчыніць; расплюснуць; ***r. gli occhi*** расплюснуць вочы
riassetto *m* ладжанне, парадкаванне
riassunto *m* зьмест, кароткі выклад, рэзюме; ***fare un breve r. in due parole*** сьцісла, у двух словах, прадаць зьмест
ribalta *f* авансцэна, рампа; падмосткі
ribaltàbile *agg* адкідны
ribelle *agg* бунтоўны; непакорны, наравісты; упарты
ribellione *f* мяцеж, рокаш, бунт
ricadere *vi* зноў падаць, зноў выпадаць; ***r. in errore*** зноў памыляцца
ricambiare *vt* мяняць, абменьвацца; ***r. la ospitalità*** аддзячыць гасціннасьцю за гасьціннасць
ricaricàbile *agg* перазараджальны
recaricare *vt* перазараджаць; ***r.rsi*** перазараджацца
ricavare *vt* перакопваць, зноў капаць
ricavato *agg* зроблены, пастаўлены /da- па/
ricchezza *f* багацце
riccio *agg* кучаравы, шуты, завіты
ricco *agg* багаты
ricerca *f* пошукі, вышук; дасьледванне; ***recarsi alla sua r.*** пайсьці на ейныя пошукі
ricercare *vt* шукаць; дасьледваць
ricercato *agg* які карыстаецца попытам, папулярны; ***prodotti molto r.i*** папулярныя прадукты
ricercatore *m* дасьледчык
ricetta *f* рэцэпт
ricévere *vt* атрымліваць; сустракаць (*гасьцей*)
***richièdere** *vt* патрабаваць; дамагацца
richiesta *f* просьба, хадайніцтва; патрабаванне; попыт
riciclaggio *m* перапрацоўка; ***r. di danaro sporco*** адмыванне брудных грошай
ricominciare *1vt* распачынаць зноў, аднаўляць; *2vi* зноў пачынацца, аднаўляцца
ricompensare *vt* плаціць, кампенсаваць; ***r. con $100*** заплаціць сто даляраў
***riconóscere** *vt* пазнаваць; прызнаваць
riconosciuto *1agg* прызнаны; *2pp да* riconòscere *vt* пазнаваць; прызнаваць; быць удзячным
***ricoprire** *vt* ізноў накрываць; закрываць; хаваць; займаць (*пасаду*)
ricordare *vt* памятаць; успамінаць; ***r.rsi*** памятаць
ricordo *m* успамін; памяць
ricorrenza *f* вяртанне; гадавіна; ***nella r. di*** з нагоды *чаго-н.*
***ricòrrere** *vi* спаўняцца; (а) зьвяртацца да, ужываць
ricotta *f* густое малако, сыр
ricoverare *vt* змяшчаць у лякарню, шпіталізаваць
ricòvero *m* хованка, прытулак
ricùpero *m* выкуп; ***il r. alla vita*** вяртанне да жыцця
ridacchiare *vi* пасьмейвацца, усьміхацца
ridare** *vt* аддаваць назад, вяртаць; ***r. indietro аддаць назад
rìdere** *vi* сьмяяцца; ***ride bene chi ride ùltimo! добра сьмяецца той, хто сьмяецца апошні
ridìcolo *agg* сьмешны, несур’ёзны
ridotto *1agg* зьменшаны, скарочаны; даведзены да (*якога-н. стану*); *2pp да* ridurre

***ridurre** (*спрагаецца як* condùcere, condurre) *vt* зьмяншаць, скарачаць, даводзіць да
riduzione *f* зьмяншэнне, скарачэнне; скідка; ***r. del compenso*** зьмяньшэнне ўзнагароды/ ганарару
riempire *vt* (di) напаўняць, запаўняць; начыняць, напіхаць
riempito (di) *agg* поўны (*чаго-н*), набіты, напханы
rientrare *vi* вяртацца
***rifare** *vt* перарабляць, рабіць нанава
riferire (-sc-) *vt* перадаваць, расказваць; даносіць, дакладваць
rifiutare *vt* адмаўляцца, адкідаць, не браць; ***r.rsi di*** *+inf* адмаўляцца + *інф*
rifiuto *m* адмова; *pl* ***r.i*** адыходы, сьмецце
riflessione *f* разважанне, одум; ***invito alla r.*** запросіны да разважання
riflessivo *agg* зваротны (*дзеяслоў*)
riflèttere** *1vt* адбіваць сьвятло; адлюстроўваць; *2vi* думаць, разважаць; ***ho riflettuto a lungo я доўга разважаў
rifornimento *m* дастаўка, забесьпячэнне, папаўненне запасаў
rifugiarsi (da) схавацца (ў)
rifugio *m* сховішча, прытулак; ***r. alpino*** горны прытулак, горны гатэль
riga *f* рыса, лінія, палоска; ***a righe*** у палоску
rìgido *agg* суровы (*клімат*); жорсткі, цубкі; строгі
rigovernare *vt* чысьціць, мыць; ***r. le stalle*** вычысьціць хлявы
riguardare *1vt* назіраць; датычыць; захоўваць; ***per quanto mi riguarda*** што тычыцца мяне; *2vi* зьвяртаць увагу
riguardo *m* позірк, погляд; ветлівасць; ***r. a*** што да, што тычыцца
rilassare *vt* расслабляць, адпускаць; ***r.rsi*** слабець
rilegato *agg* пераплецены; апраўлены
rileggere *vt* перачытаць
rilevante *agg* значны, істотны
rimandare *vt* адкладаць, адтэрміноўваць
rimanere** *vi* заставацца; знаходзіцца; ***r. indietro адстаць
rimasto *1agg* які застаўся; *2pp да* rimanere
rimbalzare *vi* падскокваць, адскокваць
rimboccare *vt* закасаць (*рукавы*)
rimedio *m* зелле, лекі; сродак; ***un r. efficace*** дзейсны сродак
rimèttere** *vt* зноў пакласьці, зноў паставіць; ***r. in acqua спусьціць на ваду; ***r. a posto*** паставіць на ранейшае месца; ***r. in ordine la stanza*** прывесьці да ладу пакой
rimorchio *m* буксіраванне; прычэп
rimostranza *f* пратэст; заўвага, незадаволенасць
***rimpiàngere** *vt* галасіць, аплакваць
rimpinzare *vt* напіхаць трыбух, аб'ядацца
rimproverare *vt* папракаць, дакараць, вінаваціць
rimuovere** *vt* перасоўваць; адхіляць; прыбіраць; ***tutti gli ostàcoli прыбіраць усе перашкоды
***rinàscere** *vi* адраджацца
rinascimento *m* адраджэнне; ***R***. Адраджэнне, Рэнесанс
rinforzo *m* узмацненне, умацаванне, падмацаванне
ringhiera *f* парэнчы; ***r.e protettive*** ахоўная агароджа
ringraziare *vt* дзякаваць
rinoceronte *m* насарог
rinsecchito *agg* /*пра чалавека*/ высахлы, зморшчаны
rintracciare *vt* сачыць, шукаць; знайсьці
rinunciare *vt*, *vi* адмаўляцца, выракацца
rione *m* раён
ripagare *vt* ізноў плаціць; адплаціць
riparazione *f* рапараванне, папраўка;
riparo *m* прытулак, схованка; ***al r.!*** хаваймася!

ripartire *vi* адправіцца назад, вярнуцца
ripassare *1vt* паўтарыць, перачытаць; *2vi* зноў праязджаць праз
ripètere *vt* паўтарыць
rìpido *agg* стромкі; ***r.a sponda delle montagne*** стромкі схіл гор
riportare *vt* прывезьці назад, забраць назад; ***r. in vita*** вярнуць да жыцця
riposare, r.rsi *vi* адпачываць
riposo *m* адпачынак
riprèndere** *vt* браць назад, вяртаць; працягваць; ***r. coraggio асьмялець
ripresa *f* аднаўленне, узнаўленне; ажыўленне (*эканамічнае*)
ripresentare *vt* зноў прадстаўляць; ***r.rsi*** зноў зьяўляцца
ripristinare *vt* аднаўляць; рэстаўраваць
***risalire** *1vt* зноў узьнімацца, зноў узыходзіць; *2vi* браць пачатак, узыходзіць да (*пра падзею*); павышацца
risalita *f* выступ /*у будынку*/
risarcimento *m* кампенсацыя, выплата шкоды; рамонт
risata *f* рогат, выбух сьмеху
riscaldare *vt* паліць, грэць, награваць
rischiare *vt* рызыкаваць***; r. di*** + *inf* рызыкаваць + *дзеяслоў*; ***r. di pèrdere*** рызыкаваць прайграць
rischio *m* рызыка, небясьпека; ***correre tanti r.i*** падвяргацца вялікай рызыцы
riscossa *f* паўстанне, забурэнне
***riscrìvere** *vt* перапісаць нанава
riscuotere** *vt* трэсьці; будзіць; заслугоўваць; ***r. scarsa fiducia заслугойваць мала даверу
riserva *f* запас, рэзерв; умова
riservare *vt* захоўваць, адкладаць, зьберагаць
risièdere *vi* жыць, мець жыхарства
risistemare *vt* зноў разьвесіць
riso I *m* (*pl f* risa) сьмех
riso II *m* рыс
***risòlvere** *vt* вырашаць; разьвязваць (*задачу*)
***risòrgere** *vi* адраджацца, уваскрасаць
risorso *1agg* адроджаны; *2pp да* risòrgere
risparmiare *vt* берагчы, ашчаджаць
risparmio *m* ашчаджэнне, эканомія
rispettare *vt* паважаць, шанаваць
rispettivo *agg* адпаведны; узаемны
rispetto *m* павага, пашана; захаванне; ***r. a*** датычна *чаго-н.*
rispóndere *vt* адказваць
risposarsi зноў ажаніцца/ пайсьці замуж
risposta *f* адказ; пярэчанне
risposto *pp да* rispondere
rissa *f* бойка; палеміка
ristabilire *vt* аднаўляць
ristorante *m* рэстаран
ristretto *agg* вузкі, цесны; абмежаваны; згуртаваны, дружны
risultato *m* вынік, наступства
risvegliare *vt* будзіць, абуджаць
risveglio *m* абуджэнне; ажыўленне
ritagliare *vt* выразаць
ritardare *1vt* запавольваць, затрымліваць; *2vi* спазьняцца, адставаць
ritardo *m* спазьненне, затрымка; ***èssere in r. con*** спазьняцца з
ritenere** *vt* стрымліваць, спыняць; памятаць; думаць, меркаваць; ***r. inùtile лічыць непатрэбным; ***r.rsi fortunato di*** + *inf* лічыць, што пашанцавала + *дзеяслоў*; ***r.rsi sodisfatto*** здаволіцца
ritirare *vt* адбіраць, браць назад; адмаўляцца; адклікаць, выводзіць; ***r.rsi*** пайсьці, адыйсьці, выйсьці
ritmo *m* рытм, тэмп
ritornare *vi* вяртацца; зноў брацца за
ritornello *m* прыпеў
ritorno *m* вяртанне; ***r. in patria*** вяртанне на радзіму
ritratto *m* партрэт
ritrovamento *m* знаходжанне, знаходка; адкрыццё
ritrovare *vt* знаходзіць; адкрываць

ritto *agg* верыкальны, стромкі, прамы; задраны ўгару
riunione *f* сход, збор
riunire (-sc-) *vt* зьбіраць; ***r.rsi*** зьбірацца
riuscire** (-sc-) *vi* выходзіць, удавацца; магчы, здолець; аказвацца; ***non r. a + *inf* не здолець, не магчы *зрабіць што-н*; ***r. nel suo/ tuo intento*** змагчы, удацца /*ў спробе*/
riva *f* бераг***; in r. al fiume*** на беразе рэчкі
rivale *m* супернік, канкурэнт
rivedere** *vt* зноў пабачыць, зноў сустрэць; перагледзець; ***r. i suoi piani перагледзець свае планы; ***r.rsi*** зноў пабачыцца; ***ci rivedremo*** мы яшчэ ўбачымся
rivelare *vt* адкрыць, раскрыць; выявіць; ***r. il suo amore*** прызнацца ў каханні
rivendicare *vt* патрабаваць; адстойваць, абараняць
rivìncita *f* адваяванне; адплата; рэванш
rivista *f* часопіс; агляд, перагляд
rivisto *agg* = riveduto; *гл.* rivedere
rivìvere *1vi* ажываць, уваскрасаць; *2vt* зноў перажываць; ***far r.*** уваскрэсіць
rivòlgere** *vt* круціць, варочаць; накіроўваць; зьвяртаць (*позірк*); ***r.rsi зьвяртацца; накіроўвацца
rivolta *f* паўстанне, забурэнне
rivoluzionario *1agg* рэвалюцыйны; *2m* рэвалюцыянер
rivoluzione *f* рэвалюцыя
roba *f* рэч, рэчы; асабістыя рэчы
robusto *agg* дужы, моцны, здаровы; трывалы
roccia *f* скала
rogo *m* вогнішча /*для спалення чаго-н.*/
romano *agg* рымскі
romàntico (*pl* -ci) *agg* рамантычны
romanzo *m* раман
romanziere *m* раманіст, аўтар раманаў
rombo *m* ромб
rómpere** *1vt* ламаць, разьбіваць, ірваць; парушаць; *2vi*, ***r.rsi з/ламацца, біцца
rompicapo *m* галаваломка
rondine *f* ластаўка
rosa *f* ружа
rosso *agg* чырвоны; напалены (*да чырвана*)
rosticcerìa *f* (*прыблізна ўстанова кшталту*) кулінарыя
rotolare *vt* каціць; скручваць, згортваць
ròtolo *m* скрутак; рулон, шпуля
rotondo *agg* круглы
rotto *1agg* зламаны, разьбіты; *2pp да* rómpere
rottura *f* спыненне; пралом; пералом; разрыў
rovescia *f* левы бок, падыспад; ***contare alla r.*** лічыць наадварот, у зваротным парадку
rovesciare *vt* перакуліць, вывернуць
rovescio *1agg* перакулены, перавернуты; *2m* другі бок, левы бок; ***a r***. наадварот
rovina *f* разбурэнне; заняпад
rovinare *1vi* разбурацца, гінуць; *2vt* разбураць, псаваць
rovistare *vt* (in) корпацца, лазіць
rozzo *agg* грубы
rubare *vt* красьці
rubato *agg* крадзены, украдзены
rubinetto *m* кран (*вадаправодны*)
rubrica *f* рубрыка, разьдзел
rùderi *mpl* руіны
rudimento *m* рудымент; *pl* ***r.i*** начаткі
ruga *f* маршчына; складка
rugby *m* рэгбі
rùggine *f* іржа
rugiada *f* раса
rumore *m* шум, гоман; чутка, пагаласка
ruolo *m* роля; сьпіс, рэестр
ruota *f* кола; дыск, круг
ruotare *1vt* вярцець, круціць; *2vi* вярцецца, аварачацца
ruscello *m* ручай

ruspe *fpl* ланцугі (*трактара*)
russo *1agg* рускі; *2m* рускі, расеец
rùvido *agg* шурпаты; грубы

s S

sàbato *m* субота
sabbia *f* пясок
saccheggiare *vt* рабаваць
sacchettino *m* мяшэчак, торбачка
sacco *m* мяшок, мех; ***un s. di*** мяшок *чаго-н.*
sacerdote *m* сьвятар
sacrificio *m* ахвяра, ахвяраванне; цяжкасць, нягода
sacro *agg* свяшчэнны
sala *f* зала; ***s. cinematogràfica*** кіназала; ***s. d'aspetto*** чакальня
salame *m* каўбаса
salario *m* заработная плата
salato *agg* салёны
saldamente *avv* трывала
saldare I *vt* зварваць; літаваць
saldare II *vt* плаціць (*доўг*); спыняць (*спрэчку*)
saldo *agg* трывалы, моцны; цьвёрды
sale *m* соль; *пер.* соль, досьціп
saliera *f* саляніца*,* сальнічка
***salire** *1vt* (salgo, sali, sale, saliamo, salite, salgono) узьнімацца, узыходзіць; *2vi* узыходзіць (*пра сонца і пад*.)
salmone *m* ласось; сёмга
salsiccia *f* каўбаса
saltare *1v* скакаць, пераскокваць; *2vi* саскокваць, выскокваць; ***far s***. узарваць
salto *m* скачок; ***s. in alto*** /***in lungo*** скачок у вышыню/ даўжыню
salutare I *agg* аздараўленчы, лекавы; ***una s. dormita*** здаровы сон
salutare II *vt* вітаць, кланяцца; разьвітацца
salute *f* здароўе, шчасьце, дабрабыт
saluto *m* прывітанне, вітанне, паклон ***i miei s.i*** прывітанне
salvaguardare *vt* ахоўваць, берагчы
salvaguardia *f* ахова, абарона
salvare *vt* выратаваць, збавіць; ***s.rsi*** уратавацца; ***si salvi chi puo!*** ратуйся, хто можа!
salvezza *f* уратаванне, збавенне
salvìfico (*pl* -ci) *agg* выратавальны, ратаўнічы
salvo *1agg* цэлы; жывы, здаровы; *2prep* апрача, за выняткам
sangue *m* кроў
sano *agg* здаровы; разумны; ***s. e salvo*** жывы і здаровы
santo *agg*, *m* сьвяты
sapere** *vt* (so, sai, sa, sappiamo, sapere, sanno) ведаць, умець; ***come si sa як ведама
sapiente *m* разумны; мудры
sapone *m* мыла
sapore *m* смак; ***4 s.i base*** 4 асноўныя смакі
saporito *agg* смачны
saputello *m* разумнік, усявед
sarto *m* кравец
sasso *m* камень, скала
satèllite *m* спадарожнік
saziare *vt* сыціць; задавальняць; наталяць (*голад, смагу*)
sbadigliare *vi* пазяхаць
sbafare *vt* наядацца за чужы кошт
sbagliare *vi* памыляцца, рабіць памылку; ***s.rsi*** памыляцца; ***ti sbagli*** ты памыляешся; ***se non sbaglio*** калі я не памыляюся; ***s. la strada*** зблытаць вуліцу; ***s. la casa*** патрапіць не ў тую хату
sbaglio *m* памылка
sbalordire (-sc-) *vt* уражваць, агаломшваць
sbarazzarsene вызваліцца (*ад каго-, чаго-н*)
sbarbarsi галіцца
sbarcare *vi* высаджвацца (*на бераг*); выгружаць, разгружаць
sbarra *f* упярочына; засаўка; ***mandare alla s.*** адправіць за краты
sbarrare *vt* загарадзіць, перагарадзіць; ***s. la strada*** перагарадзіць вуліцу

sbàttere *vt* ударацъ, біць, пляскаць; ***s. la testa*** выцяцца галавою
sbocco *m* вусьце /*ракі*/, выйсьце; збыт; рынак працы
sbrigarsi пасьпешліва канчаць, хапацца
sbucciarsi абадраць; ***s. un ginocchio*** абадраць калена
sbuffare *vi* пыхкаць, задыхацца
scacciare *vt* праганяць, выганяць
scacco *m* клетка*(на паперы, тканіне*); *pl* ***s.chi*** шахматы
scadenza *f* тэрмін (*вартасьці, дзеяння*)
***scadére** *vi* канчацца, мінаць /*тэрмін*/; зьмяншацца; прыходзіць у заняпад
scaffale *m* шафа; паліцы (*для кніг*)
scagliare *vt* кідаць, шпурляць
scala *f* лесьвіца, драбіны; шкала
scalare *vt* узлазіць, пералазіць***; s. una montagna*** узыходзіць на гару; ***s. sull' Himalaya*** займацца альпінізмам у Гімалаях
scalatore *m* альпініст, скалалаз
scalciare *vi* (contra) біць нагамі (аб, па)
scaldare *vt* грэць, награваць; ***s.rsi*** грэцца
scambiare *vt* мяняць, мяняцца; ***s. per*** мяняць на; ***s.rsi*** абменьвацца
scambio *m* абмен, мена
scampo *m* збавенне, паратунак***; annoiare senza s.*** страшэнна абрыдаць
scansare *vt* пазьбягаць, ухіляцца; адхіляць, адсоўваць
scappare *vi* уцякаць; вырывацца; падскочыць, хуценька зьбегаць; ***s. di casa*** уцякаць з хаты; ***scappiamo!*** уцякайма!
scarabeo *m* жук, скарабей
scarcerare *vt* выпускаць/ вызваляць з турмы
scàrica *f* залп; разрад; ***s. elèttrica*** электрычны разрад
scaricare *vt* разгружаць, выгружаць; высадзіць; узвальваць
scarpa *f* чаравік; ***le s.e*** чаравікі; ***s.e da tennis*** спартыўныя/ тэнісныя чаравікі
scarpone *m* чаравік (*альпініста*)
scarseggiare *vi* нехапаць, быць недастатковым; не мець
scarso *agg* недастатковы, бедны, убогі
scartare *vt* разгортваць, выймаць з паперы; адхіляць, выбракаваць
scatenato *agg* несамавіты, шалёны
scàtola *m* скрынка, каробка
scatto *m* скачок (*колькасны*); ***di s.*** раптоўна
scattare *1vi* распрамляцца, выцягвацца; *2vt* фатаграфаваць; ***s. una foto*** здымаць фатакартку
scatto *m* распрамленне, расьцягванне; ***porta a s***. складныя дзьверы
scavalcare *1vi* злазіць з каня; *2vt* выцясьняць, займаць чужое месца
scavare *vt* капаць зямлю, рабіць раскопкі
scavato *agg* раскапаны, выкапаны
***scègliere** *vt* (scelgo, scegli, sceglie, scegliamo, scegliete, scelgono) выбіраць, рабіць выбар
scelta *f* выбар, адбор
scelto *1agg* выбраны, абраны; адборны; *2pp да* scègliere
scena *f* сцэна
scenario *m* сцэнар; мясцовасць, пейзаж, улонне
scéndere** *1vt* спускацца; ***s. giú злазіць; ***s. per il camino*** лезьці праз комін; ***s. le scale*** злазіць/ сходзіць па лесьвіцы *2vi* падаць, зьніжацца, зьмяньшацца; ***s. giù dal cielo*** спускацца зь неба
sceneggiato *agg* пастаўлены інсцэнаваны
sceneggiatura *f* сцэнар
sceso *pp да* scèndere
scetticismo *m* скептыцызм
scettico (*pl* -ci) *1agg* скептычны; *2m* скептык
scheda *f* картка, бланк
schema *m* схема, план
schermo *m* экран; заслона

scherzare *vi* жартаваць
scherzetto *m* жарцік
scherzo *m* жарт; ***fare uno s. a*** пажартаваць з
schiacciare *vt* раздушыць, расплюшчыць
schiantare *vt* ламаць, разьбіваць; ***s.rsi contro*** разьбіцца аб
schiatta *f* сям'я, род, племя
schiavitù *f* рабства
schiavo *m* раб
schiena *f* сьпіна, хрыбет
schienale *m* сьпінка /*крэсла*/
schiera *f* шарэнга, шэраг, шыхт
schifo *m* агіда
schiuma *f* пена
sci *m inv* лыжы; ***praticare lo s.*** катацца на лыжах
sciagura *f* бяда, няшчасьце; ***s. aerea*** авіякатастрофа
sciare *vi* катацца на лыжах
sciarpa *f* шалік
sciatore *m* лыжнік
scientìfico (*pl* -ci) *agg* навуковы; ***trasmissione s.a*** навуковая перадача
scienza *f* навука
scienziato *m* навуковец
sciìstico *agg* лыжны; ***stazione s.a*** лыжная база
scimmia *f* малпа
scio! *escl* акыш!
sciocchezza *f* глупства, дурасьць
sciocco *agg* дурны, недарэчны
***sciògliere** *vt* разьвязваць, адвязваць; распускаць
scioglimento *m* адвязванне, развязванне; вырашэнне, разблытанне; роспуск, расфармаванне
sciolto *1agg* разьвязаны; вольны, нязмушаны; *2pp да* sciògliere
scioperare *vi* страйкаваць, баставаць
sciòpero *m* страйк
sciupare *vt* псаваць; мантачыць
scivolare *vi* пасьлізнуцца; ***s. nell'acqua*** пасьлізнуцца ў вадзе; ***s. giù*** скаціцца, спусьціцца, зьехаць (*з горкі*)
scoglio *m* скала, рыф, камень
scolaro *m* школьнік, вучань
scolàstico *agg* школьны; ***l'anno s.*** навучальны год
scollacciato *agg* моцна дэкальтаваны
***scommèttere** *vt* разьяднаць; біцца аб заклад, спрачацца
scòmodo *agg* нязручны; няёмкі
***scomparire** (-sc-) *vi* зьнікаць, прападаць
scomparsa *f* зьнікненне; сьмерць
scomparso *1agg* зьніклы; памерлы; *2pp да* scomparire
scomparto *m* разьдзел; аддзел; купэ
***sconfiggere** *vt* наносіць паразу, перамагаць
sconfitta *f* параза, разгром
sconfitto *1agg* пераможаны; *2pp да* sconfiggere
sconosciuto *agg* невядомы
sconsigliare *vt* адгаварыць, не раіць
sconsolato *agg* несуцешны; ***piàngere s.*** горка плакаць
sconto *m* выплата; скідка
scontrarsi сустракацца; сутыкацца; біцца; ***s. contro*** уступіць у бой з
scontro *m* сутыкненне; сутычка, бой
sconvolgente *agg* сенсацыйны
***sconvòlgere** *vt* узрушваць, хваляваць
sconvolto *1agg* узрушаны, усхваляваны; *2pp да* sconvòlgere
scopa *f* венік, мятла
scoperta *f* адкрыццё, выяўленне
scoperto *1agg* адкрыты, непакрыты; адкрыты, знойдзены; ***lasciare s.*** пакінуць адкрытым; *2pp да* scoprire
scopo *m* мэта
scoppiare *vi* выбухаць, ірвацца; успыхваць /*пра вайну*/; ***s. a rìdere*** зарагатаць
scoppiettante *agg* які трашчыць, траскучы
scoppio *m* выбух
scoprire *vt* адкрываць, раскрываць; знайсьці, убачыць
scoraggiare *vt* палохаць, адпужваць, пазбаўляць сьмеласьці; ***s.rsi*** занепадаць духам, адчайвацца

scordare *vt* забываць
***scòrgere** *vt* убачыць, заўважыць
scorpione *m* скарпіён
scòrrere** *1vi* цячы; ісьці, праходзіць (*пра справы*); *2vt* прабягаць, праглядаць (*тэкст*); ***s. il giornale прагледзець газету
scorso *agg* мінулы***; l'anno s***. летась; ***lo s. anno*** леташні год
scortare *vt* суправаджаць, канваіраваць
scossa *f* штуршок, удар; сутрасенне; ***s. tellùrica*** зямны/ сейсьмічны штуршок
scottare *1vt* апячы, апарыць; *2vi* пячы, смаліць
scottatura *f* апёк
scoutismo *m* скаўтынг
scremato *agg* абястлушчаны; ***latte s***. абястлушчанае малако
scritto *1agg* напісаны; *2pp да* scrìvere
scrittoio *m* пісьмовы стол
scrittore *m* пісьменнік
scrittrice *f* пісьменніца
***scrìvere** *vt* пісаць, напісаць
scrùpolo *m* далікатнасць, сарамлівасць; ***senza s.i*** бессаромна
scudo *m* шчыт; *пер*. абарона
scultore *m* скульптар
scultura *f* скульптура
scuola *f* школа
***scuòtere** *vt* трэсьці, калаціць; узрушваць
scure *f* сякера
scuro *agg* цёмны; незразумелы
scusa *f* апраўданне, выбачэнне; прычына, адгаворка
scusare *vt* выбачаць; ***scusate!*** даруйце! ***s.rsi*** выбачацца; ***s.rsi con*** прасіць прабачэння ў; ***scusateci!*** даруйце нам!
sdraiarsi выцягнуцца, разьлегціся
se I *cong* калі; калі б; ці
se II *partic. pronominale* = si
se III *pron. riflessivo* сябе
sebbene *cong* хоць, нягледзячы на
seccare *vt* сушыць
secco *agg* сухі, сушаны
secolare *1agg* векавы; *2m* міранін
sècolo *m* стагоддзе, век; ***non ne mangio da s.i*** сто год іх не еў
secondario *agg* другасны, другарадны
secondo I *1num. ord*. другі; *2m* секунда
secondo II *1prep*. згодна з, гледзячы па, паводле; ***s. me*** на маю думку; ***s. la mappa*** мяркуючы па карце; *2avv* па-другое; *3cong* ***s. che*** згодна з тым, што, паводле таго, што
sede *f* сядзіба; асяродак
sedentario *agg* сядзячы
sedere** *vi* сядзець; ***s.rsi сядаць
sedia *f* крэсла; ***s. a dondolo*** крэсла-гайдалка
sedicente *agg* самазваны, саманазваны
sedicèsimo *num card* шаснаццаты
sèdici *num. card* шаснаццаць; шаснаццаты
seducente *agg* спакусьлівы, прывабны
seduta *f* паседжанне; сядзенне
seduto *agg* сядзячы; ***èssere s***. сядзець
sega *f* піла
segare *vt* пілаваць
seggiolina *f* крэсла; ***s. a dondolo*** крэсла-гайдалка
segnalare *vt* сігналізаваць, падаваць знак; паведамляць; паказваць
segnale *m* знак; сігнал; ***s. di divieto*** знак забароны (*дарожны*)
segno *m* знак, прыкмета; сьлед; ***s. di divisione*** /***di moltiplicazione*** знак дзялення/ множання
segretaria *f* сакратарка
segretario *m* сакратар
segreto *1agg* сакрэтны; *2m* сакрэт, таямніца
seguente *agg* наступны
seguire *1vt* ісьці, ехаць, трымацца; сачыць, назіраць; *2vi* працягваць; вынікаць; надыходзіць, ісці сьледам; ***seguimi***/ ***seguitemi*** ідзі/ ідзіце за мною
sei *num. card*. шэсць; шосты
seicento *num. card*. шэсцьсот
selciare *vt* брукаваць
selciato *m* брук

selezionare *vt* выбіраць, адбіраць
sella *f* сядло
selvaggio *1agg* дзікі; *2m* дзікун
sembrare *vt*, *vi* здавацца, выглядаць
seminare *vt* сеяць; *пер*. распаўсюджваць, сеяць
semmai *avv* хіба толькі
sèmplice *agg* просты
semplicità *f* прастата, нескладанасць
semplificare *vt* спрашчаць
semplificazione *f* спрошчанне
sempre *1avv* заўсёды, стала; той жа/тая ж; зноў жа; ***da s***. зноў жа; спрадвеку; ***s. più*** усё болей; ***per s***. назаўсёды; *2cong* ***s. che*** кожны раз як, пры ўмове, што
sennò *cong* у іншым разе; за выняткам
seno *m* цыцкі; улонне, нетры; сінус
sensazione *f* адчуванне
sensìbile *agg* чуйны, адчувальны
senso *m* сэнс, значэнне; пачуццё; прытомнасць
sentenza *f* прысуд
sentiero *m* сьцяжынка, дарожка
sentimento *m* пачуццё, адчуванне
sentire *vt* пачуць, адчуць; слухаць; ***sentite!*** слухайце!; ***s.rsi*** пачувацца; ***s.rsi a casa sua*** пачувацца як дома
senza *prep* без; ***senz`altro*** адразу ж
separare *vt* аддзяляць; ***s.rsi da*** расставацца, разыходзіцца
separatamente *avv* асобна
separato *agg* асобны, аддзелены
separazione *f* раздзяленне, аддзяленне; расстанне
***sepellire** (-sc-) *vt* хаваць /*нябожчыка*/
sepellito, sepolto *agg* пахаваны
seppure *cong* калі, нават, хоць бы і
sequoia *f* секвоя
sera *f* вечар (*час сутак*)
serata *f* вечар (*як мера часу*); вечарына
serbatoio *m* бак; басейн; вадасховішча
serenità *f* спакой, цішыня; яснасць
sereno *agg* ясны, ціхі; спакойны
seriamente *avv* сур'ёзна
serie *f* серыя, шэраг
serio *agg* сур'ёзны
serpente *m* зьмяя
serratura *f* замок
servire *1vt* служыць; прыносіць карысць; падаваць (*страву*; ***non s. a niente*** не мець значэння, быць марным; ***non serve!*** марна! не трэба!; *2vi* служыць; прыдацца; ***s. a poco*** быць мала прыдатным
servitore *m* слуга
servizio *m* служба; паслуга; перадача, рэпартаж
sessanta *num card* шэсцьдзесят
sesso *m* пол; секс
sessuale *agg* полавы; сексуальны
sesto *num ord* шосты
seta *f* шоўк
sete *f* смага; ***avere s***. смагнуць, хацець піць
setta *f* секта
settanta *num card* семдзесят
sette *num card* сем; сёмы
settecento *num card* семсот
settembre *m* верасень
settimana *f* тыдзень
settimanale *agg* тыднёвы; штотыднёвы
séttimo *num ord* сёмы
settore *m* сектар
severo *agg* строгі
sfamare *vt* накарміць
sfaticato *agg* лены, лянівы
sfavillante *agg* зіхоткі, бліскучы
sfavorèvole *agg* неспрыяльны
sfida *f* выклік
sfidare *vt* выклікаць, рабіць выклік
sfilata *f* шэраг
sfinimento *m* зьнямога, стома
sfiorare *vt* закранаць, чапаць
sfogare *1vt* даваць выйсьце, выліваць (*пачуцці*); *2vi* выходзіць (*дым*); выліваецца (*пра пачуцці*); ***s.rsi*** выгаварыцца, выліць душу
sfogliare *vt* абрываць лісьце; гартаць (*старонкі*)
sfogo *m* адтуліна; выхад (*пачуццям*)

sfollamento *m* разгон (*натоўпу*); эвакуацыя
sfollare *1vi* разыходзіцца (*натоўп*); вызваляцца (*памяшканне*); *2vt* разганяць (*натоўп*); эвакуяваць
sfondare *vt* прабіваць, выбіваць, узламаць
sfortuna *f* няўдача, няшчасьце
sfortunato *agg* няўдалы, няшчасны
sforzarsi сіліцца, намагацца
sforzo *m* намаганне, напружанне
sfrenato *agg* расцугляны, разбэшчаны; нястрымны
sfruttamento *m* эксплуатацыя; выкарыстанне
sfruttare *vt* выкарыстоўваць, эксплуатаваць
sfuggire *1vt* пазьбягаць, ратавацца, уцякаць; вылецець (*пра мяч*); *2vi* ухіляцца, выкручвацца; ***non vi sono sfuggiti*** ад вас не схаваешся
sfumare *1vi* дыміць; рассейвацца; *2vt* паступова зьніжаць інтэнсіўнасць
sfumato *agg* мяккі, неакрэсьлены
sgabello *m* зэдлік, лавачка, услончык
sgargiante *agg* яркі, які кідаецца ў вочы
sgombrare *vt* вызваляць, ачышчаць
sgominare *vt* рассеяць, разладзіць
sgonfiare *1vt* выпускаць (*паветра, газ*); *2vt* спадаць (*пухліна*)
sgrammaticato *agg* непісьменны, бязграматны
sgridare *vt* лаяць, сварыцца
sguardo *m* позірк, погляд; ***sotto s. attento di*** пад *чыім-н*. пільным позіркам
si I *pron riflessivo* сябе
si II *avv* так, такім чынам
sì *particella* так, але, ага
sia *cong* ці, ці то; ***s***... ***s***... ці… ці…
sibillino *agg* загадкавы, таямнічы
sicchè *cong* так, што; таму, такім чынам
siccità *f* засуха
siccome *cong* таму што, бо
siciliano *agg* сіцылійскі
sicurezza *f* упэўненасць; цьвёрдасць; бясьпека; ***in s.*** у бясьпецы; ***sistema di s. a prova di ladri*** сістэма бясьпекі ад зладзеяў
sicuro *agg* упэўнены, цьвёрды; надзейны; ***dare per s***. лічыць гарантаваным, гарантаваць; ***èssere s. di*** быць упэўненым у
sidecar *m* люлька (*матацыкла*)
siepe *f* плот, загарадзь
sigaretta *f* цыгарэта
siglare *vt* падпісваць, ухваляць
siglato *agg* падпісаны
significare *vt* значыць, азначаць
signora *f* спадарыня, пані, сіньёра
signore *m* спадар, пан, сіньёр
signorina *f* паненка, сіньярына
sii *гл*. èssere; будзь
silenzio *m* цішыня; маўчанне
silenzioso *agg* маўклівы; ціхі, спакойны
sìllaba *f* склад (*слова*)
sìmile *agg* падобны, аднолькавы
simpàtico (*pl* -ci) *agg* сімпатычны, прыемны
simultàneo *agg* адначасны
sin, (*гл*. **sino)** *prep*: ***sin da*** = fin da з, ад (*пра час*)
sinceramente *avv* шчыра
sincerità *f* шчырасць, адкрытасць
sincero *agg* шчыры, адкрыты
sindacato *m* прафсаюз
sindacale *agg* прафсаюзны
sìndaco (*pl* -ci) *m* бурмістр
singhiozzare *vi* галасіць
singolare *1agg* адзіны, асаблівы; *2m грам*. адзіночны лік
sinistra *f* левая рука; левы бок; левыя (*палітычна*)
sinistro *1agg* левы; змрочны, злавесны; *2m* няшчасьце, бяда
sino *prep* да; ***s. a che*** пакуль; ***s. da*** ад, пачынаючы з
sintassi *f* сінтаксіс
sintetizzare *vt* сінтэтызаваць, падагульняць

sintonìa *f* настройка (*радыё*); ***èssere in s. con*** быць настроеным на (*станцыю*)
sipario *m* заслона
siringa *f* шпрыц
sistema *m* сістэма, лад, парадак
sistemare *vt* ладзіць, папраўляць; уладкаваць, пакласьці; ***s. il cravattino*** паправіць гальштук
sistemato *agg* уладкаваны, паладжаны; ***èssere s.*** быць упарадкаваным
sito *m* сайт
situato *agg* разьмешчаны
situazione *f* становішча, стан
slavo *1agg* славянскі; *2m* славянін
slegare *vt* разьвязваць, адвязваць; ***s.rsi da*** адвязацца ад
slitta *f* сані
slogatura *f* вывіх
smarrire (-sc-) *vt* губляць; ***s.rsi*** згубіцца, заблудзіцца
smarrito *agg* згублены; які заблудзіўся
smascherare *vt* зрываць маску, выкрываць
smeraldo *m* смарагд
smentire *vt* абвяргаць
smèttere** *vt* пераставаць, кідаць; ***s. con/ ***di*** + *inf* перастаць *што-н. рабіць*
smisurato *agg* бязьмежны, аграмадны, невымерны
smorfia *f* грымаса
snello *agg* зграбны, стройны; увішны
snodarsi віцца, віляць
sobbalzo *m* падскокванне
soccórrere *vt* дапамагаць
soccorso *m* дапамога; ***pronto s***. хуткая дапамога (*служба; машына* - ambulanza *f*)
sociale *agg* сацыяльны, грамадскі
socialista *1agg* сацыялістычны; *2m* сацыяліст
società *f* грамадства, таварыства; ***s. malavitosa*** злачынная супольнасць
socièvole *agg* гаваркі, які любіць грамаду
socio *m* сябар, кампаньён
sodalizio *m* суполка, асацыяцыя
***soddisfare** *vt* задавальняць, аддаваць належнае
soddisfatto *agg* задаволены
soddisfazione *f* задавальненне
sofferenza *f* пакута, мука; цярплівасць
sofferto *1agg* перажыты, выпакутаваны; *2pp да* soffrire
soffiare *vi* дзьмуць
sòffice *agg* мяккі, пульхны
soffitto *m* столь
soffrire *1vt* цярпець, пакутаваць; *2vi* мучыцца, хварэць
soggetto I *agg* залежны, падуладны
soggetto II *m* паддадзены
soggiorno *m* знаходжанне; ***permesso di s***. дазвол на жыхарства
***soggiùngere** *vt* дадаваць (*да сказанага*)
soglia *f* парог
sognare *vt*, *vi* сьніць, бачыць у сьне; марыць
sogno *m* сон, сьненне; мара
solamente *avv* толькі
solare *agg* сонечны
solcare *vt* наразаць барозны, рэзаць бараздамі; ***s. il mare*** плаваць па моры
solco *m* баразна, разора
soldataglia *f* салдатня
soldato *m* салдат
soldi *mpl* грошы; ***i s. non mi mancano!*** грошы ў мяне ёсць! ***baracchina di quattro s.!*** варты жалю курэнь!
sole *m* сонца; ***di s.*** Сонечны
solenne *agg* урачысты
solidarietà *f* салідарнасць
sòlido *agg* цьвёрды; трывалы, моцны
sòlito *agg* звычайны, звычны; ***come al s.*** як звычайна; ***di s***. звычайна; ***sei il s.!*** ты як заўсёды!
solitùdine *f* самота, адзінота
sollecitare *vt* паскараць; прыспешваць, падганяць; настойваць
solo *1agg* адзін, самотны, адзінокі; *2avv* толькі, ўсяго; ***da s.*** адзін; сам, самастойна; ***resti da s***. ты застаешся

адзін; ***non s. ... ma...*** не толькі.., але і…
soltanto *avv* толькі, усяго
soluzione *f* вырашэнне, выйсьце
somiglianza *f* падабенства
somigliare *vt*, *vi* /a/ быць падобным да, мець падабенства
somma *f* сума
***sommèrgere** *vt* апускаць у ваду, пакрываць вадою, заталяць
sommergìbile *m* падводны човен
sommerso *agg* затоплены, пакрыты вадою; *пер*. нябачны, прыхаваны; ***economìa s.a*** шэрая/ ценявая эканоміка (*непадкантрольная ўладзе і скарбу*)
sommo *1agg* найвышэйшы, найвялікшы; *2m* вяршыня, верх
sondaggio *m* зандаванне, прамацанне; ***condurre il s.*** праводзіць зандаванне
sonno *m* сон; ***ho s***. я хачу спаць
sono *1 а. адз. л. і 3 а. мн. л. ц. ч. да* èssere
sonoro *agg* гукавы; звонкі, гучны
sopportare *vt* падтрымаць
sopra *avv* над, па-над, зьверху
sopracciglio *m* брыво
sopratutto *avv* асабліва, найперш
soppravvivere *vi* выжыць, застацца жывым
soppressivo *agg* які душыць, які нішчыць, здушальны
soppresso *1agg* здушаны, ліквідаваны; *2pp да* sopprìmere
***sopprìmere** *vt* ухіляць, ліквідаваць
sopra *1avv* уверсе, наверсе, зьверху; наверх; *2prep* на, над; звыш, болей
sopraffazione *f* прыгнёт, уціск; ***s. dell'uomo sull'uomo*** уціск чалавека чалавекам
***sopraggiùngere** *1vi* раптоўна надыходзіць, неспадзявана здарацца; *2vt* даганяць
soprannominare *vt* празваць, даць мянушку
sopratutto *avv* асабліва, пераважна, галоўным чынам
sopravvalutare *vt* пераацэньваць, ацэньваць завысока
***sopravvenire** *vi* здарацца, адбывацца, нечакана зьяўляцца
sopruso *m* злоўжыванне, гвалт
sorcio *m* мыш
sordo *agg* глухі; таемны; невыразны
sorella *f* сястра
sorgente *f* крыніца
***sòrgere** *vi* уставаць, узьнімацца; бруіцца
sorpasso *m* абгон
***sorprèndere** *vt* (*як* pèndere) засьцігаць зьнянацку; здзіўляць, дзівіць
sorpresa *f* нечаканасць, сюрпрыз
sorrìdere *vi* усьміхацца
sorriso *1m* усьмешка; *2pp да* sorrìdere
sorso *m* глыток; ***fare un s***. адпіць
sorta *f* гатунак, якасць, род
sorte *f* лёс, доля
sorto *pp да* sorgere
sorvegliare *vt* назіраць, наглядаць
sorveglianza *f* нагляд, назіранне
sorvolare *vt* лётаць, аблятаць; лунаць
***sospèndere** *vt* (*як* pèndere) падвешваць, вешаць; прыпыняць, адкладаць
sospensione *f* падвешанне; адкладанне, прыпыненне
sospeso *1agg* падвешаны, вісячы; *2pp да* pèndere)
sospettare *vt* падазраваць, недавяраць
sospetto *m* падозранне
sospirare *vi* уздыхаць
sosta *f* прыпынак, перапынак; ***una auto in s***. аўтамбіль на стаянцы; ***divieto di s***. прыпынак забаронены
sostantivo *m грам*. назоўнік
sostanza *f* рэчыва; сутнасць, зьмест
***sostenere** *vt* (di) вытрымаць, перанесьці; сцьвярджаць; падтрымліваць
sostenitore *m* прыхільнік, абаронца
sostituire (-sc-) *vt* замяняць
sostituto *m* намесьнік
sotterràneo *1agg* пад'земны; *2m* скляпенне; ***nei s.i*** у лёхах, у сутарэнні

sottile *agg* тонкі; худы, кволы; слабы (*голас*); тонкі, дасьціпны
sotto *1avv* унізе, уніз; *2prep* пад; менш, каля; пры, пад час
sottochiave *avv* замкнёны; ***tenere s. per un po`*** патрымаць трошкі пад замком
sottofondo *m* фон /*музычны*/
sottolineare *vt* падрэсьліць
sottolineatura *f* падкрэсьленне
sottomarino *agg* падводны
***sottomèttere** *vt* падпарадкаваць; прапаноўваць на разгляд, падаваць
sottopassaggio *m* пад'земны пераход
sottoporre *vt* (*як* porre) падкладаць; падвяргаць; падпарадкоўваць; ***s. ad esami*** падвяргаць экзаменам; абсьледаваць (*хворага*)
sottoscrìvere *vt* падпісваць
sottoterra *1m inv* склеп; *2avv* пад зямлёю
sottotìtolo *m* субцітр
sottovalutare *vt* недаацэньваць
sottovoce *avv* ціхенька, напаўголаса
***sottrarre** (*як* trarre) *vt* адбіраць, забіраць; вызваляць, пазбаўляць /*чаго-н. непрыемнага*/; *мат*. аднімаць
souvenir *m* сувенір
sovente *avv* часта
sovrafollamento *m* перапоўненасць
sovrano *1agg* найвышэйшы; суверэнны; *2m* манарх
sovversivo *agg* падрыўны; бунтоўны
spaccare *vt* калоць, сячы
spaccato *agg* расколаты, рассечаны, разьбіты; заўзяты
spaccatura *f* трэшчына, шчыліна; ***s. insanàbile*** незагойная рана
spacciatore *m* распаўсюднік; прадавец; ***s. di droghe*** гандляр наркотыкамі, прадавец наркотыкаў
spada *f* меч
spalancare *vt* расчыніць, шырока адчыніць
spalla *f* сьпіна; плячо; ***lasciare alle s***. пакінуць ззаду; ***trasportare a s.e*** пераносіць на плячах
sparare *vt* страляць; ***s. i razzi*** выпускаць ракеты
***spàrgere** *vt* рассыпаць, раскідаць разьліваць
sparire (-sc-) *vi* (da) зьнікаць, прападаць; ***sparisci !*** зьнікні!
sparo *m* стрэл
sparso *1agg* рассыпаны, раскіданы; пакрыты; *2pp да* spàrgere
spartiacque *m invar* водападзел; *пер*. вяха, этап
spartire *vt* дзяліць, падзяляць
spaventare *vt* палохаць, страшыць; ***s.rsi*** палохацца
spaventato *agg* палоханы, спужаны
spavento *m* жах, страх
spaventoso *agg* страшны, жахлівы
spaziale *agg* прасторавы; касьмічны; ***nave s***. касьмічны карабель
spazio *m* прастора; месца; інтэрвал; ***lo s. proprio*** уласная прастора
spazzatura *f* сьмецце
spazzino *m* падмятальшчык, дворнік
spazzolino *m* зубная шчотка
specchiarsi адлюстроўвацца, адбівацца; глядзецца ў люстэрка
specchio *m* люстэрка
speciale *agg* адмысловы, сьпецыяльны
specialità *f* спецыяльнасць
specializzato *agg* спецыялізаваны
specialmente *avv* асабліва
specie *1 f invar* від; ***s. protette*** ахоўныя віды; ***che s. di*** што за; якога кшталту; *2avv* асабліва
spedire (-sc-) *vt* адпраўляць, пасылаць
spedizione *f* адсылка, адпраўка; экспедыцыя; паход
spègnere** *vt* тушыць, выключаць; ***spegno il fuoco я патушу агонь; ***s.rsi*** прапасьці
***spèndere** *vt* траціць, выдаткоўваць
spennare *vt* скубці (*птушку*)
spensierato *agg* легкадумны, бесклапотны, бяздумны
spento *1agg* патухлы, патушаны; нядзейны (*вулкан*); *2pp да* spègnere

speranza *f* надзея, спадзяванне; ***nella s. che*** спадзеючыся, што
sperare *1vt* спадзявацца, чакаць; *2vi* спадзявацца на; ***spero non si tratta di.***.. спадзяюся, не трэба будзе...
sperimentare *vt* паспрабаваць, пакаштаваць
spesa *f* выдатак, затрата; ***fare la s***. рабіць пакупкі, ісьці ў краму
speso *1agg* патрачаны, зрасходаваны**;** *2pp да* spèndere
spesso *1agg* таўсты; густы, шчыльны; *2avv* часта; ***più s.*** часьцей
spessore *m* таўшчыня; шяыльнасць
spettàcolo *m* відовішча; сьпектакль; ***s. sportivo*** спартыўнае відовішча
spettare *vi* належаць, вынікаць
spettatore *m* глядач
spettatrice *f* глядачка
spettro *m* сьпектр; здань, прывід
spia *f* шпег, шпіён; сігнальная лямпачка
spiacere** *vi* не падабацца; ***mi spiace мне шкада
spiacèvole *agg* непрыемны
spiaggia *f* пляж, узьбярэжжа
spiare *vt* цікаваць, шпіёніць; сачыць
spiazzo *m* паляна; пляцоўка
spiccato *agg* прыкметны, буйны
spìccioli *mpl* дробязь, дробныя грошы
spiegare *vt* тлумачыць; разгарнуць; ***a sirene spiegate*** з уключанымі на ўсю моц сірэнамі
spietato *agg* бязьлітасны, няміласэрны
spìngere** *vt* штурхаць; змушаць, даводзіць; ціснуць; ***s. sul pedale del gas націскаць на/ педаль газу; ***s. giù in*** скінуць у
spinotto *m* шпень, палец (*тэхнічны*)
spinta *f* штуршок, імпульс; стымул, дапамога, падтрымка; ***sotto la s. di*** з-за, пад уплывам, пад узьдзеяннем
spinto *1 agg* рызыкоўны; ***s. da*** змушаны, прыціснуты (*чым-н.*); *2pp да* spìngere
spionaggio *m* шпіянаж; ***sospettare di s.*** падазраваць у шпіянажы
spirare *vi* дзьмуць, веяць; зыходзіць /*пах*/; канчацца /*тэрмін*/
spirìto *m* дух, розум; сутнасць
splèndere *vi* блішчаць, ззяць
splendido *agg* выдатны, бліскучы
spoglia *f* покрыва, абалонка***; sotto mentite s.e*** пад чужым імем
spogliare *vt* распранаць, здымаць вопратку; ***s.rsi*** распранацца
spolverare *vt* выціраць, выбіваць пыл; ***s. la strada*** месьці вуліцу
sponda *f* бераг; край, борт; схіл; ***s.e abbassate*** адкінутыя барты (*кузава*)
sponsorizzare *vt* фундаваць, даваць грошы на
spopolare *vt* абязьлюдзіць; ***s.rsi*** абязлюдзець
sporcare *vt* пэцкаць, брудзіць; ***s.rsi*** пэцкацца
sporco *agg* брудны; ***s. di vernice*** запэцканы ў фарбу; ***lo s***. бруд
spórgere** *vt* (*як* pòrgere) высоўваць, выстаўляць; ***s.rsi высоўвацца
sportello *m* акенца (*касы і пад.*)
sportivo *1m* спартовец; *2agg* спартыўны; ***spettàcolo s.*** спартыўнае відовішча
sporto *pp да* spòrgere
sposare *vt* жаніць, аддаваць замуж; ***s.***, ***s.rsi*** жаніцца, ісьці замуж
sposo *m* жаніх; ***gli sposi*** маладыя
spostamento *m* зрух, перастаноўка
spostarsi скрануцца, паварушыцца; перавозіцца, транспартавацца; перамяшчацца
spot *m* кліп; ***s. televisivi*** тэлевізійныя кліпы
sprangare *vt* зачыніць на засаўку; ***s. la finestra*** шчыльна зачыніць акно
sprèmere *vt* выціскаць; вымагаць
sprezzante *agg* пагардлівы
spuma *f* пена
spumante *m* шыпучае віно, “шампанскае”

spuntino *m* перакуска; ***niente s. della buonanotte per oggi*** ні кавалачка хлеба на вячэру сёння
sputare *vi* пляваць, пляваццa
squadra *f* брыгада; каманда; навугольнік
squàllido *agg* мізэрны, убогі; змарнелы
squalo *m* акула
squillare *vi* зьвінець; ***il telèfono squillò*** зазьвінеў тэлефон
squisito *agg* вытанчаны, далікатны
sradicare *vt* выкараніць, выкарчаваць
stabilimento *m* установа, прадпрыемства
stabilire (-sc-) *vt* вызначыць, устанавіць
staccare *1vt* аддзяляць, адрываць; *2vi*, ***s.rsi*** адрывацца, аддзяляцца
stadio *m* стадыён; ***allo s***. на стадыёне
stagione *f* пара году, сезон
stagno I *m* цына (*метал St*)
stagno II *m* копанка, сажалка
stalagmite *f* сталагміт
stalattite *f* сталактыт
stalla *f* стайня, хлеў; ***le s.e*** хлявы
stalliere *m* конюх
stallo *m* месца, крэсла /*дэпутата*/; шах /*у шахматах*/; ***la situazione di s.*** небясьпечнае становішча
stamattina *f* сёння раніцаю/ зранку
stambecco *m* горны казёл
stampa *f* друк, прэса
stampare *vt* друкаваць
stancare *vt* стамляць, надакучваць
stanchezza *f* стома, стомленасць; ***che s.!*** як я стаміўся/ стамілася!
stanco *agg* стомлены, зьнясілены; раздражнёны
stanotte *avv* сёння ўначы, сёння ноччу
stanza *f* пакой; палата /*бальнічная*/
stare** *vi* (sto, stai, sta, stiamo, state, stanno) стаяць, быць, знаходзіцца; доўжыцца; ***s. per + *inf* зьбірацца *што-н.* зрабіць; ***io non ci sono mai stata*** я там ніколі не была; ***ben ti sta, zio*** так табе і трэба!
stasera *avv* сёння ўвечары/ вечарам
statale *agg* дзяржаўны
statista *m* дзяржаўны дзеяч
stato *m* дзяржава; статус, стан
statuetta *f* статуэтка
statunitense *agg* амерыканскі, з ЗША
statura *f* рост; ***pìccolo di s.*** малога росту
stavolta *avv* гэтым разам
stazione *f* станцыя, вакзал
stecchino *m* зубачыстка
stella *f прам*., *пер*. зорка; ***salire alle s.e*** узьняцца да неба (*пра цэны*)
stemma *m* герб
stèndere** *vt* рассьцілаць, раскладаць; разьвешваць (*бялізну*); ***s.rsi прылегчы
stendibiancherìa *m invar* вешалка для бялізны (*каб сушыць*)
stentare *1vi* цярпець нястачу, жыць у галечы; *2vt* рабіць *што-н*. з цяжкасьцю
stento *1agg* бедны, убогі; *2m* галеча, нястача; ***a s***. з цяжкасьцю
stèreo *agg* стэрэа; ***lo s.*** плэер
sterile *agg* стэрыльны, бясплодны; *пер*. пусты, марны; ***s.i polèmiche*** беззьмястоўныя спрэчкі
sterminare *vt* зьнішчыць, вынішчыць
steso *1agg* разьвешаны, разасланы; ляжачы; *2pp да* stèndere
stesso *1agg* такі ж, аднолькавы; сам; *2m* тое ж самае, адно і тое ж
stima *f* павага
stimolare *vt* стымуляваць, заахвочваць
stipendio *m* заробак
stirare *vt* выцягваць, расьцягваць; прасаваць; ***s.rsi*** пацягвацца
stiva *f* трум /*карабля*/
stivale *m* бот, чобат
stolto *agg* дурны, тупы
stomachèvole *agg* агідны, невыносны
stòmaco (*pl* -chi, -ci) *m* страўнік; *пер*. сьмеласць
***stòrcere** *vt* скрывіць; вывіхнуць; скажаць, перакручваць

storia *f* гісторыя, падзея
stòrico (*pl* -ci) *1agg* гістарычны; *2m* гісторык
stormo *m* натоўп, тлум
strabiliante *agg* дзівосны, страшэнны
stracolmo *agg* паўнюткі, поўны як вока
strada *f* дарога, шлях, вуліца; ***andarsene per la sua s.*** пайсьці сваёй дарогаю; ***èssere sulla buona s.*** быць на правільным шляху
stradale *agg* вулічны, дарожны
straduccia *f* вулічка
strage *f* бойня, разьня
stragrande *agg* велізарны; ***s. maggioranza*** пераважная большасць
stramazzare *1vt* шпурляць на зямлю; *2vi* грымнуцца
strangolare *vt* душыць
straniero *1agg* іньшаземны, чужаземны; *2m* іньшаземец, чужаземец
strano *agg* дзіўны, незвычайны
straordinario *agg* незвычайны, надзвычайны; ***viaggio s.*** незабыўнае падарожжа
strappare *vt* торгаць, тузаць; ірваць, вырываць, зрываць
strappo *m* вырыванне, разрыванне
***stravòlgere** *vt* перавярнуць, вывернуць; перакруціць, пераіначыць
stravolto *1agg* перайначаны; перавернуты; узрушаны; *2pp да* stravòlgere
strega *f* варажбітка, вядзьмарка; чароўная жанчына
stregare *vt* завараражыць, зачараваць
stregone *m* чарадзей, вядзьмар
stremato *agg* зьнясілены, стомлены змораны
strepitoso *agg* шумны, гучны
stretto 1*agg* вузкі, цесны; пільны; *2m* пратока; цясьніна; *3pp да* stringere
strìngere** *vt* сьціскаць, прыціскаць; змушаць; ***s.rsi la mano паціскаць руку
striscia *f* палоса, палоска
strofinare *vt* церці, шараваць, націраць
strumento *m* прылада, апарат; ***s. musicale*** музычны інструмент
struttura *f* будова, структура
studente *m* студэнт
studentessa *f* студэнтка
studiare *vt* вывучаць, вучыць; дасьледаваць
studio *m* вывучэнне, дасьледванне
stufo *agg* абрыдлы, сыты
stupidàggine *f* бязглузьдзіца, тупасць
stùpido *agg* дурны, бязглузды, тупы
stupifacente *m* наркотык
stupire (-sc-) *vt* зьдзіўляць, уражваць
stupore *m* зьдзіўленне; ***con suo grande s.*** да свайго вялікага зьдзіўлення
su *1avv* наверсе, наверх; *2prep* па, на, над, у; пра, на; прыблізна, каля
sua *pron. poss. sing f* ейны, яе, свая
subire (-sc-) *vt* зносіць, цярпець, трываць; ***s. danni*** панесьці страты
sùbito *1agg* нечаканы, неспадзяваны; *2avv* зараз, адразу ж, неадкладна; ***non potevi dirlo s.?*** ты не мог сказаць гэта адразу?
***succédere** *vi* адбывацца, надарацца; быць (*за чым-, кім-н.),* займаць (*чыю-н. пасаду*)
successivo *agg* наступны
successo *1m* падзея, здарэнне; посьпех; *2pp да* succédere
succo *m* сок
sud *m* поўдзень; ***sud est*** паўднёвы усход; ***sud ovest*** паўднёвы захад
sudare *vi* пацець
suddivìdere** *vt* падзяляць, разьдзяляць; ***s. per categoria падзяляць на катэгорыі
sùdicio *agg* брудны, запэцканы; непрыстойны
sudore *m* пот
sue *pron. poss fpl* свае, іхнія
sufficiente *agg* дастатковы, здавальняючы; ***èssere più che s***. быць

больш чым дастатковым; ***s.i prove*** дастатковыя доказы
suffisso *m* суфікс
suggerimento *m* падказка; парада, прапанова
suggerire (-sc-) *vt* падказваць, нагадваць
suggestivo *agg* чароўны, хвалюючы
sugli = su + gli
sugo *m* сок; соўс
sui = su + i
suicidarsi пазбаўляць сябе жыцця, канчаць жыццё самагубствам
suicidio *m* самагубства
sul = su + il
**sull`** = su + l`
sulla = su + la
sullo = su + lo
suo *agg poss*. яго, ягоны, свой
suòcera *f* цешча; сьвякруха
suòcero *m* цесць; свёкар
suoi *pron poss. mpl* ягоныя, свае
suolo *m* зямля, глеба, грунт; пласт
suonare *vt*, *vi* званіць; іграць; гучаць; ***s. alla porta*** званіць у дзьверы
suono *m* гук, гучанне; ***l`acca non ha s.*** літара *«h»* не вымаўляецца
superare *vt* пераадолець, перамагчы; перавышаць
superbo *agg* ганарлівы, фанабэрысты
superficiale *agg* павярхоўны, вонкавы; *пер*. неглыбокі, павярхоўны
superficie *f* паверхня
superiore *1agg* верхні, большы, лепшы; старшы, вышэйпасадны; *2m* начальнік
superiorità *f* перавага, панаванне
superlativo *m* найвышэйшая ступень
supermercato *m* супермаркет
sùpplica *f* просьба, мальба
supplicare *vt* прасіць, маліць, упрошваць
***supporre** *vt* меркаваць, дапускаць, лічыць
supremo *agg* вярхоўны, найвышэйшы
suscettìbile *agg* уражлівы; які дапускае
suscitare *vt* выклікаць, спараджаць, ствараць
susseguire *vi* ісьці за (*адзін за адным*)
svago *m* весялосць, пацеха; задавальненне
svanire (sc) *vt* зьнікаць, прападаць; рассейвацца
sveglia *f* абуджэнне; будзільнік
svegliare *vt* будзіць; абуджаць; ***s.rsi*** прачынацца
sveglio *agg* які не сьпіць; жывы, бадзёры; ***ti sei s.a?*** ты прачнулася?
svelare *vt* здымаць покрыва; выкрываць
svelto *1agg* спрытны, увішны; зграбны; *2avv* хуценька, спрытна
svenire *vi* абамлець
sventato *agg* выкрыты, раскрыты
sventolare *1vt* махаць; *2vi* лунаць (*сьцяг*)
sventura *f* няшчасьце, бяда
svestire *vt* распранаць; ***s.rsi*** распранацца
svettare *vt* абразаць шчыкі /*дрэў*/
sviluppare *vt* разьвіваць; разблытваць
sviluppo *m* разьвіццё, рост; хада /*падзей*/
svìzzero *1agg* швейцарскі; *2m* швейцарац
svòlgere** *vt* разгортваць; праводзіць, ажыццяўляць; s. il suo lavoro*** праводзіць сваю працу/ ажыццяўляць сваю дзейнасць; ***s. una funzione di*** выконваць *якую-н*. функцыю; ***s. còmpiti*** выконваць хатнія заданні; ***s.rsi*** праходзіць, адбывацца
svolgimento *m* ажыццяўленне, рэалізацыя
svolta *f* паварот, рог (*вуліцы*)
svolto *1agg* праведзены**,** ажыццёўлены; 2*pp да* svòlgere

t T

tacco *m* абцас
taccuino *m* нататнік, запісная кніжка
tacco (*pl* -chi) *m* абцас

***tacere** *vi* маўчаць
taglia *f* рост; ***èssere di t. media*** быць сярэдняга росту
tagliando *m* купон; талон
tagliare *vt* рэзаць, разразаць; наразаць; ***t. la legna nel bosco*** сячы, рэзаць дровы ў лесе
tale *1agg* такі, падобны; *2pron dimostr* нехта
talmente *avv* настолькі, гэтак; ***t.bello che*** такі прыгожы, што; ***èssere t. infuriato*** быць настолькі раззлаваным
talpa *f* крот; таемны агент
taluno *1agg* некаторы; *2pron* нехта, хтосьці; (*pl* taluni) нейкія, пэўныя
talvolta *avv* часам, іншым разам
tamburo *m* барабан
tana *f* нара, бярлог, лагво
tanaglia *f* абцугі, шчыпцы
tangente *1agg* датычны; *2f* датычная; тангенс
tanto *1agg* вялікі, значны; ***mi piace tantìssimo*** мне гэтак падабаецца; *2pron dimostr*. шмат хто, гэта; *3avv* вельмі, столькі, надта; ***t. che*** пакольку; ***è t.i altri*** і шмат хто яшчэ; ***t. .. quanto...*** гэткі ж… як і…
tantomeno *avv* тым менш; ***ni t***. ні тым болей
tappa *f* этап; прыпынак
tappare *vt* затыкаць, закубрыць; ***t.rsi il naso*** заткнуць/ заціскаць нос
tappetto *m* дыван; абрус; ***bombardamento a t***. дывановае бамбардаванне, бамбардаванне плошчамі
tappo *m* корак, заткала
tardare *1vi* забаўляцца, пазьніцца; *2vt* затрымліваць
tardi *avv* позна; ***più t***. пазьней; ***si è fatto t***. ужо позна
targa *f* тарча, шчыт; нумарны знак
targata *f* нумарны знак (*аўтамабіля*)
tariffa *f* тарыф, расцэнка
tartaruga *f* чарапаха
tasca *f* кішэнь
tassa *f* (su) падатак; такса, плата
tassi *m* таксі
tastiera *f* клавіятура
tasto *m* дотык; мацанне; клавіш; ***bàttere il t. giusto*** закрануць адчувальную струнку, закрануць за жывое
tatuaggio *m* татуіроўка
taverna *f* карчма
tàvola *f* стол; дошка; табліца
tazza *f* кубачак; келіх
te *pron* цябе
tè *m* гарбата, чай
teatrale *agg* тэатральны
teatro *m* тэатр
tècnica *f* тэхніка
tècnico (*pl* -ci) *1agg* тэхнічны; *2m* спецыяліст, тэхнік
tedesco *1agg* нямецкі; *2m* немец; нямецкая мова
tègola *f* чарапіца
tela *f* тканіна, палатно
telàio *m* кросны; каркас; ***lavorare al t***. сядзець за кроснамі, ткаць
telecomando *m* пульт дыстанцыйнага кіравання /*тэлевізарам*/
telefonare *vt* тэлефанаваць
telefonata *f* тэлефонны званок, тэлефанаванне; ***le t.e fioccano alla segreteria*** тэлефонныя званкі не змаўкаюць у сакратарыяце
telefonino *m* мабільны тэлефон; ***chiamare con il t***. званіць па мабільным тэлефоне
telèfono *m* тэлефон
televisione *f* тэлевізія, тэлебачанне
televisivo *agg* тэлевізійны
televisore *m* тэлевізар
telo *m* палатно; шырыня (*тканіны*)
tema *m* тэма; корань, аснова (*слова*)
temere *vi* баяцца; сумнявацца
temperatura *f* тэмпература
tempesta *f* навальніца; бура, шторм
tempia *f* скроня
tempio *m* храм
tempo *m* час; надвор'е; тэмп; ***da t***. даўно; ***in t.*** у час, своечасова; ***èssere sempre in t. a farlo*** заўсёды пасьпець зрабіць *што-н.*; ***in breve t***. неўзабаве

temporale *1agg* часовы, мінучы; *2m* непагадзь, навальніца
temutissimo *agg* грозны
temuto *agg* пагрозьлівы, застрашальны
tenace *agg* упарты, цягавіты, несаступлівы; вязкі, клейкі; трывалы, моцны
tenaglia *f* = tanaglia
tenda *f* палатка
tendenza *f* тэндэнцыя, цяга, імкненне; ***assecondare la t***. падтрымліваць тэндэнцыю
***tèndere** *vt* цягнуць, нацягваць; развешваць
tendenza *f* тэндэнцыя; схільнасць
tendenzialmente *avv* пераважна, больш-менш
tendòpoli *f invar* палаткавы пасёлак; ***tirare una t.*** усталяваць палаткавы пасёлак
tenebroso *agg* цёмны; загадкавы, змрочны
tenente *m* лейтэнант; ***t. d'esèrcito*** вайсковы лейтэнант
tenere** *1vt* трымаць, утрымліваць; ***t. in ordine трымаць у парадку; *2vi* трымаць, трымацца; ***tieni forte!*** трымайся мацней!; ***tieni un attimo il../la..!*** патрымай хвілінку...! ***t.rsi*** трымацца, стрымлівацца; лічыць сябе
tènero *agg* мяккі, пяшчотны
tennis *m* тэніс
tensione *f* напруга, напятасць
tentare *vt* (di) спрабаваць, правяраць; спакушаць
tentativo *m* спроба; ***t. fallito*** няўдалая спроба
tentazione *f* спакуса; ***resìstere alla t.*** супраціўляцца спакусе
tènue *agg* малы, слабы; нязначны, дробны
teorìa *f* тэорыя
tergicristallo *m* шыбаачышчальнік (*аўтамабіля*)
terminare *1vt* канчаць; *2vi* канчацца
tèrmine *m* мяжа, край; тэрмін; слова; ***portare a t***. ажыццявіць, зьдзейсьніць
terra *f* зямля; глеба; зямны шар
terremoto *m* землятрус
terreno *m* глеба, зямля; сухазем'е; мясцовасць; ***preparare il t***. *прам., пер.* падрыхтаваць глебу
terestre *agg* зямны; наземны
terrìbile *agg* жахлівы, жудасны, страшны
terribilmente *avv* страшэнна; ***t. amaro*** страшэнна горкі
terrificante *agg* жахлівы, страшны
terrore *m* жах; тэрор
terrorismo *m* тэрарызм
terrorista *m* тэрарыст
terrorizzare *vt* тэрарызаваць
terzo *num ord* трэці
tesi *f* тэза, канцэпцыя; дысертацыя
tesoriere *m* скарбнік
tesoro *m* скарб
teschio *m* чэрап
tèssera *f* білет (*членскі*); прадуктовая картка
tessuto *m* тканіна; *біял*. тканка
testa *f* галава, розум; галава, пярэдняя частка
testacoda *m invar* паварот на 180^0, паварот у супрацьлеглым накірунку; ***fare un t.*** зрабіць рэзкі разварот
testamento *m* тэстамент; запавет
testardo *agg* упарты; упарта
testata *f* край, перад; удар галавою
testimone *m* сьведка
testimoniare *vi* даваць паказанні, сьведчыць; ***t. contro di me*** даваць паказанні супраць мяне
testo *m* тэкст
testùggine *f* чарапаха
tetta *f* цыцка
tetto *m* дах, страха
tettònico (*pl* -ci) *agg* тэктанічны
ti *pron. pers*. табе, цябе
tièpido *agg* цёплы
tifare *vi* перажываць, хварэць (*за каманду*)
tifoso *m* заўзятар
timbro *m* штэмпель; тэмбр

timidezza *f* нясьмеласць, баязьлівасць
tìmido *agg* нясьмелы, сарамлівы
timone *m* стырно
timoniere *m* стырнавы
timore *m* страх, апасенне
***tìngere** *vt* фарбаваць
tìpico (*pl* -ci) *agg* тыповы
tipo *m* тып, від; узор, мадэль; ***èssere un t. tosto*** быць прайдзісьветам; ***un t. molto socievole*** вельмі гаваркі /прыязны чалавек
tirare *1vt* цягці, валачы; кідаць; страляць; *2vi* імкнуцца, дамагацца; дзьмуць (*пра вецер*); ***tira al massimo sul compenso*** як мага налягай на ўзнагароду
tirànnide *f* тыранія, тыранічнае кіраванне
tiranno *m* дэспат, тыран
tirare *vt* цягнуць, валачыць; расьцягваць, напінаць; прыцягваць; вабіць; кідаць; страляць
tiro *m* стрэл, страляніна
titolare *vt* назваць, даць назоў
tìtolo *m* назва, загаловак; тытул
toccare *1vt* чапаць, кратаць; іграць; *2vi* даводзіцца, выпадаць; датычыць; ***tocca a te*** твая чарга
tògliere** *vt* (tolgo, togli, toglie, togliamo, togliete, tolgono) прыбіраць, здымаць, прымаць; ***t.rsi la vita канчаць жыццё самагубствам
tolemaico (*pl* -ci) *agg* пталамееў
tollerare *vt* цярпець, трываць
tolto *1agg* адарваны; ***tolto «cosa» da «cosa»?*** адарваны што ад чаго?; *2pp да* tògliere
tomba *f* магіла
tonare *vi* грымець; грукатаць
tondo *agg* круглы; цэлы, поўны; тупаваты
tonnellata *f* тона
tono *m* тон, танальнасць
tonto *agg* дурны, дурнаваты
topo *m* мыш; ***t. di biblioteca*** кніжны чарвяк (*чалавек, які шмат чытае*)
tórbido *agg* мутны
tòrcere** *1vt* круціць; віць; гнуць; ***t. le braccia выкручваць рукі (*прымушаць*); *2vi* зьвярнаць, павярнаць
tormentare *vt* мучыць, мардаваць
tornare *1vi* (da) вяртацца (з); стаць (*якім-н.*); *2vt* вяртаць
torneo *m* турнір, спаборніцтва
torre *f* вежа
torrente *m* плынь, паток
torta *f* торт, салодкі пірог
tortellini *mpl* тартэліні /*кшталт пяльменяў*/
torto *1agg* скручаны, скрыўлены, гнуты, крывы; ***èssere nel t.*** быць няправым, не мець рацыі, памыляцца; *2pp да* tòrcere
tortura *f* катаванне; пакуты
torturare *vt* катаваць; мучыць
toscano *1agg* тасканскі; *2m* тасканец
tosse *f* кашаль
tòssico *agg* атрутны
totale *agg* поўны, цэлы, увесь
tovaglia *f* абрус
tour *m,* **tournee** *f* тур, турне; ***tournee. europeo/ mondiale*** еўрапейскае/ сусветнае турне
tra *prep* між, паміж; ***t. poco*** неўзабаве
trabochetto *m* пастка, сіло; падман
traccia *f* сьлед; ***sulle t.e di*** па *чыіх-н.* сьлядох
tracciare *vt* крэсьліць, разьмячаць
tracciato *1agg* накрэсьлены; *2m* траса
tradimento *m* здрада
***tradire** (-sc-) *vt* здраджваць, прадаваць
tradito *agg* выдадзены, здраджаны
traditore *m* здраднік
tradizionale *agg* традыцыйны
tradizione *f* традыцыя, завядзёнка
tradotto *1agg* перакладзены; *2pp да* tradurre
***tradurre** *vt* (*як* produrre) перакладаць (*з мовы на мову*)
traditore *m* здраднік
trafficante *m* (di) гандляр (*чым-н.*)
trafficare *vi* гандляваць; (in) займацца

tràffico (*pl* -ci) *m* гандаль; перавозкі; рух (*транспарту*)
trafugare *vt* красьці, зносіць
tragedia *f* трагедыя
traghetto *m* паром; пераправа
tràgico (*pl* -ci) *agg* трагічны
traguardo *m* ватэрпас, нівелір; фініш
tram *m* трамвай
tràmite *m* сьцяжынка, праход
tramonto *m* захад (*Сонца, Месяца*)
tranne *prep* акрамя
tranquillo *agg* ціхі, спакойны, рахманы; ***t.li, ragazzi!*** спакойна, хлопцы!
transitare *vi* праходзіць, пераходзіць
transitivo *agg* пераходны (*дзеяслоў*)
trapano *m* сьвердзел; дрыль
trapianto *m* перасадка; трансплантацыя
tràppola *f* пастка, сіло; падман
trarre** *1vt* здабываць, выймаць; *2vi* прыбягаць, сьпяшацца; ***t. partito здабыць выгоду
trascinare *vt* цягнуць, валачы
trascòrrere** *1vt* пра/бавіць (*час*); ***t. le vacanze al mare/ ***ai monti*** бавіць адпачынак ля мора/ у гарах; *2vi* мінаць, праходзіць (*пра час*)
trascuràbile *agg* нікчэмны, нявартны ўвагі
trascurare *vt* не браць пад увагу; запускаць, занядбаць
trascuratezza *f* занядбанасць, неахайнасць
trascurato *agg* нядбайны, неахайны; недагледжаны
trasferire (-sc-) *vt* перавезьці перавесьці, перамясьціць
trasformare *vt* ператвараць, мяняць
trasgressivo *agg* які парушае; ***èssere t.*** парушаць
traslocare *vt* перамяшчаць, пераводзіць; ***t.rsi a*** пераехаць у
trasmèttere** *vt* перадаваць; трансляваць ***t. ininterrottamente бесперапынна перадаваць
trasmissione *f* перадача; ***t. scientìfica*** навуковая перадача
trasparente *agg* празрысты
trasportare *vt* пераносіць, перавозіць
trasporto *m* перавозка; *pl* транспарт
trattamento *m* прыём, абыходжанне
trattare *1vt* абыходзіцца; частаваць; *2vi* закранаць, абмяркоўваць; ***t.rsi*** мець справы, кантачыць; ***si tratta di*** справа ідзе пра; ***spero solo non si tratta di...*** спадзяюся, што гэта не..;
trattativa *f* (*часьцей pl* trattative) перамовы
trattato *m* трактат, дасьледаванне; дамова, трактат
***trattenere** *vt* стрымліваць, затрымліваць
tratto *m*: ***ad un t.*** раптам, у адзін момант
trattore *m* трактар
trattoria *f* карчма; рэстарацыя (*ў Італіі*)
traverso *prep*: ***per t. su*** праз
travestirsi (da) перапрануцца (*кім-н.)*
***travòlgere** *vt* перакуліць, перавярнуць
travolto *1agg* перакулены, перавернуты; *2pp да* travòlgere
tre *num. card*. тры; трэці
treccia *f* каса (*валос*)
trecento *num card* трыста
tredicèsimo *num ord* трынаццаты
trèdici *num card* трынаццаць; трынаццаты
tregua *f* перамір’е; перадышка
tremante *agg* дрыжачы; ***t. di paura*** дрыжучы ад страху
tremare *vi* дрыжаць, трымцець, трэсьціся
treno *m* цягнік; ***t. merci*** таварны цягнік
trenta *num. card* трыццаць; трыццаты.
triàngolo *m* трохкутнік
tribù *f* племя, род
tribunale *m* суд
tridimensionale *agg* трохмерны
trincea *f* траншэя, акоп
trionfante *agg* трыумфальны, пераможны

trionfo *m* трыумф, перамога, ўрачыстасць
triplo *agg* патройны, патроены
triste *agg* сумны, маркотны, зажураны
tristemente *avv* маркотна, сумна; ***t. famoso*** сумнавядомы, ліхой славы
tristezza *f* смутак, маркота, сум
trògolo *m* карыта, ночвы
troncare *vt* ламаць, адразаць, адсякаць
tronco *1agg* адрэзаны, адсечаны; *2m* ствол (*дрэва*); калода; тулава
tropicale *agg* трапічны
troppo *1agg* празьмерны, залішні, вялікі; *2avv* надта, вельмі; ***sono t.i*** іх зашмат; ***di t.*** яшчэ болей
trovare *vt* знайсьці, напаткаць, сустрэць; ***t.rsi*** знаходзіцца; сустракацца
trovata *f* знаходка; выдумка; вынаходніцтва
truccarsi грыміравацца, маскавацца
trucco *m* грым; падман; штука, трук
tu *pron. pers*. ты; ***dare del tu*** быць на «ты»
tua *agg* , *pron. poss*. *f* твая, свая
tùbero *m* клубень
tubo *m* труба, трубка, шланг
tue *agg*, *pron. poss fpl* твае, свае (*ж.р.*)
tuffare *vt* апускаць у ваду; ныраць
tuffo *m* ныранне, нырэц; скачок у ваду
tulipano *m* цюльпан
tumore *m* пухліна; ***t. maligno*** злаякасная пухліна
tuo *agg*, *pron. poss*. твой, свой
tuoi *agg poss*. *mpl* твае, свае (*м.р.*)
tuonare *vi* = tonare
tuono *m* гром; грукат
turbare *vt* рабіць мутным, муціць; трывожыць, хваляваць, бянтэжыць
turismo *m* турызм
turista *m*, *f* турыст, -ка
turìstico (*pl* -ci) *agg* турыстычны
turno *m* чарга; зьмена; ***a t.*** па чарзе
tuta *f* камбінезон, сьпецвопратка; ***t. da aeròbica*** касьцюм для аэробікі
tuttavìa *avv* аднак, усё-ткі, тым не менш
tutto *1agg* увесь, цэлы, поўны; *2pron. indef.* усё; *3avv* зусім, абсалютна; ***fare di t. per*** + *inf* зрабіць усё, каб..; ***farò di t. per trovarlo***! я зраблю ўсё, каб знайсьці яго! ***del t.*** зусім; ***per t.a la notte*** усю/ цэлую ноч
tuttora *avv* увесь час, усё яшчэ

u U

ubbidienza f
ubbidire (-sc-) *vi* слухаць, падпарадкавацца
ubertoso *agg* урадлівы
ubriaco *1agg* п’яны; *2m* п’яніца
uccello *m* птушка
***uccìdere** *vt* забіваць, зьнішчаць
ucciso *1agg* забіты; *2pp да* uccìdere
udire (спраж. ў ц. часе***:** odo, odo, ode, udiamo, udite, odono**)** *vt* чуць; ***udite!*** слухайце!
udito *1agg* чужы, пачуты; *2m* слых
uffa *inter* ух! (*расчараванне ці нецярплівасць*)
ufficiale *1agg* афіцыйны; *2m* афіцэр
ufficio *m* бюро, установа; ***u. informazioni бюро*** даведак
uguaglianza *f* роўнасць
uguale *agg* роўны, аднолькавы
ulcera *f* язва
ulivo = olivo *m* аліўкавае дрэва
ulteriore *agg* наступны, далейшы
ultimamente *avv* нядаўна, апошнімі часамі
ùltimo *agg* апошні, астатні
ultravioletto *agg* ультрафіялетавы
umanità *f* чалавецтва; гуманнасць
umano *m* (*pl* gli umani) чалавек
umidità *f* вільготнасць, вільгаць
ùmido *agg* вільготны, сыры, мокры
umiliare *vt* прыніжаць
ùmile *agg* сьціплы, просты; бедны
umiliazione *f* прыніжэнне; зьнявага; пакора

umiltà *f* пакора
umorismo *m* гумар
un *гл*. uno
una *1неазнач. арт. ж. р*.; *2f* гадзіна (*дня*, *начы*); *3pron. indef* адна; ***a una a una*** па адной
uncino *m* крук
undicèsimo *num ord* адзінаццаты
ùndici *num. card*. адзінаццаць; адзінаццаты
***ùngere** *vt* мазаць, змазаць
unghia *f* кіпець, ногаць
unguento *m* мазь
ùnicamente *avv* толькі, выключна
ùnico (*pl* -ci) *agg* адзіны; адзінкавы; незвычайны
unificare *vt* уніфікаваць, зрабіць аднамасным
uniforme *1agg* аднамасны, аднолькавы; *2f* уніформа, форма
unione *f* аб'яднанне, хаўрус, еднасць
unire (-sc-) *vt* яднаць, лучыць, злучаць; ***u.rsi*** яднацца, гуртавацца
unità *f* адзінка; еднасць, лучнасць
unito *agg* злучаны; зьяднаны, адзіны
universale *agg* усеагульны, універсальны; align рознабаковы; паўсюдны
università *f* універсітэт
universo *m* сусьвет
uno *1agg num. card*. адзін; першы; *2pron. indef*. хтосьці, нехта; 3 *неазнач. арт. м. р*.; *4m* адзін, адзінка (*лічба*)
uòmini *mpl да* uomo
uomo *m* (*pl* uòmini) чалавек; мужчына
uovo *m* (*pl* le uova) яйка
uragano *m* ураган, бура
urbano *agg* гарадскі; ветлівы
urgente *1agg* пільны, тэрміновы; *2avv* пільна, тэрмінова
***ùrgere** *1vt* падганяць, прысьпешваць; *2vi* пільна патрабавацца
urlare *vi* гарлапаніць, крычаць
urna *f* урна; выбарчая скрыня
urtare *1vt* штурхаць; раздражняць; *2vi* выцяцца, ударыцца; ***u.rsi*** сутыкацца, натыкацца
urto *m* удар, штуршок
usanza *f* звычай, завядзёнка
usare *vt* ужываць, выкарыстоўваць
usato *agg* ужываны
***uscire** *vi* (esco, esci, esce, usciamo, uscite, econo) выходзіць; удавацца; выдавацца
uscita *f* выхад, выйсьце; ***lìbera u***. звальненне, дазвол пакінуць казарму
usignolo *m* салавей
uso *m* выкарыстанне; звычай, звычка; манер, мода
utente *m* карыстальнік; абанент
ùtile *agg* карысны, прыдатны
utilizzare *vt* выкарыстоўваць
utilizzazione *f* выкарыстанне
uva *f* вінаград

v V

va *3 а. адз. л. да* andare; ён/ яна ідзе
và *2 а. адз. л .заг. ладу да* andare; ідзі
vacanza *f* вакансія; адпачынак; ***èssere in v***. быць у адпачынку; ***v.e*** вакацыі
vacca *f* карова
vaccino *1agg* каровяччы, каровін; *2m* вакцына
vagabondo *1agg* бадзялы, валацужны; *2m* бадзяга, валацуга
vagire *vi* плакаць, рэндзіць (*пра маленькіх дзетак*)
vago (*pl* -ghi) *agg* няпэўны, няясны, затуманены
vagone *m* вагон
valanga *f* сьнежная лава; куча; ***arrivano soldi a v***. грошы цякуць ракою
***valere** *vi* (valgo, vali, vale, valiamo, valete, valgono) каштаваць, мець цану
valico (*pl* -chi) *m* перавал; пераправа
valido *agg* дужы; сапраўдны, законны
valigia *f* валіза, чамадан
vallata *f* даліна
valle *f* даліна, дол, нізіна

valore *m* вартасць, каштоўнасць, цана; мужнасць
valutare *vt* цаніць; ацэньваць, вызначаць вартасць
valvola *f* клапан, засаўка; радыёлямпа
vampata *f* пошуг, полымя
vampiro *m* вампір
vàndalo *m* вандал
vaneggiare *vi* трызьніць
vanga *f* рыдлёўка
vangelo *m* евангелле
vanità *f* марнасць, мітусьня; славалюбства
vanitoso *agg* славалюбны, пыхлівы
vano *1agg* пусты, марны, нікчэмны; ***in v.*** марна; ***speranza v.a!*** марнае спадзяванне!
vantaggio *m* перавага, выйгрыш; ***trarre v***. атрымаць выгаду/ перавагу
vantaggioso *agg* выгодны
vantare *vt* хваліць, расхвальваць; хваліцца, задавацца
vanto *m* выхваленне, задаванне
vapore *m* пара
variante *f* варыянт
variazione *f* зьмяненне, перамена
varietà *f* разнастайнасць; разнавіднасць
vario *agg* розны, разнастайны
variopinto *agg* стракаты, разнамасны
vasca *f* басейн; чан; ***v. da bagno*** ванна
vaso *m* пасудзіна, гаршчок; судзіна; ***v.i capilari*** капіляры
vasoio *m* разнос (*для кубачкаў, піrожных і пад.*)
vasto *agg* шырокі, прасторны
vecchietta *f* старая /*жанчына*/
vecchio *agg* стары; старадаўні
vedere** *vt* бачыць; глядзець; ***far v. паказаць; ***facci v***... пакажы нам; ***v.rsi*** бачыцца; ***dovere vedersela con*** мусіць разабрацца з (*кім-н.*); ***non v. l'ora di*** + *inf* прагнуць, нецярпецца, карцець +*інф*
vedova *f* удава
vedovo *m* удавец
veduta *f* погляд, позірк; выгляд, краявід
vegetale *agg* расьлінны
vegetariano *1agg* вегетарыянскі; *2m* вегетарыянец
vegetazione *f* расьліннасць, флора; гібенне
veglia *f* няспанне, бяссонная ноч; вечарынка
vegliare *vi* не спаць, пільнаваць; працаваць ноччу
veìcolo *m* транспартны сродак; канал, труба; пераносчык /*хваробы*/
vela *f* ветразь
veleno *m* атрута, яд
velenoso *agg* атрутны
veliero *m* парусьнік
veloce *agg* шпаркі, хуткі
velocemente *avv* хутка
velocità *f* хуткасць, шпаркасць
vendemmia *f* збор вінаграду
vendemmiare *vt*, *vi* зьбіраць вінаград
vèndere *vt* прадаваць
vendetta *f* помста
vendicare *vt* ад/помсціць за; ***v.rsi di*** адпомсьціць *каму-н.*
vèndita *f* продаж
venditrice *f* гандлярка, прадавачка
venerdì *m* чацьвер; ***il v***. па чацьвяргах
veneto *1agg* венецыянскі; *2m* венецыянец
venire** *vi* (vengo, vieni, viene, veniamo, venite, vengono) прыходіць, прыязджаць; ***v. in aiuto di прыходзіць на дапамогу *каму-н.*; (*дапаможны дзеясл. для ўтварэння залежнага стану простых часоў дзеясл.*)
ventaglio *m* веер
ventèsimo *num ord* дваццаты
venti *agg num card* дваццаць; дваццаты
ventilatore *m* вентылятар
ventina *f* дваццаць, каля дваццаці; ***una v. di miglia*** міляў з дваццаць
vento *m* вецер
ventre *m* жывот, бруха
ventura *f* лёс; выпадак, выпадковасць
venuta *f* прыход, прыезд, прыбыццё

venuto *1agg* які прыехаў, які вярнуўся; *2pp да* venire
veramente *avv* сапраўды
verbale *agg* вусны; дзеяслоўны
verbo *m* слова; дзеяслоў
verde *1agg* зялёны; нясьпелы, зялёны; *2m* зялёны колер; зялёнае сьвятло (*сьветлафора*); зялёны (*пра палітыка, палітыку*); ***èssere al v***. сядзець без грошай, не мець ні шэлега
verdura *f* зеляніна; лісьце; ***v.e*** гародніна
vèrgine *f* дзеўка; Прачыстая, Маці Божая
vergogna *f* сорам; ганьба
vergognarsi саромецца
verìfica *f* праверка, кантроль
verificare *vt* правяраць, кантраляваць; вызначаць
verità *f* праўда, ісьціна
verme *m* чарвяк
vernice *f* фарба; лак
verniciare *vt* фарбаваць; ***v. di bianco*** фарбаваць у белы колер
vero *agg* сапраўдны, правільны; ***v.?*** праўда?
versare *1vt* ліць, наліваць; сыпаць; уносіць (*грошы*); *2vi* цячы, працякаць
versione *f* версія, варыянт; пераклад
verso I *f* верш
verso II *prep* да, у кірунку да
vèrtebra *f* пазванок
verticale *1agg* вертыкальны; *2f* вертыкаль, вертыкальная рыса; ***muoversi in v***. рухацца па вертыкалі; ***scritto in v.*** напісаны па вертыкалі
verticalmente *avv* вертыкальна, старчака
vèrtice *m* вяршыня, шчык; найвышшы пункт
vertìgine *f* марачэнне
vertiginoso *agg* імклівы, галавакружны
vèscovo *m* біскуп
vespa *f* аса; ***V***. Веспа (*назва распаўсюджанага матаролера*)
veste *f* вопратка, адзенне; зьнешнасьць
vestire *1vt* надзяваць; апранаць; *2vi*, ***v.rsi*** апранацца
vestito *1agg* апрануты; *2m* вопратка, касьцюм; ***v. da donna*** сукенка
vetrina *f* вітрына
vetro *m* шкло; шыба; ***ròmpere i v.i*** разьбіць/ пабіць шыбы/ шыбкі
vetta *f* вяршыня, вершаліна
vettoriale *agg* вектарны
vettovàglie *fpl* харчы, правіянт
vettura *f* сродак перавозкі, воз, аўтамабіль
vi I 1 *pron. pers*. (*перад* lo, la, le, li *мае форму* ve) вас, вам; 2 *particella pleonàstica* у гэтым, на гэта *і пад*.
vi II *avv* там, туды
vìa *1f* дарога, шлях, вуліца; ***e così via*** і гэтак далей; *2avv* праз; за, усьлед; прэч; ***vìa questo!*** скінь гэта!; ***N. è via fino a*** N. не будзе да + *час*; ***volare v.*** разьляцецца, паляцець, адляцець
viaggiare *vi* падарожнічаць, езьдзіць
viaggiatore *m* пасажыр, падарожнік
viaggio *m* падарожжа, паездка
viale *m* бульвар
vibrare *1vi* вібраваць, трэсьціся; *2vt* шпурляць; размахваць
vicenda *f* здарэнне, падзея, прыгода, гісторыя; зьмена, чаргаванне; ***a v***. па чарзе
viceversa *avv* наадварот, назад
vicino *1agg* суседні, блізкі; *2m* сусед; *3avv* блізка; ***v.a*** каля, паблізу; ***da v***. зблізку; ***osservare da v.*** паглядзець бліжэй
vietare *vt* забараняць
vietato *agg* забаронены
vigilanza *f* пільнасьць; нагляд
vigilare *vi* пільнаваць, сачыць
vigile *m* пільны; нядрэмны; ***v. del fuoco*** пажарнік; ***v. urbano*** гарадскі паліцыянт
vigilia *f* пярэдадзень; ***alla v. di*** напярэдадні
vigliaccherìa *f* подласьць, нізкасьць
vigliacco *1agg* подлы, нізкі; *2m* нягоднік

vigore *m* моц, энергія, дужасць
vile *agg* нізкі, подлы; баязлівы
villa *f* сядзіба, віла
villaggio *m* вёска, сяло, паселішча
villano *m* селянін, мужык
villegiatura *f* адпачынак; знаходжанне
***vìncere** *vt* перамагаць, пераадольваць
vincitore *m*, **vincitrice** *f* пераможца
vino *m* віно
vinto *1agg* пераможаны; ***darsi per v***. здацца; *2pp да* vìncere
violare *vt* парушаць; гвалціць
violazione *f* парушэнне; гвалт
violentare *vt* прымушаць; гвалціць
violento *agg* моцны, парывісты
violenza *f* гвалт, прымус
violino *m* скрыпка
viottolo *m* сьцяжынка, дарожка
V.I.P. *m*, *f* (*англ*. very important person) вельмі важная асоба
vipera *f* гадзюка
vìrgola *f* коска
virtù *f* дабрачыннасць, добрыя якасьці; уласьцівасць, моц
virtuale *agg* магчымы, патэнцыйны, віртуальны
virtuosismo *m* віртуознасць
virus *m* (*pl* virus) вірус
visconte *m* віконт
visìbile *agg* бачны; відавочны
vìsita *f* наведанне, візіт; госць, наведнік; ***abbiamo v.e*** у нас госьці
visitare *vt* наведваць, бываць
visitatore *m* наведнік
viso *m* твар, аблічча
visone *m* норка
vissuto *1agg* пражыты, перажыты; *2pp да* vìvere
vista *f* зрок; від, выгляд
visto *1agg* дазволены; убачаны; ***v.?*** бачыў?; *2m* віза; дазвол; *3pp да* vedere; ***v. che*** паколькі, беручы пад увагу
vita *f* жыццё; побыт; талія; ***riportare in v.*** вярнуць да жыцця
vitale *agg* жыццёвы; жывучы; асноўны, надзённы
vitalìzio *agg* пажыццёвы
vitamina *f* вітамін
vite *f* вінаградная лаза
vitello *m* цяля; цяляціна
vìttima *f* ахвяра
vittoria *f* перамога
vittorioso *agg* пераможны
vivente *agg* жывы, які жыве; ***un pittore v***. мастак, які яшчэ жыве
***vìvere** *vi* жыць, існаваць
vivo *agg* жывы; ***dal v***. а) з натуры; б) наўпрост /*пра перадачу*/
viziare *vt* псаваць; раздурваць
vizio *m* загана, недахоп, дэфект
vocabolario *m* слоўнік, лексікон
vocàbolo *m* слова
vocale *agg* галасавы; галосны
vocazione *f* пакліканне, схільнасць
voce *f* голас; гук, шум; ***a v. più bassa*** цішэй
voglia *f* жаданне, ахвота; ***scarsa v***. неахвота; ***avere v. di*** хацець *чаго-н.*
voi *pron. pers*. вы
voialtri *pron* вы
volante *m* руль (*аўтамабіля*); махавік
volantino *m* улётка
volare *vi* лятаць, ляцець; ***v. fuori da*** вылецець з
volata *f* палёт, узлёт
volenteroso *agg* ахвотны; старанны
volentieri *avv* ахвотна, з ахвотаю
volere** *vt*, *vi* (voglio, vuoi, vuole, vogliamo, volete, voglono) хацець, жадаць; ***v. bene любіць, кахаць; ***ti voglio bene*** я цябе кахаю; ***ci vorranno degli anni prima di*** спатрэбяцца гады, перш чым
volgarità *f* грубасць, вульгарнасць
***vòlgere** *vt* варочаць, круціць; павярнаць
volo *m* палёт, пералёт
volontà *f* воля; ахвота; ***mangiare a v***. есьці ў ахвоту/ ад пуза
volontario *1agg* дабраахвотны, самахвотны; *2m* дабраахвотнік
volpe *f* ліса

volta I *f* паварот, аварот; чарга; раз; ***a v.e*** часам; ***una v.*** + *pp* як толькі..; ***un`altra v.*** іньшым разам; ***questa v. niente*** + *sost.* гэтым разам ніякіх..; ***più volte*** некалькі разоў; ***4 v.e la settimana*** 4 разы на тыдзень; ***c'era una v.*** жыў-быў
volta II *f invar* вольт (*адзінка непругі*)
voltare *vt* павярнаць, перагортваць; ***v.rsi*** павярнацца, варочацца
volteggiare *vi* круціцца; аб'язджаць (*каня*)
volto I *m* твар
volto II *1agg* павернуты; 2*pp да* vòlgere
volume *m* аб'ём, зьмяшчальнасць; гук, гучнасць; ***ascoltare della mùsica a tutto v.*** слухаць музыку на поўную гучнасць
volutamente *avv* наўмысна, знарок, адмыслова
voluto *1agg* пажаданы; ***v. da N*** па ініцыятыве, па распараджэнні N.; *2pp да* volere
vomitare *vi*, *vt* бляваць; вывяргаць
vomito *m* ірвота; блявакі
vòngola *f* марскі малюск (*від*)
vostro *pron. poss.* ваш
votare *vi* галасаваць
votazione *f* галасаванне
voto *m* голас (*выбарчы*); зарок; адзнака
vulcano *m* вулкан
vuotare *vt* спаражняць; ачышчаць
vuoto *1agg* пусты, нішчымны; *2m* пустата, вакуум

z Z

zaino *m* ранец, заплечнік
zampa *f* лапа, нага (*жывёлы*)
zampogna *m* дуда
zanna *f* ікол; ***tra le z.e*** у іклах/ зубах
zànzara *f* камар
zappa *f* капаніца, матыка
zappare *vt* капанічыць
zapping: ***fare z.*** пераключаць каналы, скакаць па каналах /*тэлебачання з дапамогаю дыстанцыйнага пульту*/
zàttera *f* плыт
zatteroni *mpl* туфлі на платформе; ***indossare gli z. per sembrare più alta*** абуваць платформы каб здацца вышэй
zebra *f* зебра
zènzero *m* імбір
zeppo *agg* напіханы, напоўнены
zero *m* нуль; нішто
zìa *f* цётка
zietto *m* дзядзечка, дзядзюхна
zinco *m* цынк
zìngara *f* цыганка
zìngaro *m* цыган
zìo *m* дзядзька
zitello *m* халасьцяк
zitto *agg* ціхі, маўклівы
zòccolo *m* капыт
zolfo *m* серка (*элемент* S)
zolla *f* камяк, груда (*зямлі*)
zona *f* зона, раён, пояс, пасма
zonzo: ***andare a z.*** бадзяцца, валачыцца
zoo *m invar* заапарк
zoppicare *vi* кульгаць
zoppo *agg* кульгавы
zucca *f* гарбуз
zùcchero *m* цукар
zuffa *f* бойка, сутычка
zuppa *f* поліўка, суп

МІНІМАЛЬНЫЯ ЗЬВЕСТКІ ПА ІТАЛЬЯНСКАЙ ГРАМАТЫЦЫ.

Тут пададзены самыя неабходныя для разумення тэкстаў звесткі.

З істотнага, па пададзеных вышэй прычынах, адсутнічае спражэнне "няправільных" дзеясловаў і стандартнае спражэнне ў складаных часах, якое, зрэшты, будуецца па адной мадэлі. Такія зьвесткі можна лёгка знайсьці ў звычайных падручніках і дасяжных граматыках.

ІТАЛЬЯНСКІ АЛФАВІТ.

Літары	Назва	Вымаўленне	Літары	Назва	Вымаўленне
A a	а	а	**N n**	эннэ	н
B b	бі	б	**O o**	о	о
C c	чы	к (перад зычнымі і галоснымі "а", "о", "u"), ч (перад галоснымі "е", "і")	**P p**	пі	п
D d	ды	д	**Q q**	ку	к
E e	э	э	**R r**	эррэ	р
F f	эффэ	ф	**S s**	эссэ	с
G g	джы	г (перад зычнымі і галоснымі "а", "о", "u"), дж (перад галоснымі "е", "і")	**T t**	ты	т
H h	акка	гуку не абазначае, таму не вымаўляецца	**U u**	у	у, ў
I i	і	і, й	**V *v***	ві, ву	в
L l	эльле	л	**Z z**	дзэта	ц, дз
M m	эммэ	м			

У словах іншамоўнага паходжання сустракаюцца наступныя літары:

Jj - i lungo вымаўлецца як [i] **Jacopo** /якопо/; а ў англійскіх словах як [дж] **jet** /джэт/
Kk - cappa [к] **kimono** /кімоно/; таксама ў скаротах **kg** кг, **km** км
Ww - doppio vu [в] **Wagner** /вагнэр/; а ў англійскіх словах як [ў] **whisky** /ўіскі/
Xx - ics [кс] звычайна ў грэцкіх словах: **xenofobo** /ксэнофобо/ і пад.
Yy - ipsilon [і] звычайна ў англійскіх словах: **brandy** /брэндi/, **whisky** /ўіскі/ і пад.

ПРАВІЛЫ ЧЫТАННЯ СЛОЎ. НАЦІСК

Як і ў беларускай мове ў італьянскай адна літара можа абазначаць некалькі гукаў. Спалучэнні галосных утвараюць дыфтонгі і трыфтонгі.

c+ a, o, u чытаецца як [к] **cane** /канэ/, **come** /комэ/, **ricupero** /рікупэро/
cc + a, o, u [кк] **bacca** /бакка/, **pacco** /пакко/
c+ e, i [ч] **cena** /чэна/, **cinema** /чінэма/,
cc+ e, i [чч] **acceso** /аччэзо/, **ricciolo** /рiччоло/
ch + e, i [к] **chi** /кі/, **anche** /анкэ/, **perchè** /пэркэ/, **pochi** /покі/, **chiuso** /к'юзо/
cch + e, i [кк] **pacchi** /паккі/, **occhiali** /оккіалі/
g + a, o, u [г] **gatto** /гатто/, **rogo** /рого/, **gusto** /густо/
g + e, i [дж] **gesso** /джэссо/, **Gesù** /джзу/, **giro** /джіро/, **Parigi** /парiджі/,
gg + e, i [ддж] **oggi** /одджі/, **pioggia** /п'ёдджіа/, **suggerire** /судджэрірэ/
gh + e, i [г] **ghetto** /гэтто/, **paghi** /пагі/
gl [ль] **gli** /льі/, **paglia** /палья/, **voglio** /вольо/; у словах, з напісаннем, падобным да наступных, літара **i** не вымаўляецца: **figlio** /фільо/, **figlia** /фільа/, **voglia** /вольа/
gn [нь] **Bologna** /болонья/, **ignoto** /іньото/, **segno** /сэньо/
qu, qui [кв] **qui** /кві/, **quadro** /квадро/, **quota** /квота/, **questo** /квэсто/
cq [кк] **acqua** /акква/, **acquirente** /акквірэнтэ/
s + a, e, i, o,u [с] **sordo** /сордо/, **sano** /сано/, **superare** /супэрарэ/
s + глухая зычная [с] **statua** /статуа/, **posto** /посто/, **sfamato** /сфамато/
s + звонкая зычная [з] **sbaglio** /збальё/, **svelto** /звэльто/, **snodare** /знодарэ/
галосная+s+ галосная [з] **rosa** /роза/, **naso** /назо/

ss [сс] **lusso** /луссо/, **bussare** /буссарэ/, **basso** /бассо/
sc+ e, i [ш] **sci** /ші/, **asciutto** /ашютто/
z [ц], [дз] (*цьвёрдага правіла няма*) **zio** /цыо/, **pazzo** /паццо/, **zero** /дзэро/, **zucca** /дзукка/

Падвойныя зычныя, як і ў беларускай, у італьянскай вымаўляюцца

падвойна.

letto /лэтто/, **culla** /кулла/, **nonna** /нонна/, **omosessuale** /омосэссуалэ/, **abbasso** /аббассо/

Дыфтонгі ia, **ie**, **io**, **iu** вымаўляюцца як беларускае [‘я, ‘э, ‘ё, ‘ю]

chiave /к’явэ/, **pieno** /п’ено/, **pioggia** /п’ёдджя/, **più** /п’ю/

Дыфтонгі **ai**, **oi**, **ei**, **ui**, **au**, **eu** гучаць як [ай, ой, эй, уй, аў, эў]

mai /май/, **noi** /ной/, **lei** /лэй/, **lui** /луй/, **auto** /аўто/, **feudo** /фэўдо/

Трыфтонгі aiu, **aio, iuo**, вымаўляюца як [айю, айо, юо]

aiuola /айюола/, **cucchiaio** /кукк’айо/, **figliolo** /фільюоло/

У шэрагу слоў зьбег галосных не ўтварае дыфтонгаў і кожная літара вымаўляецца самастойна.

paura /паура/, **reale** /рэалэ/, **aereo** /аэрэо/

Націск у італьянскіх словах найчасьцей прыпадае на перадапошні склад:

p**a**-ne, se-d**u**-to, cal-co-la-t**o**-re

Радзей ён бывае на апошнім складзе:

ca-ff**è**, cit-t**à**,

І яшчэ радзей на трэцім ад канца і наступных:

ar-t**i**-co-lo, ar-t**is**-ti-co; sc**i**-vo-la-no, co-m**u**-ni-ca-me-lo

У шэрагу аднаскладовых слоў націск ставіцца, каб паказаць рознасць сэнсаў.

sì так, **si** займеннікавая часьціца; **tè** чай, **te** цябе; **è** ёсць, **e** і (злучнік); **là** там **la** яе

Іншыя дэталі італьянскага правапісу і фанетыкі трэба глядзець падручніках і граматыках.

Артыкль.

Паколькі ў італьянскай мове назоўнік мае два роды і два лікі, то існуюць азначальныя артыклі мужчынскага і жаночага родаў у двух ліках і два неазначальныя артыклі ў адзіночны ліку.

азначальны артыкль		
	мужчынскі род	жаночы род
адзіночны лік	il, lo, l’	la, l’
множны лік	i, gli	le

Неазначальны артыкль		
	мужчынскі род	жаночы род
адзіночны лік	un, uno	una, un’

Формы м. р. і ж. р. **l’** і ж. р. **un’** ужываюцца перад назоўнікамі, што пачынаюцца з галоснай:

l’amico, l’ànima, un’amica

Формы **lo**, **gli**, **uno** ужываюцца перад назоўнікамі, што пачынаюцца з **s** + зычная, **gn**, **z**.

lo sbaglio/ gli sbagli, uno sbaglio; lo gnomo/ gli gnomi, uno gnomo; lo zio/ gli zii.

Таксама яны ўжываюцца перад назоўнікамі, што пачынаюцца з **x, pn-, ps-, pt-:**

lo xilofono, lo pneumologo

Артыкль **gli** ужываецца перад словамі, што пачынаюцца з галоснай;

gli amici, gli obiettori di coscienza

Яднанне прыназоўнікаў **a, da, di, in, su** з формамі азначальнага артыкля ўтварае спалучаныя формы (гл. ў корпусе слоўніка).

У італьянскай мове існуе частковы артыкль. Па форме гэта спалучэнне прыназоўніка **di** з формамі азначальнага артыкля і ён мае выгляд **del, dello, dell', dei, degli, delle**.

Частковы артыкль паказвае на частку якой-небудзь колькасьці і адпавядае беларускаму роднаму склону ў той жа функцыі.

Prende della farina e dello zucchero. Вазьмі мукі і цукру.

Частовы артыкль эквівалентны неазначальнам артыклю ў множным ліку.

Ho letto un libro/ ho letto dei libri. Я прачытаў кнігу/ я чытаў кнігі

Назоўнік

Назоўнік, як было сказана вышэй, мае два роды і два лікі. Як і ў беларускай мове, некаторыя назоўнікі ўжываюцца альбо ў адз. л., альбо ў мн. л. Шэраг назоўнікаў маюць два роды і ў залежнасьці ад гэтага розныя сэнсы.

il capitale капітал - **la capitale** сталіца; **il fronte** фронт –**la fronte** лоб

Большасць назоўнікаў м. р. канчаюцца на –**o**, большасць назоўнікаў ж.р.- на –**a**

Адпаведна ў мн. л. яны канчаюцца на **–i** і **–e:**

il naso – i nasi, **la casa** – le case.

Існуе шэраг назоўнікаў м. і ж. р., якія маюць аднолькавыя канчаткі ў адз. л. Тады ў мн. л. яны маюць такія канчаткі

Назоўнікі на **-a**

	адз. л	мн. л
м. р	poet-a	poet-i
ж.р	ros-a	ros-e

Назоўнікі, што канчаюцца на –**ca, -ga** захоўваюць зычны гук, таму ў мн. л. яны канчаюцца на -**chi, -ghi, -che, -ghe:** duca/ duchi, riga/ righe

Назоўнікі на –**o**

	адз. л	мн. л
м. р	marit-o	marit-i
ж. р.	man-o	man-i

Назоўнікі, што канчаюцца на –**co, -go** захоўваюць зычны гук, калі націск у іх падае на перадапошні склад, таму ў мн. л. яны канчаюцца на **-chi, -ghi:**

buco/ buchi, luogo/ luoghi

Яны мяняюць гук, калі націск падае на трэці ад канца склад: aspàrago/ aspàragi

Аднак існуюць шматлікія выключэнні з гэтага правіла: amico/ amici; greco/ greci; catàlogo/ cataloghi. Назоўнік "бог" мае такія формы: **il dio/ gli dei**

Назоўнікі на **-e**

	адз. л.	мн. л
м. р.	padr-e	padr-i
ж.р.	madr-e	madr-i

Усе пададзеныя мадэлі маюць выключэнні. Звычайна ў слоўніках гэткія назоўнікі маюць указанні на правільную форму мн. л.
Нязменнымі зьяўляюцца назоўнікі, што канчаюцца на **-i, -u, -à, -ù,** аднаскладовыя назоўнікі, а таксама іншамоўныя назоўнікі.

Crisi, guru, città, virtù, re, gru, bar, film

Прыметнік.
Прыметнікі дапасуюцца да назоўнікаў у родзе і ліку.
Да прыметнікаў італьянскія граматыкі залічаюць і лічэбнікі.
Адрозна ад беларускіх назоўнікаў і прыметнікаў, якія ў мн. л. не маюць родавых прыкмет, італьянскія назоўнікі і пераважная большасць прыметнікаў захоўваюць родавыя прыкметы.
Тое ж тычыцца і парадкавых лічэбнікаў.
Прыметнікі ўтвараюць мн. л. па той жа мадэлі, што і назоўнікі.

Прыметнікі і парадкавыя лічэбнікі на **–o, -a,**

	м. р.	ж. р.	м. р.	ж. р.
адз.л	viv-o	viv-a	prim-o	prim-a
мн. л	viv-i	viv-e	prim-i	prim-e

Прыметнікі, што канчаюцца на **–co, -go** захоўваюць зычны гук.

poco- pochi, largo - larghi

Прыметнікі аднаго канчатку для м. і ж. р. адз. л. на **–e** маюць у мн. л. **–i**:

dolce- dolci

Група прыметнікаў мае аднолькавы канчатак у адз. л. для м. і ж. р., але ў мн. л. кожны род мае свой канчатак.

	м. р	ж. р.
адз. л.	entusiast-a	entusiast-a
мн. л.	entusiast-i	entusiast-e

Прыметнік **bello** паводзіць сябе як азначальны артыкль:

bel tavolo, bello studio, bell'asino, bella tavola, bell'opera; bei tavoli, begli studi, belle tavole.

buono ў адз. л. паводзіць сябе як неазначальны артыкль, у мн. л. ён правільны

buono studio, buon uomo, buona donna, buon'anima; buoni studi, buone tavole

grande (заўсёды) і **santo** (толькі перад назоўнікам м. р адз. л.) губляюць апошні склад:

il Gran Capitano, siete dei gran ladri, san Antonio

Не мяняюцца па родах і ліках

-прыметнікі іншамоўнага паходжання: snob, punk, beige і пад.

-некаторыя прыметнікі колераў; rosa, blu viola і пад.;

-прыметнік pari і ягоныя вытворныя impari, dispari

Ступені параўнання.

Параўнальная ступень утвараецца з дапамогаю прыслоўя **più** + прыметнік, калі якасць большая і прыназоўнік **meno**, калі якасць меншая. Беларускія прыназоўнікі **за** і **чым** перадаюцца прыназоўніам **di**.

Mario è **più** alto **di** Giuseppe. Марыё вышэйшы **за** Джузэпэ. Giuseppe è **meno** alto **di** Mario. Джузэпэ ніжэйшы за Марыё.

Аднолькавая велічыня якасьці перадаецца словамі **come**, **quanto**, **non meno di** і інш.

Mario è alto **come** Emilio. Mario è alto **quanto** Emilio. Марыё такі ж высокі, **як** Эміліё.

Для параўнання аднолькавых якасьцей таксама ўжываюцца выразы **così**... **come**...; **tanto**... **quanto**... такі/ гэткі.. як. Mario è **tanto** alto **quanto** Emilio. Марыё гэткі ж высокі як і Эміліё.

Найвышэйшая ступень утвараецца ўжываннем азначальнага артыкля перад **più**/ **meno**.

Luigi è **il più** alto **di** tutti. Giulia è **la più** bella **delle** sorelle. Луіджы вышэйшы за ўсіх. Джулія самая прыгожая з сясцёр. Queste auto erano **le più** sicure. Гэтыя аўтамабілі былі самымі надзейнымі.

I nostri operai sono **i meno** difesi **di** tutti. Нашы рабочыя абароненыя найменш за усіх.

Абсалютная найвышэйшая ступень утвараецца па-рознаму:

- Далучэннем суфікса **–ìssimo**/ **-ìssima**, у мн. л. **–ìssimi**/ **-ìssime** да прыметніка
  Alto- altìssimo- altìssimi - высокі –высачэнны- высачэнныя; alta- altìssima – altìssime
- Далучэннем прыстаўкі **stra**-, **super**- і іш. да прыметніка.
  Straricco -страшэнна багаты, super-elegante – звышэлегантны/ элегантная
- Як і ў беларускай мове паўтарэннем прыметніка
  Lungo lungo - доўгі доўгі; alto alto - высокі высокі

Маюць няправільныя формы параўнання наступныя прыметнікі

добры	buono	migliore	ottimo
паганы, дрэнны	cattivo	peggiore	pessimo
вялікі	grande	maggiore	massimo
малы	piccolo	minore	minimo
высокі	alto	superiore	sommo/ supremo
нізкі	basso	inferiore	infimo

Невялікая частка прыметнікаў утварае найвышэйшую ступень з суфіксам – errimo замест -ìssimo:

acre - acerrimo　　integro - integerrimo
aspro - asperrimo　　misero- miserrimo
celebre -celeberrimo　　salubre -saluberrimo

Прыслоўе.

Шматлікая група прыслоўяў утвараецца ад прыметнікаў у форме ж. р. з дапамогай канчатка

-**mente**: lento- lentamente павольны - павольна; corretto-correttamente; facile-facilmente.

Ступені параўнання прыслоўяў утвараюцца як і ў прыметнікаў:

lentamente- più lentamente, meno lentamente павольна- павальней – хутней;

così bene come- гэтак жа добра, як; tanto rapidamente quanto- гэтак шпарка, як і;

Найвышэйшая ступень утвараецца:

- з дапамогай суфікса –**ìssimo**: lontano – lontanissimo далёка- далячэнна
- з дапамогай прыслоўяў **molto, assai**: assai spesso, molto presto вельмі хутка
- паўтарэннем прыслоўя: lontano lontano далёка-далёка

У найвышэйшай ступені суфікс –**ìssimo** стаіць перад канчатам -mente

Chiaramente- chiarissimamente: lentamente – lentissimamente

Некалькі прыслоўяў маюць няправільныя формы ступеняў параўнання.

прыслоўе	Утваральны прыметнік	Параўнальная ступ.	Найвышэйшая ступ.
Bene	Buono	meglio	Ottimamente, benìssimo
Male	Cattivo	Peggio	Pessimamente, malissimo
Poco	Poco	Meno	Minimamente, pochìssimo
molto	Molto	Più	Moltissimo
grandemente	grande	maggiormente	Sommamente, massìmamente

Прыслоўі могуць мець павелічальныя, памяшальныя і іньшыя суфіксы.

Piano- pianino ціха- ціхутка; poco – pochino мала- трошачкі

Дзеяслоў.

Італьянскі дзеяслоў мае тры спражэнні, катэгорыі часу, асобы, ліку, ладу, стану.

Сістэма спражэння вельмі разьвітая.

Узор спражэння правільных дзеясловаў у простых часах.

І спражэнне. **Cantare** - сьпяваць

Indicativo presente	Indicativo imperfetto	Indicativo Passato remoto	Indicativo futuro	Condizionale presente	Congiuntivo presente	Congiuntivo imperfetto	Imperativo
cant-**o**	cant**avo**	cant**ai**	cant**erò**	cant**erei**	cant**i**	cant**assi**	
cant-**i**	cant**avi**	cant**asti**	cant**erai**	cant**eresti**	cant**i**	cant**assi**	cant**a**
cant-**a**	cant**ava**	cant**ò**	cant**erà**	cant**erebbe**	cant**i**	cant**asse**	cant**i**
cant-**iamo**	cant**avamo**	cant**ammo**	cant**eremo**	cant**eremmo**	cant**iamo**	cant**assimo**	cant**iamo**
cant-**ate**	cant**avate**	cant**asti**	cant**erete**	cant**ereste**	cant**iate**	cant**aste**	cant**ate**
cant-**ano**	cant**avano**	cant**arono**	cant**eranno**	cant**erebbero**	cant**ino**	cant**assero**	cant**ino**

Дзеепрыслоўе: **cantando**; дзеепрыметнік мінулага часу: **cantato**

II спражэнне. **temere** – баяцца

Indicativo presente	Indicativo imperfetto	Indicativo Passato remoto	Indicativo futuro	Condiziona-le presente	Congiun-tivo presente	Congiun-tivo imperfetto	Imperativo
tem**o**	tem**evo**	tem**ei**	tem**erò**	tem**erei**	tem**a**	tem**essi**	
tem**i**	tem**evi**	tem**esti**	tem**erai**	tem**eresti**	tem**a**	tem**essi**	tem**i**
tem**e**	tem**eva**	temè	tem**erà**	tem**ebbe**	tem**a**	tem**esse**	tem**a**
tem**iamo**	tem**evamo**	tem**emmo**	tem**erermo**	tem**eremmo**	tem**iamo**	tem**essimo**	tem**iamo**
tem**ete**	tem**evate**	tem**este**	tem**erete**	tem**ereste**	tem**iate**	tem**este**	tem**ete**
tem**ono**	**temevano**	tem**erono**	tem**eranno**	tem**erebbero**	tem**ano**	tem**essero**	tem**ano**

Дзеепрыслоўе: **temendo**; дзеепрыметнік мінулага часу: **temuto**

III спражэнне. **sentire** чуць, адчуваць

Indicativo presente	Indicativo imperfetto	Indicativo Passato remoto	Indicativo futuro	Condiziona-le presente	Congiun-tivo presente	Congiun-tivo imperfetto	Imperativo
sent**o**	sent**ivo**	sent**ii**	sent**irò**	sent**irei**	sent**a**	sent**issi**	
sent**i**	sent**ivi**	sent**isti**	sent**irai**	sent**iresti**	sent**a**	sent**issi**	sent**i**
sent**e**	sent**iva**	sentì	sent**irà**	sent**irebbe**	sent**a**	sent**isse**	sent**a**
sent**iamo**	sent**ivamo**	sent**immo**	sent**iremo**	sent**iremmo**	sent**iamo**	sent**issimo**	sent**iamo**
sent**ite**	sent**ivate**	sent**iste**	sent**irete**	sent**ireste**	sent**iate**	sent**iste**	sent**ite**
sent**ono**	sent**ivano**	sent**irono**	sent**iranno**	sent**irebbero**	sent**ano**	sent**issero**	sent**ano**

Дзеепрыслоўе: **sentendo**; дзеепрыметнік мінулага часу: **sentito**

III спражэнне на –**isc**-: **finire** канчаць

presente	imperfetto	Passato remoto	futuro	Condiziona-le presente	Congiun-tivo presente	Congiun-tivo imperfetto	Imperativo
fin**isco**	finivo	finii	finirò	finirei	fin**isca**	finissi	
fin**isci**	finivi	finisti	finirai	finiresti	fin**isca**	finissi	fin**isci**
fin**isce**	finiva	finì	finirà	finirebbe	fin**isca**	finisse	fin**isca**
finiamo	finivamo	finimmo	finiremo	finiremmo	finiamo	finissimo	finiamo
finite	finivate	finisti	finirete	finireste	finiate	finiste	finite
fin**iscono**	finivano	finirono	finianno	finirebbero	fin**iscano**	finissero	fin**iscano**

Дзеепрыслоўе: **finendo**; дзеепрыметнік мінулага часу: **finito**

Зваротныя дзеясловы.

Зваротныя дзеясловы спрагаюцца як звычайныя, незваротныя. Але ў залежнасьці ад асобы мяняецца зваротны займеннік **si**.

Lavarsi мыцца

Indicativo

Presente: **mi lavo, ti lavi, si lava, ci laviamo, vi lavate, si lavano**

Imperfetto: mi lavavo, ti lavavi, si lavava, ecc

У складаных часах дапаможны дзеяслоў стаіць між займеннікам і дзеясловам.
I ragazzi si sono perduti nel bosco. Хлопцы заблудзіліся ў лесе.

Складаныя часы ўтвараюцца з дапамогай дапаможных дзеясловаў **avere** (пераходныя дзеясловы) і **èssere** (непераходныя дзеясловы, зваротныя) і дзеепрыметніка мінулага часу сэнсавага дзеяслова. **Ti ho già detto mille volte di non interrompermi mentre parlo**. Я табе ўжо казала/ казаў тысячу разоў не перабіваць мяне, калі я гавару.
La moglie è arrivata prima di me. Жонка прыехала раней за мяне.

Дзеепрыметнік - participio passato, (*скарот* **pp**) - ад дзеясловаў, што спрагаюцца з **èssere** дапасуюцца ў родзе і ліку да дзейніка. **Le ragazze** si sono **alzate** alle sette. Дзяўчаты ўсталі а сёмай гадзіне.
A che ora sono **tornati i bambini**? А якой гадзіне вярнуліся дзеці?

Спражэнне дапаможных дзеясловаў **avere, èssere** ў простых часах
Avere мець

Indicativo presente	Indicativo imperfetto	Indicativo Passato remoto	Indicativo futuro	Condizionale presente	Congiuntivo presente	Congiuntivo imperfetto
ho hai ha abbiamo avete hanno	avevo avevi aveva avevamo avevate avevano	ebbi avesti ebbe avemmo aveste ebbero	avrò avrai avrà avremo avrete avranno	avrei avresti avrebbe avremmo avreste avrebbero	abbia abbia abbia abbiamo abbiate abbiano	avessi avessi avesse avessimo aveste avessero

Èssere быць

Indicativo present e	Indicativo imperfetto	Indicativo Passato remoto	Indicativo futuro	Condizionale presente	Congiuntivo presente	Congiuntivo imperfetto
sono sei è siamo siete sono	ero eri era eravamo eravate erano	fui fosti fu fummo foste furono	sarò sarai sarà saremo sarete saranno	sarei saresti sarebbe saremmo sareste sarebbero	sia sia sia siamo siate siano	fossi fossi fosse fossimo foste fossero

Залежны стан утвараецца з дапамогай дзеяслова **èssere** і дзеепрыметніка (**pp)** сэнсавага дзеяслова. Дзеепрыметнік дапасуецца да дзейніка ў родзе і ліку. Фактычна ўсё спражэнне зводзіцца да спражэння дзеяслова **èssere**, бо **pp** застаецца аднолькавым ва ўсіх часах. (*Параўнай з беларускім*: будзе напісаны, была напісаная)
Дзеепрыметнік ўтвараецца далучэннем да асновы дзеяслова суфікса –**to**. Як і беларускі, ён мае род і лік. Rubare –красці, rubato/ rubati, крадзены/крадзеныя;

rubata/rubate крадзеная/ крадзеныя (тут відаць, што ў мн. л. італьянскі дзеепрыметнік мае паказьнікі роду –**i**, –**e**, тады як у беларускай і дзеепрыметнік і прыметнік у мн. л. губляюць катэгорыю роду, параўн. крадзеныя коні, куры, яйкі)

I спраж. sposare – sposa**to**; II спраж. (**e** асновы мяняецца на **u**) perdere – perdu**to**;

III спраж. spedire- spedi**to**

Як узор спражэнне ніжэй пададзены дзеяслоў amare - кахаць

Amare- **èssere amato** кахаць- быць каханым

Абвесны лад залежнага стану. Indicativo.

Presente- sono amato/ amata, sei amato/-ta, è amato/-ta, siamo amati/-te, siete amati/-te, sono amati/-te мяне кахаюць, цябе кахаюць, яго/яе кахаюць і г. д.

Futuro: sarò amato/-ta, sarei amato/-ta, ecc.

Imperfetto: ero amato/-ta, eri amato/-ta... eravamo amati/-te, ecc

Passato remoto: fui amato/-ta, fosti amato/-ta ... fummo amati/-te, ecc

Passato pròssimo: sono stato/-ta amato/-ta, sei stato/-ta amato/-ta ... siamo stati/-te amati/-te, ecc